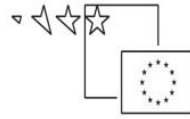

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

OSNOVE ZAVAROVALNIŠTVA

TEA PANZA FRECE

Višješolski strokovni program: Ekonomist
Učbenik: Osnove zavarovalništva
Gradivo za 1. letnik

Avtorica:

Tea Panza Frece, univ. dipl. ekon.
Much Višja strokovna šola

Strokovni recenzent:

dr. Boris Žnidarič, univ. dipl. prav.

Lektorica:

Tanja Tomšič, prof. slov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

368 (075.8.034.2)

PANZA-Frece, Tea

Osnove zavarovalništva [Elektronski vir] : gradivo za 1. letnik
/ Tea Panza Frece. - El. knjiga. - Ljubljana : Zavod IRC, 2011. -
(Višješolski strokovni program Ekonomist / Zavod IRC)

Način dostopa (URL): http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Osnove_zavarovalnistva-Panza.pdf. - Projekt Impletum

ISBN 978-961-6857-06-2

255621632

Izdajatelj: Konzorcij višjih strokovnih šol za izvedbo projekta IMPLETUM
Založnik: Zavod IRC, Ljubljana.
Ljubljana, 2011

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je na svoji 130. seji dne 6. 5. 2011 na podlagi 26. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 16/07-ZOFVI-UPB5, 36/08 in 58/09) sprejel sklep št. 01301-3/2011/9-2 o potrditvi tega učbenika za uporabo v višješolskem izobraževanju.

© Avtorske pravice ima Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Impletum 'Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11'.

Projekt oz. operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

KAZALO VSEBINE

PREDGOVOR	3
1 ZAVAROVALNIŠTVO KOT DEJAVNOST.....	5
1.1 RAZVOJ ZAVAROVALNIŠTVA	5
1.2 ZAVAROVANJE NA SLOVENSКИH TLEH	7
1.3 NALOGE IN POMEN ZAVAROVALNIŠTVA.....	9
1.3.1 Naloge zavarovalništva	9
1.3.2 Gospodarski pomen zavarovalništva.....	11
1.4 SOCIALNA IN INDIVIDUALNA (PRIVATNA) ZAVAROVANJA.....	12
1.5 ZAVAROVALNI TRG	13
2 OSNOVE ZAVAROVANJA.....	18
2.1 OSNOVNE PRVINE ZAVAROVALNE STORITVE.....	18
2.1.1 Predmet (objekt) zavarovanja.....	19
2.1.2 Zavarovane nevarnosti	20
2.1.3 Čas trajanja zavarovanja	21
2.1.4 Oblike zavarovalnega kritja	22
2.2 IZBIRA ODŠKODBENEGA NAČINA.....	24
2.2.1 Klasično vsotno zavarovanje.....	24
2.2.2 Zavarovanje na prvi riziko.....	25
2.2.3 Flotantno zavarovanje.....	26
2.2.4 Zavarovanje na taksirano vrednost	27
2.2.5 Zavarovanje na dogovorjeno vrednost	27
2.2.6 Vsotna zavarovanja	27
2.3 SOUDELEŽBA ZAVAROVANCA PRI ŠKODI	30
2.4 ZAVAROVALNA POGODBA	31
2.4.1 Stranke zavarovalne pogodbe.....	31
2.4.2 Sestavine zavarovalne pogodbe.....	32
2.4.3 Značilnosti zavarovalne pogodbe.....	36
3 IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI.....	38
3.1 GOSPODARSKA NEVARNOST IN GOSPODARSKO TVEGANJE	38
3.2 ZAVAROVANJE ALI IGRA NA SREČO.....	39
3.3 VLOGA STATISTIKE IN ZAKON VELIKIH ŠTEVIL.....	40
3.4 NOTRANJE IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI.....	40
3.5 ZAVAROVALNO-TEHNIČNE REZERVACIJE	43
3.6 KRITNO PREMOŽENJE IN KRITNI SKLAD	46
3.7 ZUNANJE IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI	47
3.8 SOZAVAROVANJE.....	49
3.9 POZAVAROVANJE.....	51
3.9.1 Pozavarovalna pogodba.....	54
3.9.2 Stranke pozavarovalne pogodbe.....	56
3.9.3 Pozavarovalni primer	57
3.9.4 Bistvene sestavine pozavarovalne pogodbe	57
3.9.5 Pozavarovanja po načinu kritja.....	60
4 ZAVAROVALNA STORITEV	68
4.1 ZAVAROVALNA PREMIJA	68
4.1.1 Izračun zavarovalne premije	69
4.1.2 Struktura zavarovalne premije	70
4.1.3 Tržno pozicioniranje zavarovalne storitve.....	74
4.1.4 Spremembe zavarovalne premije.....	75
4.2 PROCES ZAVAROVALNE STORITVE	75
4.3 PRIJAVA ZAVAROVALNEGA PRIMERA	78
4.4 TRŽENJE ZAVAROVALNIH STORITEV	80
4.5 SKUPINE IN VRSTE ZAVAROVANJ	81
5 ORGANIZACIJA ZAVAROVALNICE.....	84
5.1 CILJI IN POSLOVNA PODROČJA ZAVAROVALNICE	84

5.2	ORGANIZACIJSKA NAČELA	85
5.3	ORGANIZACIJSKA STRUKTURA ZAVAROVALNICE	88
5.4	PRAVNOORGANIZACIJSKA OBLIKA ZAVAROVALNICE	90
6	EKONOMSKA NAČELA POSLOVANJA ZAVAROVALNICE.....	94
6.1	NAČELO VARNOSTI	94
6.2	NAČELO LIKVIDNOSTI.....	95
6.3	NAČELO DONOSNOSTI.....	96
6.4	NAČELO DOBRE POSLOVNE PRAKSE	98
7	ZAVAROVALNIŠKA ZAKONODAJA	101
7.1	ZAKON O ZAVAROVALNIŠTVU	101
7.2	OBLIGACIJSKI ZAKONIK	102
7.3	OSTALA ZAKONODAJA.....	102
8	LITERATURA	104

KAZALO TABEL

TABELA 1: PRIMERJAVA SOCIALNIH IN INDIVIDUALNIH ZAVAROVANJ	13
TABELA 2: IZRAČUN ZAVAROVALNE PREMIJE.....	21
TABELA 3: PRIMER KRATKOROČNE TABELE	21
TABELA 4: IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI V PROSTORU – LETNI PODATKI PO GEOGRAFSKIH OBMOČJIH.....	41
TABELA 5: IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI V ČASU – PODATKI PO POSAMEZNIH LETIH	42
TABELA 6: IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI V ČASU – KUMULATIVA PODATKOV	42
TABELA 7: PRIMER DELOVANJA EKSCEDENTNEGA POZAVAROVANJA.....	62
TABELA 8: VPLIV PARAMETROV NA IZRAČUN LETNE PREMIJE ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	73
TABELA 9: ŠKODNI KOLIČNIKI PO POSLOVNIH LETIH	98

KAZALO SLIK

SLIKA 1: GRŠKA GALEJA	6
SLIKA 2: VELIKI POŽAR V LONDONU 1666	7
SLIKA 3: SV. HIERONIM.....	8
SLIKA 4: SUBJEKTI ZAVAROVALNEGA TRGA.....	14
SLIKA 5: ORGANIGRAM AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR	15
SLIKA 6: ORGANIGRAM ŠLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA ZDRUŽENJA	16
SLIKA 7: PRIMER OPREMLJENEGA STANOVANJA	18
SLIKA 9: IZVLEČEK IZ ZAVAROVALNIH POGOJEV	19
SLIKA 10: IZVLEČEK IZ ZAVAROVALNIH POGOJEV	20
SLIKA 11: IZBIRA ODŠKODBENEGA NAČINA.....	24
SLIKA 12: PRIMER ZAVAROVALNE POLICE.....	28
SLIKA 13: PRIMER IZVLEČKA IZ ZAVAROVALNIH POGOJEV	29
SLIKA 14: STRUKTURA ZAVAROVALNE POLICE	33
SLIKA 15: PRIMER IZVLEČKA IZ PREMIJSKEGA SISTEMA	35
SLIKA 16: GOSPODARSKA NEVARNOST IN GOSPODARSKO TVEGANJE	39
SLIKA 17: IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI V PROSTORU	41
SLIKA 18: IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI V ČASU.....	42
SLIKA 19: ZAVAROVALNO-TEHNIČNE REZERVACIJE.....	43
SLIKA 20: PRIMER IZPISA ZAVAROVALNE POLICE KLASIČNEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	45
SLIKA 21: POENOSTAVLJEN PRIKAZ BILANCE STANJA	47
SLIKA 22: ZUNANJE IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI.....	48
SLIKA 23: PROCES SOZAVAROVANJA.....	49
SLIKA 24: PRIMER TABELE MAKSIMALNEGA KRITJA	52
SLIKA 25: POENOSTAVLJEN INDUSTRIJSKI OBRAT	53
SLIKA 26: PRIMER SLIPA.....	55
SLIKA 27: PRIMER RETROCESIJE	56
SLIKA 28: ANDREA DORIA	57
SLIKA 29: PRIMER POZAVAROVALNE POGODBE.....	60

SLIKA 31: KVOTNO POZAVAROVNJE	63
SLIKA 32: MOŽNA OBLIKA KVOTNO-VSOTNO PRESEŽKOVNEGA POZAVAROVANJA	64
SLIKA 33: ŠKODNO PRESEŽKOVNO POZAVAROVANJE	64
SLIKA 34: POZAVAROVANJE TEHNIČNEGA REZULTATA	65
SLIKA 35: PRIMER TEHNIČNIH DOPLAČIL IN POPUSTOV	69
SLIKA 36: STRUKTURA PREMIJE PRI PREMOŽENJSKIH ZAVAROVANJIH	70
SLIKA 37: STRUKTURA PREMIJE PRI ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJIH	72
SLIKA 38: PRIMER POLICE MEŠANEGA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA	73
SLIKA 39: POVEZAVA MED ZAVAROVALNO PREMIJO IN VREDNOSTJO ZA ZAVAROVANCA	75
SLIKA 40: PROCES ZAVAROVALNE STORITVE	76
SLIKA 41: POENOSTAVLJEN PRIMER OBRAZCA PRIJAVE ŠKODE	79
SLIKA 42: IZVAJANJE ZAVAROVALNIH STORITEV	80
SLIKA 43: ČLENITEV SKUPNE NALOGE GOSPODARSKEGA SUBJEKTA	85
SLIKA 44: PRIMER ORGANIZACIJSKIH POVEZAV V ZAVAROVALNICI	88
SLIKA 45: PRIMER ORGANIGRAMA ZAVAROVALNICE	89
SLIKA 47: DVOTIRNI SISTEM UPRAVLJANJA	91
SLIKA 48: ENOTIRNI SISTEM UPRAVLJANJA	91

**Biti pripravljen je veliko,
znati čakati, je še več,
toda izkoristiti pravi trenutek,
je vse.**
(Arthur Schnitzler)

PREDGOVOR

Temeljno poslanstvo zavarovalnice je, da ustvarja gospodarsko varnost posameznika in družbe. Zavarovalna storitev je sestavljena iz vrste abstraktnih kategorij, ki so pogosto težko razumljive, korist pa postane otipljiva šele, ko pride do zavarovalnega primera. Uspešnost zavarovalne storitve je v mnogo čem odvisna od zaupanja ter razumljivosti in učinkovitosti pojasnjevanja. Strokovni, učinkoviti, hitri, prilagodljivi, pa tudi vztrajni in odločni zavarovalni kadri so tržna moč vsake zavarovalnice.

Učbenik sem sestavila tako, da sem opredelila najpomembnejše zavarovalne in pozavarovalne pojme in pojasnila najbolj značilne kategorije. Student spozna osnove zavarovalništva in se pripravi za nadgradnjo teoretičnega znanja in aplikacijo tega v praksi.

Če vam bo učbenik pomagal pri vašem delu, je dosegel svoj namen.

V učbeniku boste našli naslednje oznake:

primer, ki je lahko tudi vaš lasten

praktični primeri za osmislitev znanja

samostojno delo, ki vam bo v veselje

Tea Panza Frece

1 ZAVAROVALNIŠTVO KOT DEJAVNOST

Vloga in pomen zavarovalne dejavnosti izhaja iz njenega zgodovinskega razvoja in pomena za narodno gospodarstvo, vključuje pa tudi prizadevanje zavarovalnic za čim boljše zadovoljevanje potreb družbenega okolja.

Janez Primernik se je takoj po zaključku šolanja zaposlil, kupil majhno stanovanje in rabljen avtomobil. Oboje bi rad obvaroval pred naravnimi ujmami in drugimi možnimi dogodki, ki bi mu povzročili škodo. Razmišlja, da bi sklenil zavarovanje pri zavarovalnici, vendar od prijateljev in znancev dobiva povsem različne informacije. Nekateri pravijo, da plačujejo zavarovalno premijo že deset let, a se jim ni še nič pripetilo in zato dvomijo v smiselnost zavarovanja, drugim pa se je zavarovalni primer že zgodil in imajo z likvidacijo pozitivne ali negativne izkušnje. Janez približno ve, da je sklenitev nekaterih zavarovanj obvezna, za druga pa se lahko samostojno odloči, če želi.

Ko se bo Janez seznanil z zavarovalniško dejavnostjo pri nas, bo lažje izbral najbolj primerne zavarovalne storitve, razumel pa bo tudi, kaj bo s sklenitvijo zavarovanj pridobil.

Ko boste preštudirali to poglavje, boste iz tradicije zavarovalništva, ki jo piše zgodovina, analizirali prilagajanje zavarovalne storitve v sodobnem globalnem okolju in ovrednotili slovensko zavarovalno tržišče.

Zgodovina nam je spomin, ki ga ne le zaznavamo, iz njega tudi živimo (Flis, 1999, 8).

1.1 RAZVOJ ZAVAROVALNIŠTVA

Ljudje so se tako v zgodovini kot danes zelo trudili pridobiti si premoženje, pogosto z mnogo dela in odpovedovanja. Razumljivo je, da želijo svoje premoženje tudi ohraniti, predvsem, kadar narava pokaže svojo rušilno in uničujočo moč, pa tudi takrat, kadar človek zaradi nezgode, bolezni ali starosti potrebuje sredstva za zdravljenje in preživljanje.

Živimo v času korenitih sprememb, ko postaja vloga posameznika čedalje pomembnejša. Ustvarjalno, posebej še gospodarsko pobudo je vzel v svoje roke. Z lastnim delom in znanjem dosega cilje, ki si jih je sam zastavil.

Več svobode pomeni tudi večjo odgovornost. Država bo vse manj skrbela za človekovo prihodnost, za njegovo zaposlitev, zdravje, premoženje. Današnji človek si mora existenco zagotoviti na sodoben način.

Zavarovanje je institucija, ki daje nadomestila za škodo, nastalo v gospodarstvu ali pri ljudeh zaradi rušilnega delovanja naravnih sil in nesrečnih primerov.

Začetki zavarovalništva segajo v Stari vek, ko so se že 1.700 let pr. n. š. v Babilonu za časa Hamurabija, vodje karavan, ki so prenašale vrednejše tovore, dogovorili, da bodo skupno pokrili morebitno škodo, ki bi nastala zaradi roparskega napada na karavano. Tako je nastala

nekakšna »skupnost škod«, ki že kaže elemente vzajemnosti, značilne tudi za sodobno zavarovanje.

Stari Grki so na otoku Rodosu v 3. stol. pr.n.š. v pomorskem pravu uveljavili pravilo, da se mora škoda, nastala na ladji in tovoru, če je ob pomorski nevarnosti bilo potrebno del ali ves tovor vreči v morje, poravnati skupno. Takšna ureditev je bila kasneje prenesena v rimsko pravo. Še danes poznamo institucijo »generalne havarije¹«, ki je sprejeta kot načelo pomorskega prava in se je razvijala neodvisno od pomorskega zavarovanja.

Slika 1: Grška galeja

Vir: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Galley-knightshospitaler.jpg>

Začetke premijskega zavarovanja povezujemo s pomorskimi posojili za časa rimskega imperija. Tedanji pomorščaki so, preden je ladja izplula, zbrali v skupni sklad določen znesek posojila. Če se je ladja srečno vrnila, so posojilo vrnili skupaj z visokimi obrestmi. Kasneje je cerkveno pravo nasprotovalo in celo prepovedalo obresti, zato so trgovci začeli sklepati »kupoprodajne pogodbe«, ki so se realizirale samo takrat, kadar je ladja doživela brodolom. Če je ladja srečno priplula, se je pogodba razdrla, brodar pa je kupcu vnaprej plačal določeni znesek kot nagrado za prevzeti rizik. Tako sta se oblikovala dva osnovna elementa zavarovanja: premija kot prispevek za prevzeti rizik in zavarovalnina, ki se plača v primeru nastanka dogovorjenega rizika. S prevzemanjem rizika so se ukvarjali predvsem posamezni trgovci, zato takšna oblika ni mogla zadostiti potrebam razvoja trgovine.

V fevdalni dobi so se na evropskem ozemlju oblikovali cehi² in gilde³. Oboji so v svojih stanovskih statutih opredelili tudi določila o skupnem nošenju nevarnosti, kot so bili požar, rop, potopitev ladje in podobno.

Zgodovinarji zavarovalništva za začetek sodobnega zavarovanja navajajo leto 1347, ko je bila v Genovi izdana prva zavarovalna polica, ki se je nanašala na pomorska zavarovanja. Pozavarovanje v razvoju ni dosti zaostajalo. Iz leta 1370 je ohranjen vir, ko je zavarovatelj v lastni izravnavi obdržal rizik plovbe po Sredozemlju, pozavaroval pa je nevarnejši del plovbe izven Sredozemlja.

¹ Generalna havarija je izredna žrtev ali stroški, ki so povzročeni ali nastanejo namenoma in razumno v korist skupnega pomorskega podjema, da se rešita ladja in tovor pred nevarnostjo, ki jima preti. Ker gre za reševanje tako ladje kot tovora, ki se na njej prevaža, se potem tudi škoda ali stroški razdelijo med ladjarja in lastnike tovora po izračunanih deležih prispevka (kontribucija).

² Ceh je bilo obrtno stanovsko in socialno združenje. Različni obrtni poklici so imeli svoje cehe.

³ Gilde so bile stanovska združenja trgovcev.

Razvoj znanosti v 17., 18. in 19. stoletju je postavil temelje za pripravo znanstvenih osnov in matematičnih orodij. Za zavarovalno analizo so pomembni predvsem Edmund Halleys s tablicami smrtnosti, Jakob Bernoulli z zakonom velikih števil, Gottfried Wilhelm Leibnitz z diferencialnim in integralnim računom, pa tudi vsi znanstveniki, ki so utemeljili verjetnostni račun. Nastajati so začele prve zavarovalnice, najstarejša je bila ustanovljena leta 1668 v Parizu. Večina zavarovalnic je bila ustanovljenih predvsem zaradi katastrofalnih škod: požara v Londonu 1666 in Hamburgu 1842. V 18. stoletju naletimo tudi na prva osebna zavarovanja. Pri plovbi po morju se je bilo možno zavarovati za primer ugrabitve in zahteve po odkupnini.

Slika 2: Veliki požar v Londonu 1666

Vir: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Great_Fire_London.jpg

Zavarovalstvo v sodobnem pomenu besede je nastalo na začetku industrijske dobe, kar posebno velja za zavarovalnice življenjskih zavarovanj, ki z razvojem kasnijo za okoli sto let. Razvoju življenjskih zavarovanj sledi razvoj obveznih socialnih zavarovanj zaradi dejstva, da vsakdo ni mogel plačevati prispevka za zavarovanje, zato so bili ogroženi predvsem bolni in starejši, ki niso mogli sami poskrbeti zase. Po koncu 2. svetovne vojne so v večini držav organizirali socialne pokojninske sisteme, s katerimi so med starejšimi prebivalci odpravili revščino. Zavarovanje se je razdelilo na dve ločeni veji: **individualno zavarovanje**, ki je ščitilo pred ekonomskimi posledicami nastalih škod in **socialno zavarovanje**, ki je ščitilo življenjsko raven celotnih družbenih slojev. Ta temeljna delitev zavarovanja v načelu velja še danes. Obvezno zdravstveno in pokojninsko zavarovanje sta samostojni dejavnosti izjemnega družbenega in gospodarskega pomena.

1.2 ZAVAROVANJE NA SLOVENSКИH TLEH

Razvoj zavarovalne dejavnosti na slovenskih tleh je bil dokaj pester. Kot predhodnico zavarovalništva na slovenskih tleh štejemo pomorska posojila iz Pirana, ki so bila leta 1291 zapisana v notarski knjigi. V poznem srednjem veku je katoliška cerkev podpirala ustanavljanje in tudi sama ustanavljala razne bratovščine, ki so bratom v socialnih stiskah in drugih nesrečah dajale pomoč oziroma odškodnino, tako sta na slovenskem etničnem ozemlju delovali Slovenska bratovščina sv. Hieronima, ustanovljena v Vidmu leta 1452 in bratovščina sv. Nikolaja v Trstu. Z razvojem mest in pridobivanjem posebnih pravic obrtnikov so se začele bratovščine postopoma preoblikovati v cehe, ki so v svojih pravilih določali obveznost posameznih oblik vzajemne pomoči.

Slika 3: Sv. Hieronim

Vir: <http://www.2arnes~btrost/Hieronim/index.htm>

Prva zavarovalnica, ustanovljena na slovenskem etničnem ozemlju, datira v leto 1766. Ustanovljena je bila v Trstu v okviru Avstro-ogrske monarhije. Kasneje so se vrstile pobude za ustanovitev zavarovalnice v Ljubljani in pozavarovalnice v Celju, ustanovljale pa so se tudi zavarovalne družbe, društva in zavarovalnice za plovbo po Savi, proti nezgodam in za zavarovanje goveje živine.

Začetki pravega zavarovalništva segajo v drugo polovico 19. stoletja. Prva prava zavarovalna ustanova je bila banka »Slovenija«, ustanovljena leta 1873. Žal ni bila uspešna, zato je pravilneje šteti za začetek pravega zavarovalništva na Slovenskem 5. julij 1900, ko je bila v Ljubljani z domačim kapitalom ustanovljena Vzajemna zavarovalnica, ki se je najprej ukvarjala s požarnim zavarovanjem in zavarovanjem cerkvenih zvonov. Za začetek obveznih socialnih zavarovanj štejemo na slovenskih tleh konec 19. stoletja organizirane bolniške blagajne, namenjene plačilu zdravstvene pomoči, nadomestilu plače med boleznijo in porodom ter izplačilu pogrebne.

V obdobju Kraljevine Jugoslavije so bile v letih od 1918 do 1945 ustanovljene: Slavija, Jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani (1922), Ljudska samopomoč v Mariboru (1927), zavarovalna zadruga Društvo sv. Florijana proti požarnim škodam v Ljubljani (1932) in Gospodarska zavarovalna družba Drava v Mariboru (1927).

Takoj po 2. svetovni vojni je oblast uvedla centralizacijo zavarovalništva. Nosilec zavarovalništva je postala država, tako je v Jugoslaviji v vsej državi najprej obstajala le ena zavarovalnica s sedežem v Beogradu (DOZ – Državni osiguravajući zavod). Po letu 1962 je država čez noč zamenjala monopol z navidezno konkurenco. Iz podružnic Državnega zavarovalnega zavoda je nastala množica samostojnih zavarovalnic, vendar pa se je kmalu izkazalo, da to ni primerno za uspešno izravnavo tveganj. Začel se je proces združevanja in leta 1967 so se vse slovenske zavarovalnice združile v Zavarovalnico Sava, razen Zavarovalnice Maribor in leta 1956 ustanovljenega Sklada za vzajemno pomoč obrtnikov Slovenije (leta 2000 preimenovan v Sklad obrtnikov in podjetnikov, ki deluje še danes). Leto 1976 je prineslo združitev še preostalih dveh zavarovalnic v Zavarovalno skupnost Triglav in ustanovitev Pozavarovalne skupnosti Sava. Manjši tržni delež sta takrat v Sloveniji imeli še zavarovalnici Dunav in Croatia.

Ob koncu leta 1990 so se iz območnih skupnosti Zavarovalnice Triglav izločile posamezne območne enote in se odločile za samostojno pot. Preoblikovale so se v zavarovalne delniške družbe: Območna enota Maribor v Zavarovalnico Maribor, d. d., Območna enota Novo mesto

v Zavarovalnico Tilia, d. d. in Območna enota Koper v Adriatic, zavarovalno družbo, d. d. Zavarovalnica Triglav, d. d. je bila ustanovljena 12. decembra 1990. Pojavile so se tudi čisto nove zavarovalnice. Zavarovalnice so začele uvajati sodobne tržne prijeme in ponujati nove zavarovalne skupine in vrste. V prelomnem letu 1994 sta bila sprejeta Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu in Zakon o zavarovalnicah. Zavarovalna dejavnost se je začela usklajevati z evropsko zavarovalno prakso.

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo 1. maja 2004 so na slovenskem zavarovalnem trgu nastale nove razmere za delovanje slovenskih in tujih zavarovalnic, ki lahko v Sloveniji delujejo tudi neposredno, ne da bi morale imeti svoje poslovne enote ali podružnice. Svojo namero je najavilo preko 400 zavarovalnic. Slovenske zavarovalnice in pozavarovalnice se tako prvič po osamosvojitvi Slovenije pomembneje soočajo s tujo neposredno konkurenco. Hkrati slovenski zavarovalni trg postaja po svojih poslovnih možnostih enak zavarovalnim trgov v drugih državah, članicah EU.

Globalizacija, ki je posledica tehnološkega razvoja, odpira zavarovalništvu potencialno območje delovanja na svetovni ravni, kar pomeni v resnici vstop na razvijajoče se trge, kjer obstaja velik potencial rasti. Zavarovalnice sledijo obstoječim klientom, prilagajajo pa se tudi povpraševanju po kritju novih rizikov. Zunanja znaka globalizacije sta prekomejno delovanje (tujih zavarovalnic na slovenskem trgu in domačih na tujih trgih) in hkrati uvajanje novih finančnih produktov, tudi s skupnim nastopanjem zavarovalnic in bank.

Ugotovite, koliko zavarovalnic danes opravlja zavarovalno dejavnost v Sloveniji in katere slovenske zavarovalnice delujejo tudi na tujih zavarovalnih tržiščih. Pomagajte si s podatki Agencije za zavarovalni nadzor: <http://www.a-zn.si>

1.3 NALOGE IN POMEN ZAVAROVALNIŠTVA

1.3.1 Naloge zavarovalništva

Definicije zavarovanja pojasnjujejo pojem zavarovanja. Nemški klasik v zavarovalniški znanosti Manes je dejal: »Zavarovanje je vzajemno zadovoljevanje potreb številnih in na enak način ogroženih oseb, ki nastanejo slučajno, in jih je mogoče oceniti« (Bijelić, 1998, 3). Najpogostejša pa je opredelitev zavarovanja po dr. Bonclju (1983, 13), ki pravi: **»Zavarovanje je ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti«**. Naloga zavarovanja je, da številna tveganja, katerim so izpostavljeni posamezniki, pa tudi gospodarski subjekti, prerazporedi na vse zavarovance in ob nastali škodi izplača ustrezno nadomestilo za utrpelo škodo ali ustrezno vsoto v skladu s sklenjeno zavarovalno pogodbo.

Z vidika makroekonomske funkcije zavarovalništvo opredelimo kot prodajo zavarovalnih storitev, ki so kot ena izmed oblik finančnih produktov namenjeni na eni strani varčevanju in na drugi strani akumulaciji prihrankov ter njihovem usmerjanju v naložbe. Prodaja zavarovalnih storitev pomeni prodajo »nevidnega blaga« v obliki zagotavljanja gospodarske varnosti, prav ta posebnost pa loči zavarovalnice od drugih gospodarskih družb, kjer so v ospredju dobičkonosni motivi delničarjev (Pavliha, 2000). Tako je zavarovalništvo pomemben del finančnega sistema, katerega osnovna funkcija je zbiranje denarnih sredstev in

njihovo usmerjanje v investicije ter s tem v gospodarski razvoj, zato predstavlja pomemben makroekonomski interes vsake države.

Temeljne naloge zavarovanja so:

- odstranjevanje motenj v ekonomskem delovanju gospodarskih celic,
- preventivna in represivna dejavnost,
- vlaganje v tehnične sklade.

Zavarovalnica je organizacija, ki opravlja zavarovanje kot svojo temeljno gospodarsko dejavnost. Zavarovalni posli so sklepanje in izvrševanje pogodb o premoženjskem in življenjskem zavarovanju ali pozavarovanju, razen obveznih socialnih zavarovanj.

Osnovni namen preventive kot funkcije zavarovanja je preprečiti, onemogočiti ali zmanjšati nastanek zavarovalnega primera. Vsaka nevarnost, na primer potres, požar, toča itd., predstavlja potencialno nevarnost škodljivega dogodka, kar v praksi pomeni, da se ta lahko zgodi ta trenutek, kasneje ali pa nikoli. Namen preventivnih ukrepov je onemogočiti in zmanjšati nevarnost nastanka škode na določenem predmetu tudi, če ne šteje za zavarovalni primer. V praksi je možna popolna ali delna zaščita pred nekaterimi nevarnostmi, če odstranimo vzroke zanje: na primer iz skladišča odstranimo eksplozivne in lahko vnetljive snovi.

Poiščite preventivne ukrepe, ki bi zmanjšali ali celo odpravili možnost nastanka škode zaradi toče na vrtinah, eksplozije parnega kotla, potresa, vlomske tatvine, ropa gotovine ...

Zavarovalnica se neposredno z izvajanjem preventivnih in represivnih ukrepov ne ukvarja, saj so za to zadolžene ustrezne strokovne in specializirane institucije. Kljub temu pa je zavarovanje s temi ukrepi povezano, saj obe dejavnosti zmanjšujeta ali celo odpravljata gospodarske škode nasploh, kar za zavarovalnico pomeni znižanje izplačanih škod in s tem boljše tehnične rezultate.

Ekonomičnost preventive predstavlja razmerje med nujnimi stroški za varovanje dobrin in doseženimi učinki zaradi zmanjšanja nevarnosti.

Zavarovalnice izvajajo preventivo in represijo skozi preventivno vzgojo, pravno in finančno preventivo. **Preventivna vzgoja** zajema obveščanje zavarovancev in zavarovalcev in se nanaša na spoznavanje možnih škodnih dogodkov in načinov izvajanja ustreznih preventivnih dejanj. **Pravna preventiva** se nanaša na spoštovanje predpisanih zakonskih določil, ki je v določenih primerih razlog za izgubo zavarovalnih pravic. **Finančna preventiva** pomeni individualizacijo zavarovalnih premij in njihovo prilagajanje velikosti nevarnosti, na primer s sistemom bonus – malus⁴ ali s popusti na premijo.

Neupoštevanje preventivnih in represivnih ukrepov včasih privede tudi do zaostrenih zavarovalnih pogojev ali celo zavrnitve sklenitve zavarovanja. Večje svetovne zavarovalnice

⁴ Bonus – malus je določanje zavarovalne premije v odvisnosti od škodnega poteka v predhodnih zavarovalnih letih. Zavarovanec, ki v predhodnih letih ni imel nobenega zavarovalnega primera, ima pravico do nižje zavarovalne premije od izhodiščne premije (bonus), zavarovanec z več škodnimi primeri v predhodnih letih pa mora plačati višjo zavarovalno premijo od izhodiščne (malus).

in pozavarovalnice ustanavljajo posebne institute, ki proučujejo vzroke za nastajanje pomembnejših ali množičnih škodnih primerov.

Preučite, katere popuste na zavarovalno premijo bi zavarovalnica lahko obračunala zaradi preventivnih ukrepov zavarovanca.

Če pogledamo zavarovalni proces s finančne strani, zavarovalnica zbira premije, da zagotovi izplačilo ob nastanku zavarovalnega primera, torej govorimo o časovnem in prostorskem financiranju zavarovanja. Časovno izravnavanje zahteva, da zavarovalnica oblikuje zavarovalno tehnične rezervacije. Začasno prosta finančna sredstva zavarovalnica nalaga v narodno gospodarstvo. Načela finančnega poslovanja in načela naložb opredeljuje Zakon o zavarovalništvu.

1.3.2 Gospodarski pomen zavarovalništva

Številne nevarnosti, ki ogrožajo premoženje, življenje in zdravje ljudi, ogrožajo tudi njihovo gospodarsko varnost. Gospodarske posledice, ki nastanejo ob uresnitvi teh nevarnosti, ovirajo normalno delovanje posameznikov, gospodarskih subjektov, pa tudi družbeni ter gospodarski razvoj. Kadar ni gospodarske nevarnosti, tudi ni potrebe po zavarovanju. Gospodarsko nevarnost razumemo kot možnost nastanka gospodarske škode. Zavarovalnice prilagajajo zavarovanja in razvijajo nove storitve glede na potrebe aktualnega zavarovalnega tržišča.

V najširšem smislu opredelimo **poslovne funkcije** zavarovalnice kot:

- storitveno funkcijo,
- tržno funkcijo,
- finančno funkcijo in
- družbeno funkcijo.

Storitvena funkcija izhaja iz same dejavnosti zavarovalnice. Zavarovalnica mora ponuditi ustrezna zavarovanja in zadovoljevati potrebe nadzora rizika. Storitvena funkcija deluje po ekonomskih načelih učinkovitosti in uspešnosti.

Tržna funkcija je odvisna od organiziranosti in razvoja gospodarstva in družbe, v kateri deluje zavarovalnica. Opredeljena je s samim tržiščem, njegovo velikostjo, absorpcijsko močjo, načinom in stopnjo njegove organiziranosti. Povezuje preventivne ukrepe, nove zavarovalne produkte, prodajo zavarovanj in reševanje zavarovalnih primerov.

Finančna funkcija zagotavlja realizacijo internega izravnavanja rizikov, zagotavlja likvidnost in skrbi za denarno evidenco letnega poslovanja, tekočih in plasiranih sredstev ter premoženja.

Družbena funkcija se kaže v deležu zavarovalnih premij v bruto domačem proizvodu države, v številu delovnih mest in v zavarovalni premiji na prebivalca. Podrobnejše statistične podatke o poslovanju zavarovalnic in pozavarovalnic in najpomembnejše zbirne podatke objavi vsako leto Slovensko zavarovalno združenje v Statističnem zavarovalniškem biltenu. Glede na statistične podatke uvrščamo Slovenijo med srednje razvita zavarovalna tržišča.

Poiščite aktualne podatke letnih stopenj rasti za zavarovalne storitve in jih analizirajte. Primerjajte in komentirajte podatke za EU in Slovenijo. Ugotovite število zaposlenih v zavarovalni dejavnosti in dinamiko zavarovalnih premij na prebivalca. Predvidite trende in razvoj v prihodnjih letih. Razmislite o vplivu globalizacije na zavarovalno dejavnost in poiščite praktične primere prilagajanja zavarovalništva aktualnim razmeram. Pomagajte si z viri: <http://www.zav-zdruzenje.si>, <http://www.stat.si>. Za lažjo primerjavo uporabite tudi statistične podatke Sveta evropskega zavarovalnega in pozavarovalnega združenja: <http://www.cea.eu/book/eif/index.html>.

Gospodarski pomen zavarovanja se kaže skozi štiri vidike: zagotavljanje gospodarske varnosti narodnega gospodarstva, zagotavljanje socialne in gospodarske varnosti posameznika, zviševanje finančne sposobnosti posameznika in pomen zavarovalnic na trgu kapitala.

Zagotavljanje gospodarske varnosti narodnega gospodarstva

Zavarovanje odpravlja ekonomsko škodljive posledice delovanja stihije (Boncelj v: Flis, 1999, 46). S tem ko zavarovalnice izplačajo odškodnino, kadar se uresničijo zavarovane nevarnosti na zavarovanih predmetih, se odpravijo motnje v ekonomskem delovanju gospodarskih subjektov. Zavarovanje odpravlja motnje na treh ravneh (Flis, 1999, 322):

- neposredno pri oškodovancih, ki si lahko z izplačilom zavarovalnice na poškodovanih ali uničenih stvareh vzpostavijo stanje pred škodljivim dogodkom,
- posredno pri njihovih poslovnih partnerjih v celotni reprodukcijski verigi in s tem
- posledično tudi v narodnem gospodarstvu.

Zagotavljanje socialne in gospodarske varnosti posameznika

Socialno varnost posameznika zagotavlja po eni strani država z obveznimi socialnimi zavarovanji, po drugi strani pa zavarovalnice, predvsem ker:

- omogočajo obnovo uničenega ali poškodovanega premoženja,
- prevzamejo odgovornost za posameznika, če povzroči škodo tretjim,
- omogočajo varčevanje, pa tudi izplačilo v primeru smrti,
- omogočajo nadomestilo izgube zaslužka z izplačilom ob invalidnosti,
- v zdravstvu omogočajo pokrivanje razlike do polne cene storitev,
- z izplačevanjem rente omogočajo pokrivanje razlike med plačo in pokojnino.

Zviševanje finančne sposobnosti posameznika

Življenjska zavarovanja zvišujejo kreditno sposobnost posameznika, saj banke pri odobritvi nekaterih kreditov zahtevajo življenjsko polico. Del vrednosti življenjske police se predvsem pri zavarovanjih z naložbenim tveganjem da izplačati pred potekom zavarovanja.

Zavarovalnice na trgu kapitala

Zavarovalnice zbirajo velika sredstva, ki jih potrebujejo za izplačila. Zavarovalnice so na kapitalskem trgu velik kupec vrednostnih papirjev z zajamčenim donosom.

1.4 SOCIALNA IN INDIVIDUALNA (PRIVATNA) ZAVAROVANJA

V vseh razvitih državah so zavarovanja glede na to, koga zavarovanje neposredno varuje in mu neposredno zagotavlja gospodarsko varnost (Flis, 1999, 51), razdeljena na:

- **socialna zavarovanja,**

- **individualna zavarovanja.**

Tabela 1: Primerjava socialnih in individualnih zavarovanj

Karakteristika	Socialna zavarovanja	Individualna (privatna) zavarovanja
Namen	<ul style="list-style-type: none"> • Država zagotavlja minimalno življenjsko raven prebivalstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaščita pred ekonomskimi posledicami nastalih škod.
Izvajalec	<ul style="list-style-type: none"> • Zavodi (ZZZS⁵, ZPIZ⁶). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zavarovalnice.
Vrsta	<ul style="list-style-type: none"> • Samo obvezna zdravstvena in obvezna pokojninska zavarovanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vse ostale možne oblike zavarovanj, vključno s prostovoljnimi zdravstvenimi in pokojninskimi zavarovanji.
Način sklenitve	<ul style="list-style-type: none"> • Zavarovanje je obvezno po zakonu, možno je prostovoljno dodatno zavarovanje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Večina zavarovanj je prostovoljnih, obvezna so le nekatera zavarovanja odgovornosti.
Cena	<ul style="list-style-type: none"> • Plačuje se prispevek, ki temelji na socialnih izhodiščih (tisti, ki imajo višjo plačo, plačajo višji znesek). 	<ul style="list-style-type: none"> • Cena zavarovanja je zavarovalna premija, ki je odvisna od velikosti tveganja.
Plačnik	<ul style="list-style-type: none"> • Prispevek plačujejo zaposleni delavci, njihovi delodajalci, dodatna sredstva pa odobri in prispeva država. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zavarovalna premija mora pokrivati vse stroške, plača jo zavarovalec.
Evidence	<ul style="list-style-type: none"> • Ni evidenc o zbranih prispevkih in izplačilih po posameznem zavarovancu. 	

Vir: Lasten

1.5 ZAVAROVALNI TRG

Najbolj osnovna opredelitev trga pravi, da je stičišče ponudbe in povpraševanja. Zavarovalne posle lahko po Zakonu o zavarovalništvu v Republiki Sloveniji opravljajo samo:

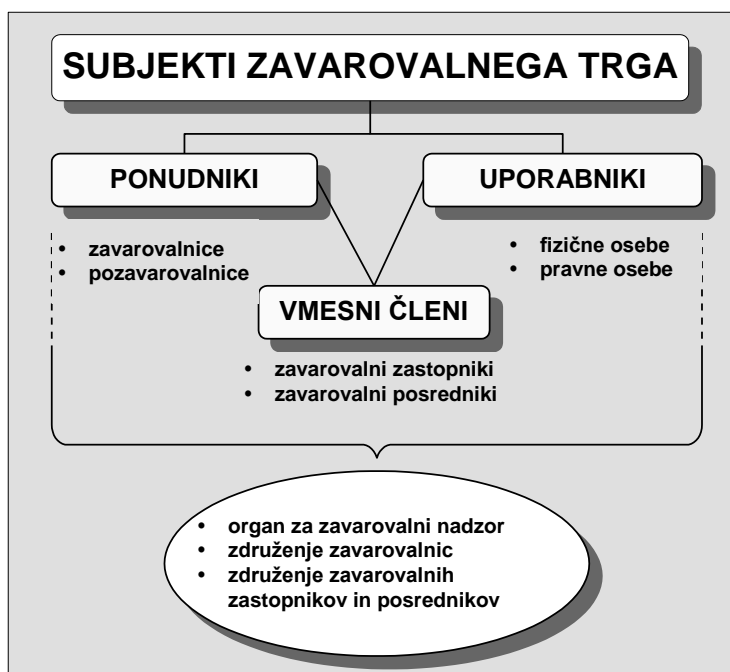
- zavarovalnice s sedežem v Republiki Sloveniji,
- podružnice tuje zavarovalnice iz držav izven EU⁷, ki so za opravljanje teh poslov pridobile dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor,
- zavarovalnice iz držav EU, ki lahko opravljajo zavarovalne posle neposredno.

Uporabniki zavarovalnih storitev kupijo zavarovalno storitev direktno na zavarovalnici ali preko zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov.

⁵ Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

⁶ Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

⁷ Evropska unija

Slika 4: Subjekti zavarovalnega trga

Vir: Lasten

Zavarovalni zastopnik je oseba, ki je na podlagi zaposlitve oziroma drugega pravnega razmerja z zavarovalnico oziroma z zavarovalno zastopniško družbo, pooblaščen za sklepanje zavarovalnih pogodb v imenu in za račun zavarovalnice. Posle zavarovalnega zastopanja smejo opravljati samo tiste osebe, ki so predhodno pridobile dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja. **Pomožni zavarovalni zastopnik** lahko dela brez dovoljenja, vendar ne sme podpisovati zavarovalnih dokumentov, lahko pa išče potencialne stranke. Zavarovalno zastopanje lahko kot gospodarsko dejavnost opravljajo tudi zavarovalne zastopniške družbe in samostojni podjetniki.

Zavarovalni posrednik je oseba, ki posreduje pri sklepanju zavarovalnih pogodb za eno ali več zavarovalnic. Zavarovalno posredovanje se lahko opravlja samo kot gospodarska dejavnost. Zavarovalni posrednik sam odgovarja za storitev, zato mora biti zavarovan proti poklicni odgovornosti.

Dovoljenje za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma za posle zavarovalnega posredovanja izda Agencija za zavarovalni nadzor. Pogoji za pridobitev dovoljenja so:

- uspešno opravljen preizkus strokovnih znanj,
- eno leto delovnih izkušenj s področja zavarovalnih poslov,
- znanje slovenskega jezika,
- nekaznovanost.

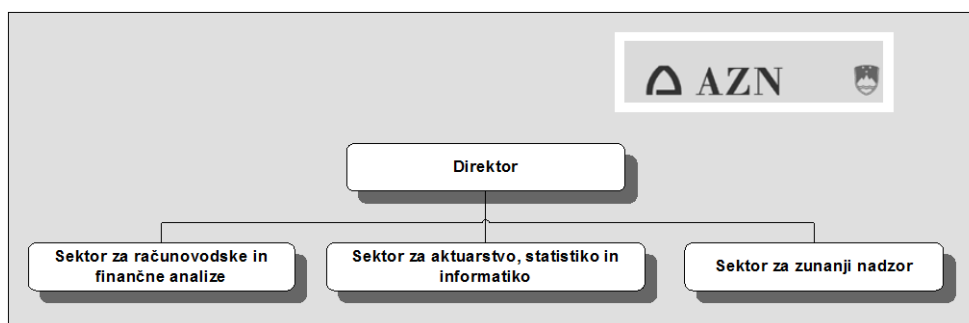
Dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov zavarovalnega zastopanja morajo pridobiti tudi osebe, katerim storitve zavarovalnega zastopanja niso glavna dejavnost, temveč sklepajo samo zavarovanja v neposredni zvezi z glavno storitvijo, ki jo opravljajo (na primer potovalne agencije, špediterji, tehnični pregledi).

Banke, ki opravljajo storitve zavarovalnega posredovanja morajo poleg dovoljenja Agencije za zavarovalni nadzor pridobiti tudi dovoljenje Banke Slovenije.

Zavarovalni nadzor izvaja **Agencija za zavarovalni nadzor (AZN)**. Namen zavarovalnega nadzora je:

- varstvo potrošnikov s ciljem, da bo zavarovalnica sposobna pravočasno in v celoti poravnati prevzete pogodbene obveznosti do strank,
- zagotavljanje stabilnosti finančnega trga.

Zavarovalnica, ki je pridobila dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov, mora imenovati **pooblaščenega aktuarja**. Če ga ne imenuje oziroma imenuje osebo, ki ne izpolnjuje pogojev, ga imenuje Agencija za zavarovalni nadzor. Pooblaščen aktuar mora preveriti, ali se izračunavajo premije in oblikujejo zavarovalno-tehnične rezervacije tako, da zagotavljajo trajno izpolnjevanje vseh obveznosti zavarovalnice iz zavarovalnih pogodb (Zakon o zavarovalništvu, UPB2, 2006, 76. člen). Poročilo in mnenje pooblaščen aktuar izdela k letnemu poročilu zavarovalnice.

Slika 5: Organigram Agencije za zavarovalni nadzor

Vir: <http://www.a-zn.si>

Naloge Agencije za zavarovalni nadzor so:

- izdaja dovoljenj, soglasij, mnenj, odločb in odredb subjektom nadzora,
- spremljanje, zbiranje in preverjanje poročil zavarovalnic in drugih oseb, ki so dolžne poročati Agenciji,
- opravljanje pregledov poslovanja zavarovalnic in pokojninskih družb,
- izrekanje ukrepov nadzora po Zakonu o zavarovalništvu,
- priprava in izdaja podzakonskih predpisov na podlagi Zakona o zavarovalništvu.

Slovensko zavarovalno združenje, GIZ⁸, ustanovljeno leta 1992, je združenje zavarovalnic. Članstvo v združenju je prostovoljno. V okviru združenja zavarovalnice rešujejo strokovna in druga vprašanja, ki so praviloma skupna vsem zavarovalnicam. Na podlagi posebnih zakonskih pooblastil opravlja združenje (SZZ) tudi naloge:

- biroja zelene karte,
- škodnega sklada,
- informacijskega centra in odškodninskega urada,
- sprejemanja zavarovalnih statističnih standardov in
- organiziranja izobraževanja ter opravljanja preizkusov strokovnih znanj za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja in posredovanja.

Pri združenju delujejo:

- rzsodišče,
- varuh pravic s področja zavarovalništva in
- mediacijski center.

Slovensko zavarovalno združenje je sprejelo tudi Zavarovalni kodeks, ki so ga njegove članice dolžne spoštovati.

⁸ Gospodarsko interesno združenje

zagotavlja gospodarsko varnost. Skozi **finančno in družbeno** funkcijo se kaže pomen zavarovalništva v posameznem gospodarstvu. Zavarovalništvo je v veliki meri partner države in družbe kot celote na področju uresničevanja skupinske kot tudi posamične socialne varnosti ljudi. **Zavarovalnice ne sklepajo obveznih socialnih zavarovanj.** Na zavarovalnem trgu ponudnike zavarovalnih in pozavarovalnih storitev povezujejo zavarovalni zastopniki in posredniki. Interese udeležencev zastopajo gospodarska interesna združenja, nadzor nad delovanjem pa izvajajo organi za zavarovalni nadzor.

Utrjevanje snovi

1. Poiščite in komentirajte tista zgodovinska dejstva, katerih elementi so značilni tudi za sodobno zavarovanje.
2. Kritično presodite razvoj zavarovalništva na slovenskih tleh in ga primerjajte z razvojem v sosednjih državah.
3. Opredelite prednosti in slabosti dogajanj na zavarovalnem trgu po osamosvojitvi Slovenije.
4. Razmislite o vplivih globalizacije in komentirajte uspešnost prilagajanja slovenskih zavarovalnic aktualnim razmeram.
5. Poiščite praktične primere in komentirajte temeljne naloge zavarovanja.
6. Povežite socialna in individualna zavarovanja v sistem celovitega zagotavljanja varnosti posameznika in celotne družbe.
7. Utemeljite ali ovrzite predpostavko, da je Slovenija srednje razvito zavarovalno tržišče v primerjavi z EU.
8. Primerjajte zavarovalnega zastopnika in zavarovalnega posrednika z vidika stranke.
9. Razmislite ali zavarovalnice vsem svojim zastopnikom dovoljujejo opravljati vse zavarovalne posle. Kaj morebitne omejitve pomenijo za stranko?
10. Konkretizirajte naloge Slovenskega zavarovalnega združenja in Agencije za zavarovalni nadzor.
11. Poiščite Zavarovalni kodeks in ga komentirajte.
12. Opredelite naloge in pomen pooblaščenega aktuarja.
13. Razložite pomen Združenja zavarovalnih zastopnikov in posrednikov.
14. Razmislite o nakupnih navadah fizičnih in pravnih oseb kot porabnikov zavarovalnih storitev.

Viri za poglobljanje znanja

Zakon o zavarovalništvu, <http://www.uradni-list.si>
<http://www.a-zn.si>
<http://zav-zdruzenje.si>

2 OSNOVE ZAVAROVANJA

Cilj tega poglavja je pridobiti temeljna znanja o zavarovalni storitvi, njenih osnovnih prvinah in njihovi umestitvi v zavarovalno pogodbo.

Janez Primernik želi zavarovati pravkar kupljeno stanovanje. Vse svoje prihranke je vložil v nakup opreme, odplačati pa mora tudi visok kredit.

Slika 7: Primer opremljenega stanovanja

Vir: http://izris-pohistva.com/category/notranja_oprema/page/2

Janez je po premisleku ugotovil, da bo zavarovalnicam zastavil tri osnovna vprašanja:

- Kaj imam zavarovano?
- Kaj in koliko bo zavarovalnica plačala, če bom utrpel škodo?
- Koliko bom plačal za izbrano zavarovalno kritje?

Ko boste preštudirali to poglavje, boste iz praktičnih primerov zavarovalnih pogodb znali izluščiti značilnosti zavarovalnega razmerja, jih komentirati in primerjati s konkretnimi potrebami po nadomestitvi škode. Odgovorili boste tudi na vsa vprašanja, ki mučijo Janeza Primernika.

Naključje je ime, s katerim norec poimenuje usodo (Neznani avtor).

2.1 OSNOVNE PRVINE ZAVAROVALNE STORITVE

Osnovni namen zavarovanja kot gospodarske institucije je zaščita premoženja in oseb pred različnimi nevarnostmi oziroma nepredvidljivimi dogodki, ki lahko povzročijo škodo. Človek nikoli ni mogel popolnoma odstraniti morebitnih nevarnosti (rizika).

V najširšem pomenu je rizik vsak bodoči, nepričakovani dogodek. Zavarovanec in zavarovalnica z ekonomskega vidika rizik ocenjujeta: zavarovanec izračuna, če se mu rizik spleča prenesti v kritje zavarovalnici s plačilom ustrezne premije, zavarovalnica pa preveri, če je premija ustrezna velikosti (teži) rizika. Zavarovanje je tako ekonomska nujnost, ki zahteva pravilne in zanesljive odločitve.

Razmislite, ali bi zavarovalnica sprejela v kritje nevarnost samomora, rop denarnice na cesti, teroristični napad, brezposelnost, smrt zaradi bolezni ... Poiščite še druge nevarnosti in se opredelite z »da« ali »ne«. Vaše odločitve argumentirajte.

Zavarovalni rizik (nevarnost) je vsak bodoč, negotov in od zavarovančeve volje neodvisen dogodek, ki ga lahko zavarovalnica izmeri in prevzame v kritje v obsegu splošnih in posebnih pogojev ter klavzul s plačilom ustrezne zavarovalne premije.

Slika 8: Prvine zavarovalne storitve

Vir: Lasten

2.1.1 Predmet (objekt) zavarovanja

Predmet (objekt) zavarovanja je posamično ali v skupini materialni predmet, žival, rastlina, človek, ali kaj drugega, kar je moč poškodovati, uničiti, ukrasti in podobno, pa tudi premoženjski interes.

Primer predmeta zavarovanja za Janezov stanovanjski objekt

Etaža-2009

Pogoji za zavarovanje premoženja etažnih lastnikov Izvleček

4. člen – PREDMET ZAVAROVANJA

- a) Predmet zavarovanja je etažna lastnina na lokaciji, navedeni na polici.
- (2) Predmet zavarovanja so tudi pomožni gradbeni objekti (samostoječe garaže, nadstreški, vrtno lope), ki morajo biti v istem kraju, kjer je etažna lastnina.
- (3) Ne glede na zgornja določila je predmet dodatnega potresnega zavarovanja le etažna lastnina, opredeljena v (1) odstavku tega člena, ter samostoječe garaže.
- (4) Po teh pogojih ni predmet zavarovanja:
 - 1) etažna lastnina kot celota ali del nje, če je namenjena opravljanju dejavnosti;
 - 2) razbitje stekla v skupnih prostorih večstanovanjske zgradbe.

Slika 9: Izvleček iz zavarovalnih pogojev

Vir: Lasten

Naštejte nekaj predmetov zavarovanja iz konkretnih zavarovalnih pogojev. V zavarovalnih pogojih za odgovornost poiščite, kaj pomeni, če se zavaruje premoženjski interes. Ugotovite, ali Janez lahko zavaruje stanovanje in opremo v njem in ali bi zavarovalnica povrnila škodo tudi sosedu, če bi mu jo Janez povzročil.

2.1.2 Zavarovane nevarnosti

Nevarnost (riziko) je možnost naključne uresničitve gospodarsko škodljivega dogodka na predmetu zavarovanja v nekem prihodnjem časovnem obdobju. Včasih se izraz riziko uporablja tudi za predmet, ki je izpostavljen uresničitvi določene nevarnosti.

Velikost nevarnosti je odvisna od mnogih dejavnikov:

- vrste nevarnosti (požar, poplava, smrt),
- fizično-tehničnih lastnosti predmeta zavarovanja (lesena hiša, masivna hiša),
- vrednosti predmeta zavarovanja,
- trajanja zavarovanja,
- kraja, kjer se nahaja predmet zavarovanja.

Primer nevarnosti, pred katerimi se Janez lahko zavaruje

Etaža-2009

Pogoji za zavarovanje premoženja etažnih lastnikov

Izvleček

2. člen – ZAVAROVANE NEVARNOSTI

- (1) Zavarovanje krije v obsegu, določenim s temi pogoji, uničenje ali poškodbo zavarovanih stvari zaradi naslednjih temeljnih nevarnosti: požara, strele, eksplozije, viharja, toče, udarca zavarovančevega motornega vozila, padca zračnega plovila, manifestacije in demonstracije.
- (2) Le če je posebej dogovorjeno in je obračunana dodatna premija, krije zavarovanje uničenje ali poškodbo zavarovanih stvari zaradi ene ali več naslednjih dodatnih nevarnosti: poplave, izliva vode, zemeljskega plazu, snežnega plazu, izteka (lekaže), ter udarca motornega vozila, ki ni last zavarovanca.
- (3) Ko nastane zavarovalni primer, krije zavarovanje tudi izginitvev stvari in stroške čiščenja, rušenja in odvoza v zvezi z nastalim zavarovalnim primerom.
- (4) Zavarovanje krije samo škodo, ki je nastala na zavarovanih stvareh zaradi zavarovane nevarnosti, ne pa tudi posredne škode ali izgub zaradi nastanka zavarovalnega primera (iz naslova odgovornosti, izgubljene najemnine, zmanjšanja vrednosti in podobno).

Slika 10: Izvleček iz zavarovalnih pogojev

Vir: Lasten

Velikost nevarnosti se kaže v višini zavarovalne premije. Večja kot je nevarnost, višja je zavarovalna premija, in obratno. Zavarovalnica statistično proučuje število škod in njihovo velikost, da lahko izračuna višino zavarovalne premije. Poleg tega je potrebna tudi ocena strokovnjakov, ki ocenijo vse dejavnike, ki bi lahko vplivali na možnost nastanka in na velikost škode.

Primer izračuna zavarovalne premije glede na vrednost Janezovega stanovanja

Tabela 2: Izračun zavarovalne premije

Vrednost stanovanja v €	Zavarovalna premija v €
200.000	92,00
350.000	161,00
500.000	230,00

Vir: Lasten

V konkretnih zavarovalnih pogojih poiščite zavarovane nevarnosti. Primerjajte vaše razumevanje posamezne nevarnosti z definicijo v zavarovalnih pogojih.

2.1.3 Čas trajanja zavarovanja

Škoda nastaja v času in zaradi tega je zavarovalna premija odvisna od trajanje zavarovanja, včasih pa tudi od letnega časa. Velja načelo premo sorazmernosti.

Zavarovalnica ima v svojih premijskih sistemih zavarovalne premije največkrat izračunane za obdobje enega leta. Za trajanje zavarovanja manj kot leto dni, se zavarovalna premija obračuna kot:

- kratkoročno zavarovanje ali
- po sistemu pro rata temporis, kar pomeni točen izračun po dnevih.

Tabela 3: Primer kratkoročne tabele

Trajanje zavarovanja v dnevih	Premija v odstotkih od letne premije
do 7	20
do 30	30
do 90	50
do 180	70
nad 180	100

Vir: Lasten

Primer izračuna po sistemu pro rata temporis:

$$\text{dnevna premija} = \frac{\text{letna premija}}{365 \text{ (366)}}$$

Če bi Janez Primernik kupil rabljen avtomobil 23 dni pred potekom registracije, bi za zavarovanje avtomobilske odgovornosti do izteka registracije, pri 500 € letne premije, plačal samo 31,50 €.

Za zavarovanja, ki trajajo več let, zavarovalnica po navadi odobri popuste na zavarovalno premijo.

Oglejte si konkretne zavarovalne police. Poiščite čas trajanja zavarovanja. Razmislite, ob kateri uri zavarovanje stopi v veljavo in ob kateri uri preneha. Poiščite zavarovalno polico, na kateri konec trajanja zavarovanja ni naveden z datumom. Kako se takšno zavarovanje imenuje?

2.1.4 Oblike zavarovalnega kritja

Pri vsakem zavarovanju mora biti predviden način določanja zavarovalnine oziroma odškodnine za primer uresničitve zavarovane nevarnosti na zavarovanem predmetu, torej oblika zavarovalnega kritja. Pomembna je odločitev, ali bo v primeru nastanka zavarovalnega primera izplačana celotna vrednost uničenih oziroma poškodovanih stvari ali ne, oziroma ali bo izplačana celotna zavarovalna vsota ali ne.

Zavarovalna vrednost

Zavarovalna vrednost je **stvarna, objektivna vrednost zavarovane stvari** ob nastanku zavarovalnega primera:

- nova vrednost je vrednost nove stvari enake kakovosti in namembnosti,
- dejanska vrednost je nova vrednost, zmanjšana za izgubljeno vrednost zaradi obrabe, starosti in tehnične ter ekonomske zastarelости (amortizacije).

Primer razlike med novo in dejansko gradbeno vrednostjo

Stanovanje Janeza Primernika v masivnem stanovanjskem bloku je staro 20 let. Nova gradbena vrednost objekta znaša 250.000 €. Dejanska vrednost gradbenega objekta znaša 230.000 €.

Zavarovalnice največkrat zavarujejo na novo vrednost samo tiste stvari, ki so ob sklenitvi zavarovanja vredne vsaj še 60 % nove vrednosti.

Zaradi načela prepovedi obogatitve po Obligacijskem zakoniku zavarovalnica ne sme izplačati več, kot je bila poškodovana stvar vredna ob nastanku zavarovalnega primera.

Razmislite, ali je pri zavarovanjih na novo vrednost tudi striktno upoštevano načelo prepovedi obogatitve. Komentirajte zavarovanje na primer avtomobilskega kaska, pri katerem zavarovalnica pri delni škodi povrne novo vrednost potrebnega nadomestnega dela brez odbitka amortizacije. Poiščite še kakšno zavarovanje, pri katerem veljajo podobna pravila.

Zavarovalna vsota

Pri premoženjskih zavarovanjih je zavarovalna vsota dogovorjeni denarni znesek, ki predstavlja zgornjo mejo obveznosti zavarovalnice, če nastane zavarovalni primer. Pri življenjskih zavarovanjih je zavarovalna vsota z zavarovalno pogodbo dogovorjeni denarni znesek, ki ga zavarovalnica izplača upravičencu ob nastopu zavarovalnega primera. Pri teh zavarovanjih predstavlja zavarovalna vsota spodnjo mejo obveznosti. Zavarovalnice lahko pri

življenjskih zavarovanjih povečujejo zavarovalno vsoto za vsako leto pripisani dobiček. Z zavarovalno pogodbo se lahko dogovori, da se zavarovalna vsota med trajanjem zavarovanja revalorizira zaradi ohranjanja tiste realne vrednosti, ki jo je predstavljala ob sklenitvi zavarovanja.

Zavarovalna vsota je lahko:

- predpisana z zakonodajo,
- določena sporazumno med zavarovalnico in zavarovalcem,
- pri nekaterih zavarovanjih in pri nekaterih načinih sklepanja, najnižji možni znesek določajo premijski sistemi zavarovalnice.

Primer določanja zavarovalne vsote

Janez Primernik je kupil stanovanje za 350.000 €. Za nakup najnujnejše opreme v stanovanju je porabil še 50.000 €. Zavarovalno vsoto bo določil sporazumno z zavarovalnico.

Zavarovalnica je za zavarovanje stanovanjskega objekta predlagala zavarovalno vsoto v višini gradbene vrednosti objekta, ki glede na uporabno površino stanovanja znaša 250.000 €. Za zavarovanje stanovanjske opreme je zavarovalnica predlagala zavarovalno vsoto v višini 60.000 €.

Razmislite

Zakaj zavarovalnica pri določanju zavarovalne vsote za stanovanje ni upoštevala tržne vrednosti?

Raziščite, kakšna bi bila tržna vrednost enakega stanovanja v Ljubljani, Celju ali na Ptujju?

Zakaj je zavarovalnica predlagala višjo zavarovalno vsoto za zavarovanje stanovanjske opreme?

Poiščite zavarovanja, pri katerih so zavarovalne vsote določene na posamezne načine. Poiščite zakon, ki predpisuje najnižje zavarovalne vsote za zavarovanje avtomobilske odgovornosti.

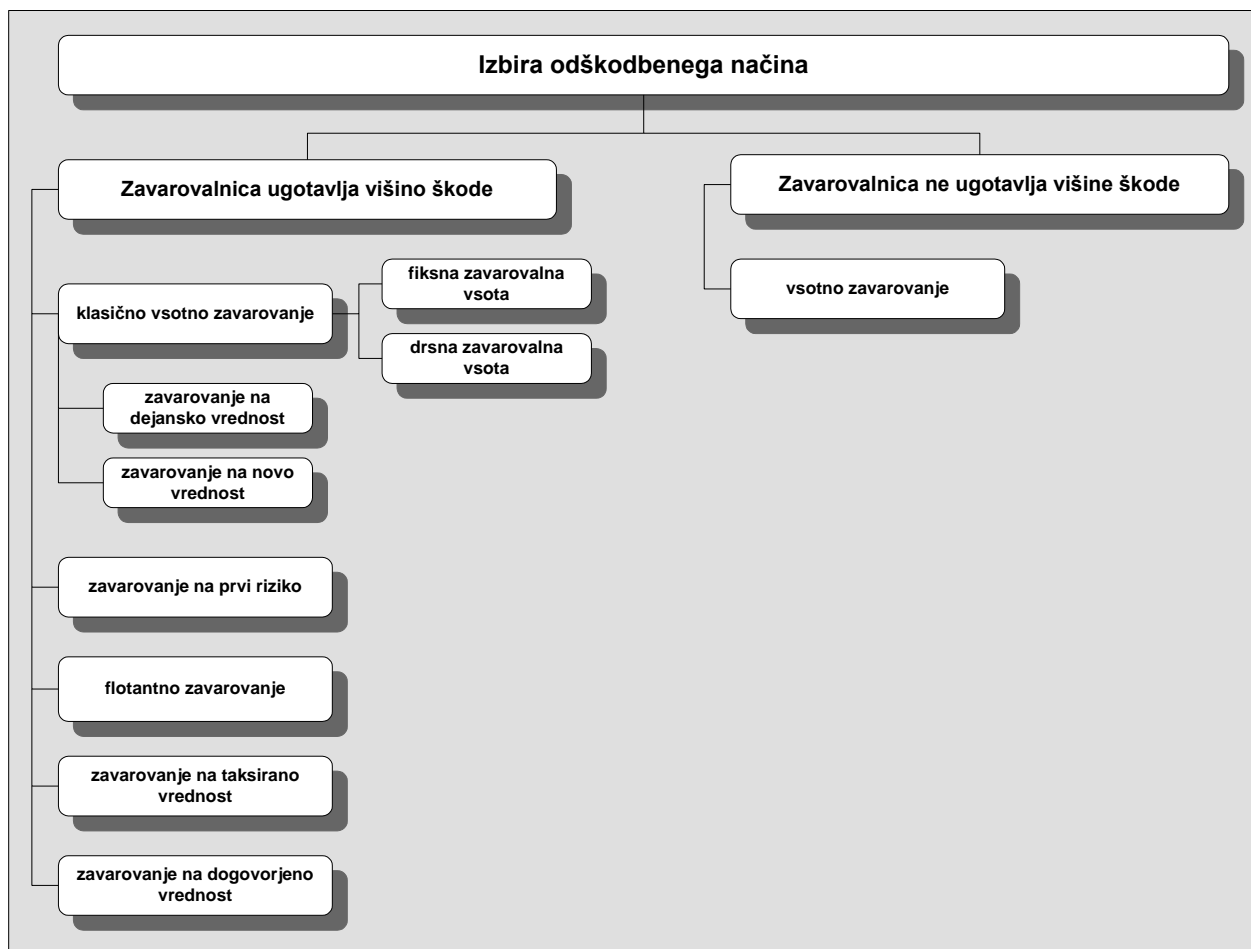

Na zavarovalnicah, ki imajo dovoljenje za sklepanje kasko zavarovanj motornih vozil, vprašajte, ali zavarovalnica pri sklenitvi zavarovanja upošteva nabavno ceno vozila.

S primerom argumentirajte definicijo zavarovalne vsote pri premoženjskem in pri življenjskem zavarovanju.

V sredstvih javnega obveščanja poiščite članke o zadnjih katastrofalnih poplavah v Sloveniji in pojasnite, če so bile zavarovalne vsote pri večini sklenjenih zavarovanj določene pravilno.

2.2 IZBIRA ODŠKODBENEGA NAČINA

Slika 11: Izbira odškodbenega načina

Vir: Lasten

2.2.1 Klasično vsotno zavarovanje

Na ta način zavarovalnice sklepajo večino premoženjskih zavarovanj. Pri tem načinu se zavarovalnina določi tako, da se zavarovalna vsota primerja z zavarovalno vrednostjo, zato je zelo pomembno, da je zavarovalna vsota čim bolj enaka zavarovalni vrednosti.

Če je zavarovalna vsota višja kot je zavarovalna vrednost, govorimo o **nadzavarovanju**. Zavarovalnica bo izplačala največ zavarovalno vrednost. Kadar pa je zavarovalna vsota nižja kot je zavarovalna vrednost, govorimo o **podzavarovanju**. Zavarovalnica bo izplačala zavarovalnino po načelu sorazmerja. Načelo sorazmerja izkazuje količnik podzavarovanja.

$$\text{Količnik podzavarovanja} = \frac{\text{zavarovalna vsota}}{\text{zavarovalna vrednost}}$$

Ravno zaradi podzavarovanja želijo zavarovalci prilagoditi svoje zavarovanje tako, da zavarovalnica ne upošteva načela sorazmerja pri izplačilu. Najbolj pogosto je takšno prilagajanje možno z:

- drsno zavarovalno vsoto,
- zavarovanjem na prvi riziko,
- flotantnim zavarovanjem,

- zavarovanjem na vsakokratno dejansko vrednost, vendar največ do pogodbeno določene višine zavarovalnega kritja.

Primer vpliva podzavarovanja na izplačilo zavarovalnine

Janez Primernik se je kljub nasvetu zavarovalnice odločil, da bo svoje stanovanje zavaroval z zavarovalno vsoto 200.000 €, čeprav znaša gradbena vrednost njegovega stanovanja 250.000 €..

$$\text{Količnik podzavarovanja} = \frac{200.000}{250.000} = 0,80$$

Če bo Janez utrpel škodo v višini 5.000 €, bo zavarovalnica izplačala zavarovalnino v sorazmerju:

$$\text{Zavarovalnina} = 5.000 \text{ €} \times 0,80 = 4.000 \text{ €}$$

Izračunajte zavarovalnino, če bi Janez zavaroval stanovanje z zavarovalno vsoto 230.000 € in utrpel škodo v višini:

- 3.000 €
- 250.000 €

Koliko bi zavarovalnica izplačala, če bi Janez sklenil zavarovanje z zavarovalno vsoto

Zavarovanje z drsno zavarovalno vsoto omogoča prilagajanje zavarovalne vsote predvsem v pogojih inflacije. Dogovor je mogoč z mesečnim povečevanjem zavarovalne vsote za dogovorjeni odstotek ali znesek, možen pa je tudi dogovor, da se zavarovalna vsota povečuje do določenega odstotka. Zavarovalnice lahko v svojih pogojih tudi določijo, da ne bodo upoštevale količnika podzavarovanja, če zavarovalna vrednost presega zavarovalno vsoto do določenega odstotka, najpogosteje do 10 %.

2.2.2 Zavarovanje na prvi riziko

Pri načinu zavarovanja na prvi riziko se ne upošteva razmerja med zavarovalno vsoto in zavarovalno vrednostjo kot pri klasičnem zavarovanju. Ob zavarovalnem primeru je zavarovalnina enaka z zavarovanjem kriti škodi, vendar le v primeru, če je zavarovalna vsota enaka ali višja od nastale škode. Če pa z zavarovanjem krita škoda presega zavarovalno vsoto, je zavarovalnina enaka zavarovalni vsoti. Pomembno je, da zavarovalnica in zavarovalec pred sklenitvijo zavarovanja določita zavarovalno vsoto, ki naj ustreza največji verjetni škodi zavarovanega interesa.

Pri zavarovanju umetniških in drugih predmetov se uporablja **zavarovanje na dvojni prvi riziko**. Pri tem načinu zavarovanja zavarovalec in zavarovalnica sporazumno določita dve zavarovalni vsoti:

- višjo zavarovalno vsoto, ki predstavlja zavarovalno kritje za celoten zbir predmetov in

- nižjo zavarovalno vsoto, ki predstavlja zavarovalno kritje za posamezen predmet zbira.

Zavarovalnica krije škodo po posameznem predmetu iz zbira po polnem znesku največ do dogovorjene nižje zavarovalne vsote, pri tem pa skupna škoda na celotnem zbiru ne sme presegati višje zavarovalne vsote.

Poiščite polico za zavarovanje stanovanjske hiše ali za zavarovanje stanovanjskih premičnin. Ugotovite, katere nevarnosti so zavarovane na klasično zavarovalno vsoto in katere na prvi riziko. Razmislite, pri katerih nevarnostih je možno zavarovanje na prvi riziko in zakaj.

2.2.3 Flotantno zavarovanje

V nekaterih posebnih primerih, ko se zavarovalna vrednost zavarovanega predmeta med letom večkrat spremeni, hkrati pa je spreminjanje zavarovalne vrednosti možno spremljati, se lahko sklene flotantno zavarovanje. Tako lahko za zaloge blaga sklenejo na primer požarno zavarovanje na flotantni način tisti zavarovanci, ki vodijo predpisane knjigovodske evidence nedenarnih obratnih sredstev. Ta način zavarovanja jim zagotavlja zavarovalno kritje vsakokratnih zalog po cenah, ki jih zavarovanec vodi, lahko pa se dogovori tudi za ustrezno povišanje cen nad njihovo knjigovodsko vrednostjo.

Primer flotantnega zavarovanja zalog

Podjetje ABC, d. o. o. izkazuje za preteklo leto ob koncih mesecev naslednje knjigovodske vrednosti zalog:

januar	februar	marec	april	maj	junij
5.000 €	5.000 €	6.000 €	8.000 €	8.000 €	4.000 €
julij	avgust	september	oktober	november	december
4.000 €	20.000 €	25.000 €	10.000 €	3.000 €	4.000 €

Zavarovalnica izračuna osnovo za izračun zavarovalne premije za prihodnje zavarovalno leto v višini povprečne knjigovodske vrednosti zalog, ki znaša 8.500 €. Zavarovalec ob sklenitvi zavarovanja plača akontacijo zavarovalne premije. Po preteku zavarovalnega leta zavarovalnica izdela končni obračun premije glede na dejanske knjigovodske vrednosti zalog.

Vir: Lasten

Povežite potrebo po flotantnem zavarovanju s sistemom naročanja v skladiščih. V trgovinskih podjetjih poiščite tista, pri katerih stanje zalog periodično zelo niha.

2.2.4 Zavarovanje na taksirano vrednost

Zavarovalnica in zavarovalec se zaradi poenostavljene likvidacije zavarovalnega primera že ob sklenitvi zavarovanja dogovorita o višini vrednosti zavarovanega predmeta. Ta način zavarovanja se uporablja predvsem pri zavarovanju dragocenosti, umetniških predmetov, arhivskega gradiva ipd.

Primer zavarovanja na taksirano vrednost

Janez Primernik je po babici podedoval sliko znanega slovenskega slikarja. Boji se, da bi mu jo ukradli, zato jo želi zavarovati pred nevarnostjo vlomske tatvine. Zavarovalnica je ne želi zavarovati, dokler Janez ne pridobi cenitve sodnega izvedenca¹⁰.

Zavarovalnica bo določila taksirano vrednost slike v višini cenitve, čeprav Janezu slika pomeni mnogo več, saj je njegov edini spomin na babico.

Razmislite, zakaj se zavarovanje na taksirano vrednost uporablja pri umetniških predmetih in ugotovite, na kaj se zavarovalnica in zavarovalec lahko opirata, ko določata taksirano vrednost.

2.2.5 Zavarovanje na dogovorjeno vrednost

Tovrstno zavarovanje lahko sklenejo samo tisti zavarovanci, ki redno vodijo predpisane knjigovodske evidence. Gre za nekakšno kombinacijo klasičnega zavarovanja in zavarovanja na prvi riziko. Načelo podzavarovanja se ne upošteva. Minimalna zavarovalna vsota je vrednost zavarovanih stvari po knjigovodskih evidencah na dan 31. 12. preteklega leta, povišana za rast cen v tekočem letu. Zavarovalnica ob sklenitvi zavarovanja obračuna akontacijo zavarovalne premije, po preteku zavarovalnega leta pa izdela končni obračun.

2.2.6 Vsotna zavarovanja

Zavarovalnica pri teh zavarovanjih višine škode sploh ne ugotavlja, pač pa izplača dogovorjeno zavarovalno vsoto, ko nastane nevarnostni dogodek. Gospodarska škoda se pri teh zavarovanjih ne ugotavlja in ne meri, prav tako se ne odmeri izplačila z enim od odškodbenih načinov, kot pri škodnem zavarovanju.

Primer vsotnega zavarovanja

Janez se je zavaroval za nezgodno smrt za 10.000 €. Če bi v prometni nesreči umrl, bi zavarovalnica upravičencem izplačala polno zavarovalno vsoto.

¹⁰ Sodni izvedenec je uradno določen strokovnjak, na mnenje katerega se sodnik v sodbi opre (SSKJ, 1994, 348).

Študij primera

Oglejte si primer zavarovalne police in izvleček iz zavarovalnih pogojev k polici. Določite osnovne prvine zavarovalne storitve. Ugotovite izbrani odškodbeni način.

Primerjajte osnovne prvine pri zavarovanju avtomobilske odgovornosti, dopolnilnem prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju, življenjskem zavarovanju itd.

Zavarovalnica d.d.		Zavarovalna polica št.: 000-1234567		Valuta EUR
Zavarovalec:	<i>Janez Primernik, Moja ulica 1, 9999 Moja vas</i>			
Zavarovanec:	<i>Janez in Metka Primernik, Moja ulica 1, 9999 Moja vas</i>			
Upravičenec:	<i>po zavarovalnih pogojih</i>			
Zavarovalni kraj:	<i>Moja ulica 1, 9999 Moja vas</i>			
Začetek:	<i>01.01.2011 od 24.00h</i>	Potek:	<i>01.01.2021</i>	Skadenca: <i>01.01.2012</i>
Zavarovanje je sklenjeno po pogojih: <i>P-2009</i>				
	Zavaruje se	Zavarovalna vsota	Zavarovalna premija	
	<i>Za temeljne nevarnosti požarnega zavarovanja, prtilična masivna stanovanjska hiša v izmeri 10 x 12 m, na novo vrednost.</i>	<i>200.000 €</i>	<i>160,00 €</i>	
	<i>Izliv vode na 1. riziko</i>	<i>10.000 €</i>	<i>12,50 €</i>	
	<i>Poplava na 1. riziko</i>	<i>10.000 €</i>	<i>25,00 €</i>	
Skupna premija za obdobje od: <i>01.01.2011</i> do: <i>01.01.2012</i> znaša:				<i>197,50</i> EUR
10% trajnostni popust za desetletna zavarovanja				<i>19,75</i> EUR
DDV ni obračunan (1.tč. 44. člen ZDDV-1) DPZP = 6,5%				<i>11,55</i> EUR
Plačilo:	<i>01.01.2011</i>	<i>gotovina</i>	Skupaj premija za plačilo:	<i>189,30</i> EUR
<small>Zavarovalec potrjuje, da je ob sklenitvi te pogodbe prejel zavarovalne pogoje, ki so navedeni na tej polici. Zavarovalnica si pridržuje pravico, da popravi zastopnikove računske in druge napake. Zavarovalec dovoljuje, da Zavarovalnica d.d. od upravljavcev zbirk osebnih podatkov pridobi podatke, ki jih potrebuje za uveljavljanje svojih terjatev do zavarovalca iz naslova sklenjenih zavarovalnih pogodb.</small>				
Moja vas,	<i>01.01.2011</i>		Zavarovalec:	
<i>Jose Zastopnik</i>			<i>Janez Primernik</i>	

Slika 12: Primer zavarovalne police
Vir: Lasten

Zavarovalnica d. d.

P-2009

Pogoji za zavarovanje požara in nekaterih drugih nevarnosti

veljajo od 01.01.2009

Izvleček

1. člen – PREDMET ZAVAROVANJA

(1) Predmet zavarovanja so lahko:

1) stanovanjski objekti: atrijske hiše, vile, eno in dvostanovanjske hiše, vrstne hiše, stanovanjske hiše – dvojčki, kmečke hiše – namenjene izključno bivanju;

2) počitniške hiše: vikendi, brunarice;

3) dodatni objekti: garaže, lope, vrtno hišice, ki so ločene od stanovanjske hiše;

4) stanovanjski objekti zgrajeni do vključno 4. gradbene faze z vgrajenim stavbnim pohištvo in s strešno kritino.

(2) Zavarovani so samo tisti objekti, ki so navedeni v zavarovalni polici. Zavarovani so:

1) vsi deli zgradbe, tudi temelji in kletni zidovi, vse vgrajene instalacije in vsa vgrajena oprema, ki predstavlja sestavni del objekta (centralna kurjava s cisterno za gorivo, bojlerji, klimatske naprave, hidroforji, solarne naprave, antenske naprave, vgrajene omare, vse vrste peči);

2) vrtno in balkonske ograje, oporni zidovi, tlakovana, betonska, asfaltirana dvorišča in pločniki okoli objekta;

3) vsa stekla, vgrajena v objekt.

2. člen – ZAVAROVANE NEVARNOSTI

(1) Zavarovanje krije v obsegu, določenim s temi pogoji, uničenje ali poškodbo zavarovanih stvari zaradi naslednjih temeljnih nevarnosti: požara, strele, eksplozije, viharja, toče, udarca zavarovančevega motornega vozila, padca zračnega plovila, manifestacije in demonstracije.

(2) Le če je posebej dogovorjeno in je obračunana dodatna premija, krije zavarovanje uničenje ali poškodbo zavarovanih stvari zaradi ene ali več naslednjih dodatnih nevarnosti: poplave, izliva vode, zemeljskega plazua, snežnega plazua, izteka (lekaže), ter udarca motornega vozila, ki ni last zavarovanca.

(3) Ko nastane zavarovalni primer, krije zavarovanje tudi izginitev stvari in stroške čiščenja, rušenja in odvoza v zvezi z nastalim zavarovalnim primerom.

(4) Zavarovanje krije samo škodo, ki je nastala na zavarovanih stvareh zaradi zavarovane nevarnosti, ne pa tudi posredne škode ali izgub zaradi nastanka zavarovalnega primera (iz naslova odgovornosti, izgubljene najemnine, zmanjšanja vrednosti in podobno).

Slika 13: Primer izvlečka iz zavarovalnih pogojev

Vir: Lasten

Preučite primere in utemeljite odgovore

Zavarovancu je vihar podrl vrtno ograjo, odkril streho in razbil okno na zadnji strani hiše ter izpulil tri pravkar posajena drevesa pred hišo. Kaj bo zavarovalnica plačala?

Zavarovanec je popravil škodo zaradi viharja in hkrati zamenjal 5 let staro salonitno strešno kritino v vrednosti 5.000 € z bramacom, za katerega je po računu plačal 10.000 €. Kakšno izplačilo lahko pričakuje od zavarovalnice? Izračunajte izplačilo zavarovalnice tudi za primer, ko bi nova gradbena vrednost zavarovane hiše znašala 250.000 €.

Zavarovancu je počila cev v kopalnici. Poškodovane so ploščice v kopalnici v višini 1.000 €, zaradi mokre stene so na tla padli bojler, vreden 200 € in tri kopalniške omarice v vrednosti 300 €. Kaj bo zavarovalnica izplačala? Kakšno zavarovanje bi moral skleniti zavarovanec, da bi zavarovalnica škodo izplačala v celoti? Izračunajte izplačilo zavarovalnice tudi za primer, ko bi nova gradbena vrednost zavarovane hiše znašala 250.000 €. Kako se imenuje odškodbeni način, s katerim je bila zavarovana nevarnost izliva vode? Kdaj bi priporočili sklenitev zavarovanja na takšen način?

2.3 SOUDELEŽBA ZAVAROVANCA PRI ŠKODI

Velikokrat se v praksi dogajajo majhne škode, ki se konstantno ponavljajo. Zavarovalnica zato lahko zavarovalno kritje omeji oziroma zmanjša njegov obseg, tako da zavarovanec sam sodeluje v škodi. Na ta način se zavarovalnica izogne majhnim škodam, hkrati pa zavarovanca stimulira, da dobro gospodari s predmetom zavarovanja. Soudeležba zavarovanca pri škodi mora biti dogovorjena v zavarovalni pogodbi.

Franšiza

Franšiza je lastna udeležba zavarovanca v škodi, ki jo nosi sam, če je ta manjša ali enaka franšiznemu znesku. Franšizni znesek se določi v absolutnem znesku ali pa z odstotkom od zavarovalne vsote ali od zavarovalne vrednosti. Največkrat se uporabljata dve vrsti franšiz .

- **odbitna ali presežkovna franšiza**, kjer zavarovalnica pri škodah, ki presegajo franšizni znesek, plača samo presežek nad franšiznim zneskom in
- **integralna ali navadna franšiza**, pri kateri zavarovalnica nadomesti nastalo škodo, ki po vrednosti presega franšizni znesek v celoti.

Od franšize je potrebno ločiti **soudeležbo zavarovanca**, ki se odšteje od dajatve zavarovalnice (zavarovalnina, odškodnina). Soudeležba je lahko izražena v odstotku, absolutnem znesku ali kot kombinacija obojega.

Primer

- a) V zavarovalni pogodbi je dogovorjena **integralna franšiza** v višini 500 €.

Škoda v €	Izplačilo zavarovalnice v €
300	ni izplačila
500	ni izplačila
30.000	30.000
60.000	60.000

- b) V zavarovalni pogodbi je dogovorjena **odbitna franšiza** v višini 500 €

Škoda v €	Izplačilo zavarovalnice v €
300	ni izplačila
500	ni izplačila
30.000	29.500
60.000	59.500

- c) V zavarovalni pogodbi je dogovorjena **soudeležba zavarovanca** v višini 10 % od izračunane zavarovalnine, vendar v absolutnem znesku ne manj kot 500 € in ne več kot 5.000 €.

Škoda v €	Izplačilo zavarovalnice v €
300	ni izplačila
500	ni izplačila
30.000	27.000
60.000	55.000

Vir: Lasten

Zavarovanec je imel sklenjeno zavarovanje stanovanjske hiše proti potresu z dogovorjeno odbitno franšizo 2 %. Nova gradbena vrednost hiše znaša 200.000 € in je enaka zavarovalni vrednosti. Potres je poškodoval stanovanjsko hišo. Ocenjena škoda znaša 10.000 €. Kolikšno izplačilo lahko pričakuje od zavarovalnice? Koliko bi zavarovalnica izplačala, če bi namesto odbitne dogovorila integralno franšizo?

2.4 ZAVAROVALNA POGODBA

Določba 921. člena OZ¹¹ definira zavarovalno pogodbo: »Z zavarovalno pogodbo se zavarovalec zavezuje, da bo zavarovalnici plačal zavarovalno premijo ali prispevek, zavarovalnica pa se zavezuje, da bo, če se zgodi dogodek, ki pomeni zavarovalni primer, izplačala zavarovancu ali nekemu tretjemu zavarovalnino ali odškodnino ali storila kaj drugega.« Določila OZ ne veljajo za plovna zavarovanja, zavarovanje terjatev in pozavarovanje.

Zavarovalna pogodba je sklenjena, ko pogodbenika podpišeta zavarovalno polico ali potrdilo o kritju, torej izrazita »pravo voljo«. Voljo ima lahko le fizična oseba, ki je poslovno sposobna. Pravne osebe zastopajo zakoniti, pogodbeni ali statutarni zastopniki. Poslovne sposobnosti ne smemo zamenjevati s pravno¹² in deliktno¹³ sposobnostjo.

Zavarovalna pogodba je vedno sklenjena v pisni obliki, vendar pa OZ pozna tudi izjeme, na primer pri obveznem zavarovanju potnikov v javnem prevozu, ko sklenemo zavarovalno pogodbo z nakupom voznega listka, torej je zavarovalna pogodba sklenjena že s plačilom zavarovalne premije.

2.4.1 Stranke zavarovalne pogodbe

Iz primera police na sliki 12 ugotovite, v kakšnih vlogah nastopa pri sklenitvi zavarovalne pogodbe Janez Primernik.

Zavarovalnica (zavarovatelj)

Ena pogodbeni stranka je vedno zavarovalnica. Zavarovalno pogodbo v imenu in za račun zavarovalnice največkrat sklene zavarovalni zastopnik, lahko pa jo zastopa tudi zakoniti zastopnik (direktor) ali statutarni zastopnik. Na drugi pogodbeni strani pa lahko nastopajo različne osebe.

Zavarovalec (sklenitelj)

Zavarovalec je oseba, ki sklene zavarovalno pogodbo z zavarovalnico in se zaveže plačevati zavarovalno premijo. Zavarovalec mora ob sklenitvi zavarovalne pogodbe prijaviti vse okoliščine, ki so pomembne za ocenitev nevarnosti. Prav tako mora zavarovalnico obveščati o vseh pomembnih spremembah, ki bi nastale med trajanjem zavarovanja.

¹¹ Obligacijski zakonik, OZ-UPB1, Uradni list RS, št. 97/2007

¹² Pravna sposobnost je sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti.

¹³ Deliktna sposobnost je sposobnost osebe, da odgovarja za kazniva in druga škodna dejanja.

Zavarovanec

Zavarovanec je pri zavarovanju premoženja oseba, katere premoženje ali premoženjski interes je zavarovan. Zavarovalec in zavarovanec sta pogosto ista oseba. Kadar nista, govorimo o zavarovanju na tuj račun.

Pri osebnih zavarovanjih je zavarovanec oseba, od katere smrti, okvare zdravja, upokojitve, invalidnosti, doživetja ... je odvisno izplačilo zavarovalne vsote, zavarovalnine ali povračila.

Upravičenec

Upravičenec je oseba v korist katere se dogovori zavarovanje in ji ob uresnitvi zavarovalnega primera gredo pravice iz zavarovalne pogodbe, torej oseba, kateri je zavarovatelj dolžan izplačati zavarovalno vsoto oziroma odškodnino. V vsaki zavarovalni pogodbi mora biti upravičenec določen ali določljiv.

Na spletnih straneh zavarovalnic poiščite zavarovalne pogoje za:

- a) nezgodno zavarovanje
- b) življenjsko zavarovanje
- c) zavarovanje stanovanjskih premoženj

Ugotovite, kako je v posameznih pogojih določen upravičenec.

Poiščite konkretne zavarovalne police za vse tri primere. Na katerih zavarovalnih policah bo upravičenec konkretno naveden in na katerih bo določljiv iz zavarovalnih pogojev? Pomagajte si s svojimi zavarovalnimi policami, pa tudi s tistimi od prijateljev in znancev.

2.4.2 Sestavine zavarovalne pogodbe

Zavarovalna pogodba mora vsebovati nekatere bistvene sestavine, sicer je pravno neveljavna, oziroma nična. Zavarovalno pogodbo sestavljajo:

- zavarovalna polica,
- zavarovalni pogoji in klavzule,
- premijski sistem oziroma premijski cenik.

Včasih pred sklenitvijo zavarovalne pogodbe podpišemo **ponudbo**. Ponudba je obvezna predvsem pri tistih zavarovanjih, kjer se zavarovalnica na osnovi podatkov iz ponudbe odloči, ali bo zavarovanje sklenila ali ne (na primer pri življenjskem zavarovanju preverja zdravstveno stanje zavarovanca).

Zavarovalna polica

Zavarovalna polica je dokazna listina o sklenjeni zavarovalni pogodbi in je njen sestavni del. V njej morajo biti navedeni vsi podatki, ki omogočajo sklenitev zavarovanja. Obrazec zavarovalne police je razdeljen na tri dele:

- splošni podatkovni del,
- zavarovalno tehnični del,
- obračunski oziroma pobotni del.

	Zavarovalna polica štev.: 0001234567	Valuta EUR
SPLOŠNI PODATKOVNI DEL		
<ul style="list-style-type: none"> • pogodbene stranke 		
ZAVAROVALNO TEHNIČNI DEL		
<ul style="list-style-type: none"> • zavarovana stvar oziroma zavarovana oseba • zavarovane nevarnosti • trajanje zavarovanja in doba kritja • zavarovalna vsota ali, da je zavarovanje neomejeno 		
OBRAČUNSKI DEL		
<ul style="list-style-type: none"> • zavarovalna premija ali prispevek • plačilni pogoji • datum izdaje police • podpisi pogodbenih strank 		
<small>Zavarovalec potrjuje, da je ob sklenitvi te pogodbe prejel zavarovalne pogoje, ki so navedeni na tej polici. Zavarovalnica si pridržuje pravico, da popravi zastopnikove računske in druge napake. Zavarovalec dovoljuje, da Zavarovalnica d.d. od upravljavcev zbirki osebnih podatkov pridobi podatke, ki jih potrebuje za uveljavljanje svojih terjatev do zavarovalca iz naslova sklenjenih zavarovalnih pogodb.</small>		
		

Slika 14: Struktura zavarovalne police
Vir: Prirejeno po OZ, 926. člen

Zavarovalne police so predtiskani obrazci. Če se določilo police ne ujema z zavarovalnimi pogoji, velja določilo police. Prav tako velja določilo v rokopisu, če se ne ujema z natisnjanim določilom na polici.

Poiščite različne zavarovalne police in na njih opredelite strukturo.

Zavarovalna polica se praviloma ne prenaša na drugo osebo. Izjema so police »po odredbi« ali »na prinosnika«, s katerimi se pogosto zavaruje prevoz blaga, zlasti v izvozu. Med trajanjem prevoza blago pogosto menja lastnika, zato mora biti dokumentacija, ki ga spremlja, prenosljiva. Zavarovalna polica je prenosljiva z indosamentom¹⁴, če je na njej vpisana ustrezna klavzula. Indosament zavarovalne police moramo ločiti od **vinkulacije**¹⁵, ki je običajno vezana na nek ekonomski odnos, po navadi kredit ali lizing.

Zavarovalno polico lahko začasno nadomesti **potrdilo o začasnem kritju**, ki pa mora vseeno vsebovati bistvene sestavine zavarovalne pogodbe. Zavarovalnica izstavi takšno potrdilo kadar nima vseh podatkov, ki jih potrebuje za sklepanje.

¹⁴ Indosament je zapis na listini, s katerim se ta prenese na novega pridobitelja.

¹⁵ Vinkulacija je izjava zavarovanca, da bo zavarovalnica po nastopu zavarovalnega primera izplačala zavarovalnino določeni osebi, oziroma da se brez privolitve te osebe zavarovalnina zavarovancu ne sme plačati.

Zavarovalnice uporabljajo veliko različnih vrst zavarovalnih polic. Glede na prevzete nevarnosti ločimo:

- zavarovalno polico za vse nevarnosti (all risks) in
- zavarovalno polico za naštete nevarnosti (perils named policy).

Prva krije vse nevarnosti razen tistih, ki so iz zavarovanja izključene, najpogosteje se uporablja za nekatera transportna in mednarodna zavarovanja. Druga krije samo tiste nevarnosti, ki so na njej navedene oziroma naštete.

Preglednost nad sklenjenimi istovrstnimi zavarovanji v enem zavarovalnem letu zagotavlja **generalna polica**. Zavarovalec in zavarovalnica se z generalno polico dogovorita, da bo zavarovalnica sprejela v zavarovanje na primer vse prevoze blaga na domačih relacijah ali vse montaže do določene vrednosti. Namesto množice izstavljenih **posamičnih polic**, zavarovalec sprti ali v dogovorjenih obračunskih periodah zavarovalnici sporoča vse potrebne podatke, na koncu obračunskega obdobja pa zavarovalnica izstavi **obračunsko polico**.

Za nekatere zavarovalne vrste zavarovalnica v praksi ne izstavi zavarovalne police, ampak **zavarovalno pogodbo** (na primer za zavarovanje kreditov). Tudi zavarovalna pogodba mora vsebovati vse sestavine, ki jih OZ predpisuje za sklenitev zavarovalnega razmerja.

Zavarovalna polica ali pogodba se običajno izda v več izvodih: izvornik dobi zavarovalec, kopije pa zadrži zavarovalnica. Pri nekaterih mednarodnih zavarovanjih je možno izstaviti tudi več izvornikov, vendar ob prijavi zavarovalnega primera zavarovalnica upošteva le tistega, ki je bil predložen, ostali pa izgubijo veljavo.

Zavarovalno premijo plača zavarovalec že na osnovi zavarovalne police ali pa po izstavljenem računu.

Vodenje stroge evidence

Zavarovalna polica je tudi vrednostni papir, zato zavarovalnica natančno evidentira nabavo, zadolžitev oziroma razdolžitev in uporabo posameznih polic. Vsaka zavarovalna polica mora imeti številko, večina jih ima tudi svojo oznako.

Poiščite različne tipe zavarovalnih polic in jih primerjajte med seboj. Ugotovite razloge za določen tip in jih komentirajte.

Zavarovalni pogoji in klavzule

Zavarovalni pogoji in klavzule so pisna pravila, ki v zavarovalnem razmerju urejajo pravice in obveznosti pogodbenih strank. Sestavni del zavarovalne pogodbe so tako lahko:

- splošni zavarovalni pogoji,
- posebni zavarovalni pogoji,
- dodatni zavarovalni pogoji,
- klavzule.

Splošni pogoji se navadno nanašajo na zavarovalno skupino ali zavarovalno vrsto in vsebujejo skupna določila. Odstopanja od splošnih pogojev opredeljujejo posebni zavarovalni pogoji. Dodatni zavarovalni pogoji se navadno uporabljajo takrat, kadar je k zavarovanju priključena še kakšna dodatna nevarnost.

Klavzule so tipizirani dodatki k zavarovalni pogodbi. Klavzule posamezne zavarovalnice morajo biti vedno priložene v pisni obliki. Za zavarovanje pomorskih pošiljk se večinoma uporabljajo inštitutske klavzule londonskih zavarovateljev, ki se uporabljajo po vsem svetu in zagotavljajo poenotenje zavarovalnih pogojev za pomorska zavarovanja. Pri zavarovanju blaga med prevozom je zavarovalni interes opredeljen s prehodom nevarnosti v prodajni pogodbi, ki se v praksi največkrat določi z mednarodnimi trgovskimi pravili – klavzulami Incoterms¹⁶.

Poiščite zavarovalne pogodbe različnih zavarovalnic in opredelite splošne, posebne, dodatne pogoje in klavzule.

Premijski sistem oziroma premijski cenik

Premijski sistem je interni akt zavarovalnice, ki vsebuje premijske stopnje in navodila za sklepanje zavarovanj. Vsebuje lahko tudi komentarje, razlage in primere.

Zavarovalnica d.d.

Premijski cenik za zavarovanje avtomobilske odgovornosti
Izvleček

PREMIJSKA SKUPINA 1 – OSEBNA VOZILA

V to premijsko skupino so razvrščena osebna vozila, kategorij M1 in M1G z oblikami nadgradenj: AA-limuzina, AB-vozilo z dviznimi vrati zadaj, AC-karavan, AD-kupe, AE-kabriolet, AF-večnamensko vozilo, SG-vozilo za posebne namene (dodatni opis: avtošola, policijsko, športno, vojaško).

Premija se računa v odstotku od izhodiščne zavarovalne premije tega premijskega cenika in znaša za vozila z močjo motorja:

Tabela 1.1.

Moč motorja v KW				Odstotek od izhodiščne zavarovalne premije
		do	30	91,3
nad	30	do	40	100,0
nad	40	do	50	106,4
nad	50	do	60	111,4
nad	60	do	80	131,5
nad	80	do	100	166,7
nad	100	do	130	217,1
nad	130			342,8

Doplačila, popusti in opombe k premijski skupini 1:

- 1) 30 % doplačilo za zavarovanje »TAXI« osebnih vozil
- 2) 20 % doplačilo za vozilo v lasti pravne osebe

Slika 15: Primer izvlečka iz premijskega sistema

Vir: Lasten

¹⁶ International Commercial Terms

Premijski sistemi obstajajo za vsako zavarovalno vrsto, tako da lahko zavarovalnica na osnovi ocene vseh okoliščin, ki so pomembne za oceno tveganja, določi znesek zavarovalne premije, potreben za zaščito pred gospodarsko škodljivimi dogodki. Premijska stopnja ali zavarovalna premija se v premijskem sistemu lahko določi v promilih, odstotkih, fiksnih zneskih ali kombinirano.

V zavarovalno polico se navede kosmata premijska stopnja in/ali premija¹⁷, skupni znesek plačila in davek od prometa zavarovalnih poslov¹⁸, če je obračunan.

2.4.3 Značilnosti zavarovalne pogodbe

Zavarovalna pogodba je tvegana (aleatorna) pogodba. To je pogodba, pri kateri je obveznost ene stranke (zavarovalec se zaveže, da plača premijo) določena in znana, obveznost druge stranke (zavarovalnice) pa je odvisna od nastanka zavarovalnega primera, torej od nekih prihodnjih in negotovih okoliščin.

Primer

Janezov oče že trideset let plačuje zavarovalno premijo za zavarovanje avtomobilske odgovornosti, pa še ni povzročil prometne nesreče. Ve, da mora vsako leto plačati zavarovalno premijo, lahko pa se zgodi, da zavarovalnici iz njegovega zavarovanja nikoli ne bo treba povrniti povzročene škode.

Zavarovalne pogodbe so po svoji značilnosti pogodbe s pristopom. Zavarovalec ne more izbirati zavarovalne zaščite izven ponudbe zavarovalnice, ne glede na to, ali gre za standardna zavarovanja ali ne.

POVZETEK

Osnovne prvine zavarovalne storitve so bistvene tako za zavarovalnico kot tudi za zavarovalca. Zavarovalnica bo povrnila nastalo škodo le, če se bo zgodila na predmetu zavarovanja, v času trajanja zavarovalnega kritja, zaradi zavarovane nevarnosti, škodni dogodek pa bo bodoč, negotov in neodvisen od izključne volje pogodbenikov, zato sodi zavarovalna pogodba med tvegane pogodbe. Ker zavarovalec ne more po svoji meri krojiti vsebine zavarovalne pogodbe, ampak lahko le izbira med tistim, kar mu zavarovalnica ponuja, je pomembno, da natančno pozna vsebino zavarovalnih pogojev in zavarovalne police. Izbira odškodbenega načina in morebitne soudeležbe pri škodi vplivata na višino zavarovalne premije in na to, ali bo zavarovalnica povrnila morebitno škodo v celoti ali ne.

Utrjevanje snovi

1. Utemeljite pomen zavarovanja kot gospodarske institucije.
2. Naštejte osnovne prvine zavarovalne storitve in opredelite njihove značilnosti.
3. Poiščite nekaj predmetov zavarovanja in nekaj predmetov, ki ne morejo biti zavarovani. Komentirajte predmet zavarovanja pri zavarovanju premoženjskega interesa.

¹⁷ Kosmata premija je premija brez obračunanega davka od prometa zavarovalnih poslov.

¹⁸ Davek od prometa zavarovalnih poslov (DPZP) se na osebna zavarovanja z najmanj desetletnim trajanjem ne obračunava.

4. Na praktičnem primeru opredelite dejavnike, ki vplivajo na velikost nevarnosti in jih pojasnite.
5. Naštejte nekaj zavarovanih nevarnosti. Primerjajte njihovo zavarovalno razlago z vašimi pričakovanji.
6. Na primeru pojasnite za kakšen čas trajanja se sklepajo zavarovalne pogodbe. Ugotovite, ali je to tudi obdobje, v katerem je zavarovalnica dolžna poravnati svoje obveznosti.
7. Na primeru razložite razliko med zavarovalno vrednostjo in zavarovalno vsoto ter pomen ene in druge za zavarovalno razmerje.
8. Naštejte možne odškodbene načine in jih komentirajte.
9. Pojasnite pojme podzavarovanje in nadzavarovanje na konkretnem primeru.
10. Pojasnite količnik podzavarovanja in kdaj ga zavarovalnica uporablja.
11. Za posamezne odškodbene načine poiščite in pojasnite primere zavarovalnih pogodb.
12. Razložite smisel in vrste soudeležbe zavarovanca pri škodi.
13. Pojasnite zavarovalno pogodbo in njene sestavine.
14. Komentirajte splošno strukturo zavarovalne police in jo primerjajte s strukturo vrednostnih papirjev.
15. Opredelite stranke zavarovalne pogodbe na konkretnem primeru in pojasnite njihovo vlogo, pravice in obveznosti.
16. Naštejte in komentirajte zavarovalne dokumente ter natančneje opredelite zavarovalno polico.
17. Razložite pomen stroge evidence.
18. Preštudirajte sestavo konkretnih zavarovalnih pogojev in jo komentirajte.
19. Razložite, zakaj so premijski sistemi pomembni za zavarovalnico in zakaj za zavarovalca.
20. Opišite značilnosti zavarovalne pogodbe.
21. Zavarovanec lahko pri zavarovanju pred nevarnostjo poplave izbira med klasičnim vsotnim zavarovanjem in zavarovanjem na prvi riziko. Določite prednosti in slabosti posameznega odškodbenega načina na konkretnem primeru.
22. Zavarovanec je prijavil škodo iz naslova izliva vode, ki mu je poškodoval ploščice v kopalnici. Zavarovalnica je pri izplačilu obračunala amortizacijo. Zavarovanec ni zadovoljen z izplačilom. Analizirajte vzroke za nastalo nezadovoljstvo in predlagajte rešitve.
23. Zavarovanec lahko lastno udeležbo v višini 10 % od izračunane zavarovalnine odkupi s 30 % doplačilom na zavarovalno premijo. Kritično presodite, kdaj bi se mu doplačilo izplačalo in kdaj ne.
24. Zamislite si pet nevarnosti, ki vas ogrožajo. Razvrstite jih po pomembnosti. Za vsako nevarnost predlagajte obliko zavarovalnega kritja.
25. Na najbližji zavarovalnici zaprosite za ponudbo za zavarovanje etažne lastnine. Iz konkretne ponudbe poiščite odgovore na vsa vprašanja iz uvoda v to poglavje.

Viri za poglobljanje znanja

Spletne strani zavarovalnic: <http://www.triglav.si>, <http://www.zav-mb.si>, <http://www.adriatic-slovenica.si> ...

3 IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI

Vedno obstaja možnost nastopa masovnih in katastrofalnih škod, ki jih zavarovalnica sama ne more pokriti. V teh primerih zavarovalnice poskrbijo, da izravnavajo nevarnosti znotraj same zavarovalnice in izven nje. Zavarovalnice kombinirajo različne oblike sozavarovanja in pozavarovanja, kar jim omogoča, da združijo lastne, sozavarovateljeve kot tudi pozavarovateljeve zmogljivosti. Na takšen način zavarovalnice ščitijo lastno varnost, hkrati pa tudi varnost vseh svojih zavarovancev.

Janez Primernik bo zavaroval svoje stanovanje pri Zavarovalnici, d. d., zdaj pa se sprašuje, da bi pri na primer katastrofalni poplavi zavarovalnici zmanjkalo sredstev za izplačilo škode, ki bi jo morebiti utrpel.

Ste se tudi vi že kdaj vprašali, kako velike nevarnosti lahko zavarovalnica sprejme v zavarovanje in kaj zavarovalnica stori, če dobi ponudbo, ki presega obseg njenih lastnih sredstev?

Ko boste preštudirali to poglavje, boste znali presoditi uporabnost različnih oblik izravnave rizika z vidika nujnosti razpršitve visokih rizikov na več subjektov.

Moder človek ve, v kateri zid sme tolči z glavo (Neznani avtor).

3.1 GOSPODARSKA NEVARNOST IN GOSPODARSKO TVEGANJE

Ko se srečujemo z zavarovalniškimi izrazi, se dostikrat sprašujemo, ali so besede »nevarnost«, »tveganje« in »riziko« sinonimi. V praksi se ti izrazi dostikrat uporabljajo nenatančno, zato si najprej oglejmo, kaj pravi SSKJ¹⁹:

- nevarnost (1994, 674): »možnost nesreče, škode ali česa slabega, neprijetnega sploh; razmere, okoliščine, zaradi katerih lahko pride do nesreče, škode ali česa slabega, neprijetnega sploh; lastnost, značilnost nevarnega«;
- tvegati (1994, 1438): »za dosego cilja iti v nevarnost; tveganje, da se doživi kaj nezaželenega, slabega«;
- riziko (1994, 1172): »tveganje, nevarnost sprejeti; možnost, da pride do škode, izgube v poslovanju«.

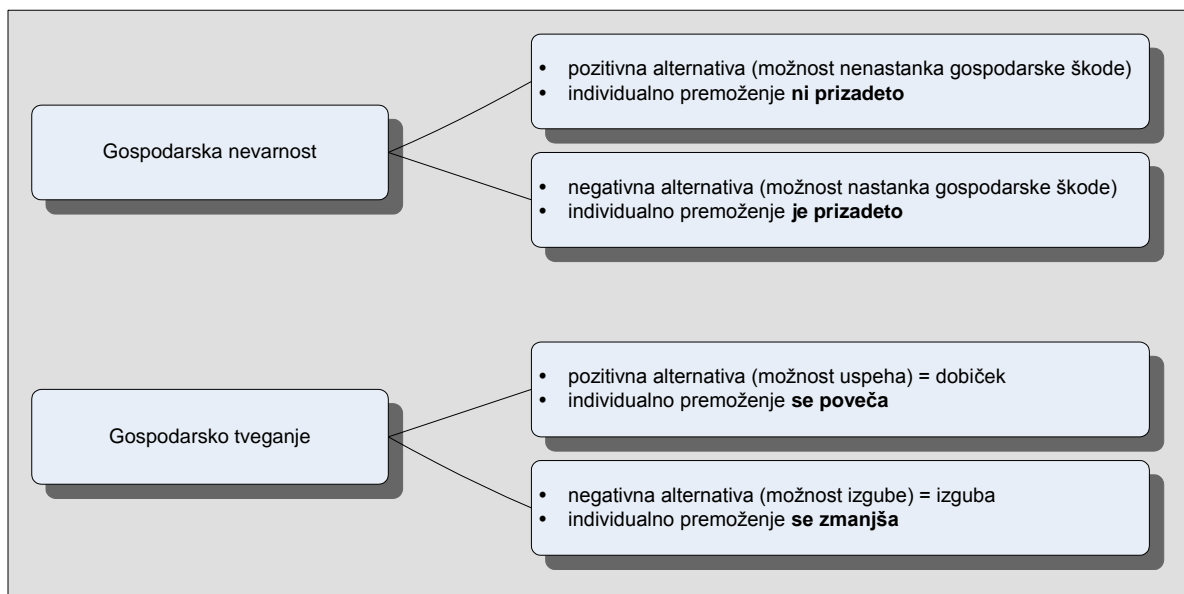
Janezovo etažno lastnino lahko ogrozi **nevarnost** poplave. Če svoje etažne lastnine ne bo zavaroval pri zavarovalnici, bo **tvegati**, da po morebitni poplavi ne bo mogel obnoviti uničenega premoženja. Če sprejme ta **riziko**, lahko v prihodnje ostane brez strehe nad glavo.

Besedi »nevarnost« in »riziko« lahko razumemo kot sinonim, definicija dr. Bonclja (1983, 45–53) pa primerja »gospodarsko nevarnost« in »gospodarsko tveganje«. Pri »gospodarski

¹⁹ Slovar slovenskega knjižnega jezika

nevarnosti« gre za možnost nastanka ali nenastanka gospodarske škode, pri »gospodarskem tveganju« pa gre za možnost uspeha ali neuspeha v podjetniškem smislu.

Razlika je tudi v izbiri alternative. Pri gospodarski nevarnosti izhajamo iz negativne alternative, iz strahu pred gospodarsko škodo. Pri gospodarskem tveganju izhajamo iz pozitivne alternative, možnosti uspeha.

Slika 16: Gospodarska nevarnost in gospodarsko tveganje

Vir: Flis, 1999, 206

Pri gospodarski nevarnosti iz strahu pred gospodarsko škodo in njenimi negativnimi posledicami čutimo potrebo po gospodarski varnosti in se v ta namen zavarujemo, s podjetniškega vidika pa se odločamo kako oziroma koliko se bomo zavarovali.

3.2 ZAVAROVANJE ALI IGRA NA SREČO

Zaradi aleatorne²⁰ narave zavarovalne pogodbe se zavarovanje velikokrat primerja z igrami na srečo, saj je dajatev zavarovalnice odvisna od volje pogodbenih strank neodvisnega dogodka. Res je, da nekdo lahko na primer celo življenje plačuje zavarovalno premijo za požar, pa mu zavarovalnica nikoli ni ničesar povrnila, ker pač ni utrpel požara, komu drugemu pa pogori hiša že teden po plačilu prve zavarovalne premije in mu zavarovalnica takoj izplača vso zavarovalnino. Vendar je z vidika gospodarske varnosti ravno obratno: zavarovanje zagotavlja gospodarsko varnost, igre na srečo pa za igralce pomenijo nevarnost izgube.

Primer (Flis, 1999, 211)

Janez in Miha imata dve enaki stanovanjski hiši in vsak po 300 € v žepu. Janez se odloči za požarno zavarovanje in porabi vso gotovino. Miha gre raje v igralnico. Janez je iz stanja gospodarske nevarnosti prešel v stanje gospodarske varnosti za premoženje stanovanjske hiše. Miha je iz gospodarske varnosti za premoženje 300 € prešel v stanje gospodarske nevarnosti za to premoženje.

²⁰ alea: kocka

Poiščite primere ravnanj posameznikov in jih komentirajte z vidika gospodarske varnosti.

Ali lahko nagnjenost podjetnikov k tveganju tudi primerjamo z igrami na srečo?

3.3 VLOGA STATISTIKE IN ZAKON VELIKIH ŠTEVIL

Da lahko zavarovalnica izračuna višino zavarovalne premije, mora znati oceniti velikost nevarnosti. Ko je Jacob Bernoulli odkril zakon velikih števil, se je zavarovalnica lahko naslonila na znanstveno metodo. Zakon velikih števil namreč dokazuje, da tudi za povsem naključne dogodke veljajo zakonitosti, če je opazovanih dogodkov zelo veliko.

Poizkusite z metom kovanca. Verjetnost, da bo padla glava, je 50 %. Kovanec vrzite dvakrat, desetkrat, stokrat. Opazujte, ali s povečanjem števila metov glava v resnici pade približno v polovici vseh poskusov.

Zavarovalnica lahko oceni velikost nevarnosti s pomočjo statističnih podatkov. Več kot je ponavljanj določenega dogodka in daljši kot je čas opazovanja, lažje predvideva, kako se bo dogodek pokazal v prihodnosti. Statistično opazovanje zavarovalnica izvaja stalno in po določenih pravilih. Sodobna tehnologija ji omogoča obdelavo in analizo zbranih podatkov.

Zavarovalnica spremlja število in zavarovalne vsote zavarovalnih predmetov, število poškodovanih ali uničenih predmetov, njihove zavarovalne vsote in višino izplačil, vzroke nastanka škodnih primerov itd., pa tudi določena razmerja, da s pomočjo statističnih in aktuarskih metod ugotavlja nevarnosti, njihovo velikost in pogostost, vzroke za nastanek zavarovalnih primerov, razpršenost itd.

3.4 NOTRANJE IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI

Zavarovalna premija mora pokrivati nastale škode, zato zavarovalnica opazuje predvsem razmerje med vsoto odškodnin²¹ oziroma zavarovalnin²² in vsoto zavarovalnih vsot, ki se imenuje **škodna stopnja (stopnja škod)**, izrazimo pa jo lahko % ali v ‰.

$$\text{Stopnja škod v } \text{‰} = \frac{\sum \text{zavarovalnin (odškodnin)}}{\sum \text{zavarovalnih vsot}} \times 1000$$

$$\text{Stopnja škod v } \% = \frac{\sum \text{zavarovalnin (odškodnin)}}{\sum \text{zavarovalnih vsot}} \times 100$$

²¹ Odškodnina (pri zavarovanju odgovornosti) – Denarni znesek, ki ga zavarovalnica izplača oškodovancu iz naslova zavarovanja odgovornosti povzročitelja škode.

²² Zavarovalnina – Znesek, ki ga zavarovalnica izplača zavarovancu ob nastanku zavarovalnega primera.

Primer

Zavarovalnica je zavarovala pred požarom v zadnjem letu 2 objekta na določenem območju s skupno zavarovalno vsoto 600.000 €, izplačala pa je skupaj za 1.758 € zavarovalnin. Za potrebno izplačilo je morala zbrati najmanj 1.758 € zavarovalne premije.

Povprečna premijska stopnja v ‰ bi torej morala znašati:

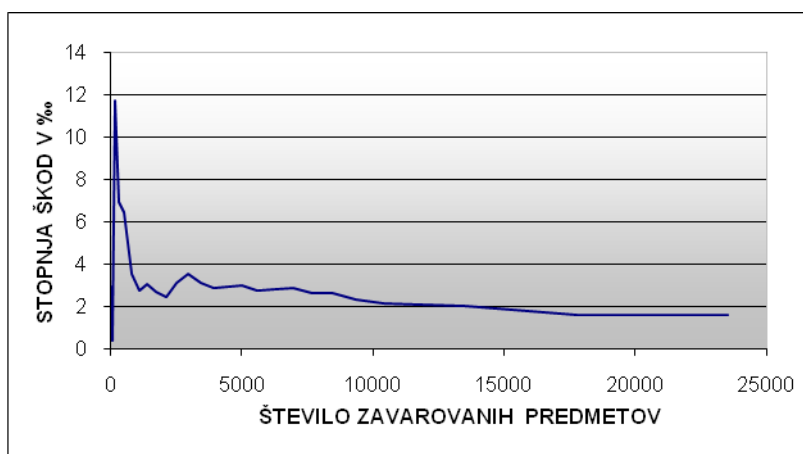
$$\frac{1.750}{600.000} \times 1.000 = 2,93 \%$$

Predpostavimo, da je zavarovalnica primerjala število zavarovanih objektov in škodno stopnjo za 30 različnih geografskih območij v preteklem letu in zbrala naslednje podatke:

Tabela 4: Izravnavanje nevarnosti v prostoru – letni podatki po geografskih območjih

Zavarovani objekti	Stopnja škod v ‰	Zavarovani objekti	Stopnja škod v ‰	Zavarovani objekti	Stopnja škod v ‰
2	2,93	1.748	2,68	6.937	2,87
5	2,23	2.134	2,44	7.674	2,66
9	0,46	2.520	3,10	8.454	2,63
44	0,39	2.968	3,53	9.377	2,35
142	11,70	3.454	3,11	10.425	2,15
300	6,94	3.953	2,88	11.877	2,08
498	6,48	4.477	2,95	13.517	2,02
785	3,57	5.026	3,02	17.806	1,63
1.073	2,76	5.579	2,78	23.530	1,62
1.394	3,07	6.233	2,81	-	-

Vir: Lasten

Slika 17: Izravnavanje nevarnosti v prostoru

Vir: Lasten

Iz zbranih podatkov lahko razberemo, da stopnje škod po posameznih območjih zelo nihajo, če gre za majhno število zavarovanih objektov. Večje kot je število zavarovanih objektov, manj nihanj opazimo.

Iz grafičnega prikaza je lepo razvidno, da se je z večanjem števila zavarovanih predmetov stopnja škod izravnala, zato bi premijska stopnja znašala okoli 1,6 %. Na takšen način je zavarovalnica **izravnala nevarnost v prostoru**.

Razen statističnih podatkov iz celotnega območja pa zavarovalnica spremlja podatke tudi po letih. Predpostavimo, da je zavarovalnica za zadnjih sedem let zbrala podatke iz spodnje tabele in jih nato še seštela po zaporednih letih.

Tabela 5: Izravnavanje nevarnosti v času – podatki po posameznih letih

Leto	Št. zavarovanih objektov	Zavarovalna vsota v €	Zavarovalnina v €	Stopnja škod v %
1.	13.873	511.809.637	1.096.503	2,14
2.	12.416	529.033.405	1.056.371	2,00
3.	19.928	697.406.446	2.019.635	2,90
4.	18.369	734.843.780	1.141.568	1,55
5.	24.341	1.893.937.475	2.691.601	1,42
6.	20.306	1.850.579.124	2.270.051	1,23
7.	23.560	2.030.260.493	3.296.686	1,62

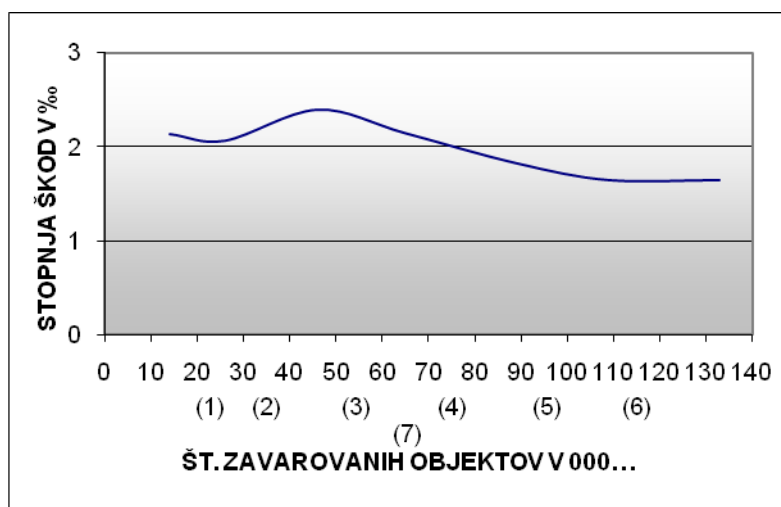
Vir: Lasten

Tabela 6: Izravnavanje nevarnosti v času – kumulativa podatkov

Obdobje	Št. zavarovanih objektov	Zavarovalna vsota v €	Zavarovalnina v €	Stopnja škod v %
1.	13.873	511.809.637	1.096.503	2,14
1.–2.	26.289	1.040.843.042	2.152.874	2,07
1.–3.	46.217	1.738.249.488	4.172.509	2,40
1.–4.	64.586	2.473.093.268	5.314.077	2,15
1.–5.	88.927	4.367.030.743	8.005.678	1,83
1.–6.	109.233	6.217.609.867	10.275.729	1,65
1.–7.	132.793	8.247.870.360	13.572.415	1,65

Vir: Lasten

Zopet lahko iz zbranih podatkov ugotovimo, da stopnje škod precej nihajo tudi, če primerjamo posamezna zaporedna leta med seboj, uravnotežijo pa se zopet pri približno 1,6 %. Takšno izravnavo imenujemo **izravnavanje nevarnosti v času**.

Slika 18: Izravnavanje nevarnosti v času

Vir: Lasten

Z analizo podatkov po posameznih letih ugotovimo, da je bila stopnja škod večkrat pod povprečno, v letih, ko je bila višja, pa je precej preseгла izračunano povprečje. Zanimivo je, da to pravilo večinoma velja tudi v realni zavarovalni praksi.

Zavarovalnica analizira tudi odstopanja od izračunane povprečne škodne stopnje.

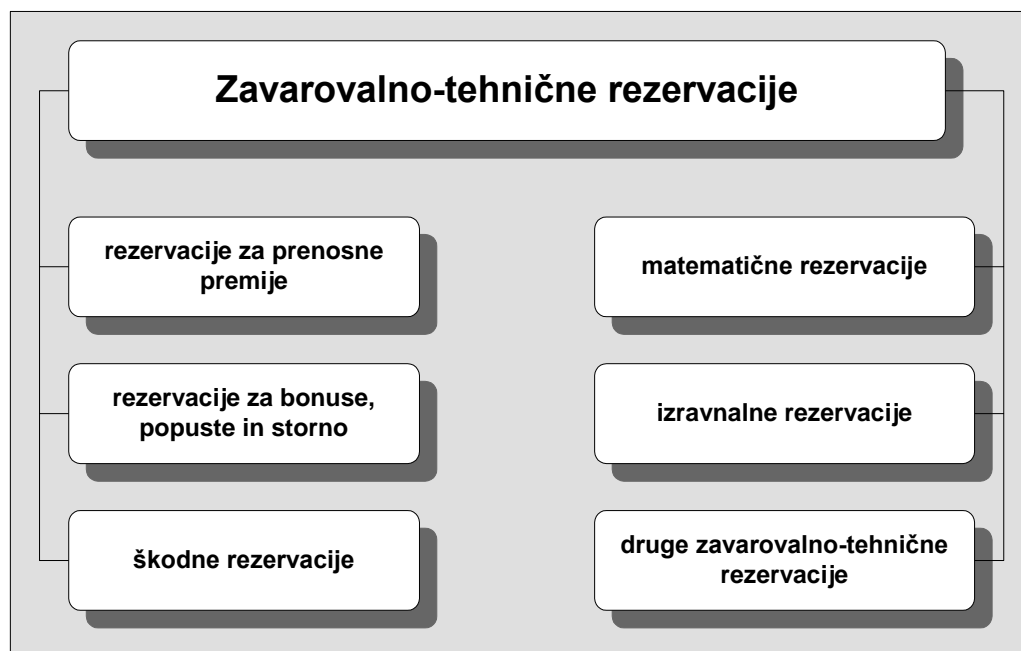
V poglavju o kalkulaciji zavarovalne premije bomo spoznali, na kakšen način zavarovalnica kombinira zbrane statistične podatke, da lahko izračuna zavarovalno premijo.

Izberite zavarovalno vrsto iz katere ste sami ali vaši prijatelji sklenili konkretno zavarovalno pogodbo. Nato poiščite statistične podatke za zavarovalno vrsto za čim daljše obdobje in analizirajte nihanje škodne stopnje. Primerjate vaše izračune s premijsko stopnjo iz zavarovalne pogodbe. Pomagajte si s spletno stranjo <http://www.zav-zdruzenje.si>.

3.5 ZAVAROVALNO-TEHNIČNE REZERVACIJE

Za zavarovalnico predstavlja zbrana zavarovalna premija glavni vir prihodkov. Pretežni del zavarovalne premije je namenjen tekočemu kritju obveznosti zavarovalnice ob nastanku zavarovalnega primera, drugi del pa zavarovalnica zbira za pokrivanje tekočih in bodočih obveznosti, ki še niso poravnane.

Slika 19: Zavarovalno-tehnične rezervacije

Vir: Lasten

Po Zakonu o zavarovalništvu mora zavarovalnica poslovati tako, da je v vsakem trenutku sposobna pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti (likvidnost) ter da je trajno sposobna izpolniti vse svoje obveznosti (solventnost). Za kritje bodočih obveznosti iz zavarovanj in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz zavarovalnih poslov, ki jih opravlja, mora zavarovalnica oblikovati **zavarovalno-tehnične rezervacije**.

Zavarovalno-tehnične rezervacije zavarovalnica oblikuje po zaključenem obračunskem obdobju, na primer po zaključnem računu.

Rezervacije za prenosne premije

Zavarovalnica izdelava poročilo o poslovanju za neko obračunsko obdobje, na primer za koledarsko leto, zavarovalno kritje po posameznih zavarovalnih pogodbah pa dostikrat traja čez to obračunsko obdobje. Zato zavarovalnica sorazmerni del vplačanih zavarovalnih premij, po sistemu pro rata, prenese v obliki rezervacij za prenosne premije. Rezervacije za prenosne premije so namenjene kritju škod, ki bodo na osnovi sklenjenih zavarovanj nastale v prihodnjem obračunskem obdobju. Na ta način razmeji tudi prihodke od zavarovalnih premij sorazmerno zavarovalnemu kritju.

Za obračunsko obdobje se šteje koledarsko leto. Zavarovalec je 30. 11. sklenil zavarovanje za obdobje enega leta in plačal 1.200 € premije. Zavarovanje stopi v veljavo ob 24.00 uri istega dne.

Rezervacija za prenosno premijo znaša: $\frac{1200}{365} \times 334 = 1098 \text{ €}$

Janez Primernik ima sklenjene tri zavarovalne police. Prvo je sklenil za zavarovanje stanovanjske hiše 1. 7., zavarovalno premijo 400 € je plačal takoj z gotovino. Druga je polica življenjskega zavarovanja, sklenjena 1. 3., letno premijo v višini 1.200 € plačuje mesečno po 100 €. Tretja polica je polica za avtomobilsko zavarovanje, sklenjena 1.10., letna zavarovalna premija znaša 300 €, Janez Primernik je ob sklenitvi plačal prvi obrok v višini 150 €, drugi obrok pa bo poravnal čez šest mesecev. Izračunajte rezervacije za prenosne premije za njegove zavarovalne police.

Rezervacije za bonuse, popuste in storno

Rezervacije za bonuse, popuste in storno se oblikujejo za izplačila zavarovalcem, zavarovancem ali drugim upravičencem zaradi pravice do udeležbe na dobičku, upravičenj zaradi bonusa, pravice do delnega znižanja premije – popusta in pravice do povrnitve dela premije za neporabljeni čas zavarovanja zaradi predčasnega prenehanja zavarovanja – storno.

Janez Primernik je 1.9. sklenil zavarovanje avtomobilske odgovornosti. Ker v preteklih letih ni imel prijavljenega zavarovanega primera, je plačal 30 % nižjo zavarovalno premijo. Ali je zavarovalnica za to zavarovanje oblikovala rezervacijo za bonuse, popuste in storno? Odgovor utemeljite.

Škodne rezervacije

Velja načelo, da morajo biti vse škode bilančno pokrite z zavarovalno premijo, ki se nanaša na leto, v katerem so škode nastale. Zato zavarovalnice oblikujejo škodne rezervacije v višini ocenjenih obveznosti, ki so jih dolžne izplačati iz zavarovalnih pogodb, pri katerih je zavarovalni primer nastal do konca obračunskega obdobja. Škodne rezervacije vključujejo:

- ocenjene obveznosti za prijavljene nastale, a še nerešene škode in
- ocenjene obveznosti za že nastale, a še ne prijavljene škode.

Zavarovanec je imel sklenjeno zavarovanje avtomobilskega kaska. Novembra je trčil v drevo. Zavarovalnica je izdelala zapisnik o obsegu škode. Zavarovanec do konca leta ni uspel popraviti svojega vozila.

Zavarovalnica je glede na zapisnik ocenila, da bo v prihodnjem letu morala izplačati približno 500 € zavarovalnine. Ob koncu obračunskega obdobja (koledarskega leta) zato oblikuje škodno rezervacijo v višini ocenjene obveznosti.

Poiščite praktične primere škod, za katere je zavarovalnica oblikovala škodne rezervacije. Razmislite, zakaj zavarovalnica ne more vseh škod likvidirati do konca obračunskega obdobja. Komentirajte stavek: »Zavarovalnica je na dan 31. 12. oblikovala za 500.000 € škodnih rezervacij«.

Matematične rezervacije

Za življenjska zavarovanja in zavarovanja, pri katerih se uporabljajo podobne verjetnostne tabele (na primer tabele smrtnosti), zavarovalnica oblikuje matematične rezervacije. Matematične rezervacije se izračunavajo z uporabo aktuarskega²³ vrednotenja, posamično za vsako zavarovalno pogodbo posebej. Zavarovalnica jih oblikuje v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice na podlagi sklenjenih zavarovanj, zmanjšani za sedanjo ocenjeno vrednost vplačanih bodočih premij na podlagi teh zavarovanj. Poenostavljeno lahko rečemo, da predstavlja matematična rezervacija vrednost police življenjskega zavarovanja. Matematične rezervacije zdravstvenih zavarovanj so **rezervacije za starost**, ki so oblikovane v višini, ki zadošča za pokrivanje obveznosti doživljenjskega zavarovanja.

 Rezervacija, kapitalizacija, odkup		
Tip police: 00111	Štev. police: 1234567	Valuta: 978
Cenik: 11 Spol: 01	Pristopna starost: 45	Pretekla doba: 157 mesecev
Zavarovanec:	JANEZ PRIMERNIK	
Osnovna zavarovalna vsota:	25.415,45 €	
Pripisan dobiček:	3.587,97 €	
Odkupna vrednost police:	20.709,02 €	
Matematična rezervacija:	20.996,37 €	
Kapitalizirana vrednost police:	23.513,91 €	

Slika 20: Primer izpisa zavarovalne police klasičnega življenjskega zavarovanja
Vir: Lasten

²³ Aktuar je zavarovalno-tehnični strokovnjak, ki ocenjuje, vrednoti in nadzira tveganja, ki jim je zavarovalnica izpostavljena zaradi sklepanja zavarovanj. Ocenjuje tudi potrebno oblikovanje zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Janez Primernik ima sklenjeno življenjsko zavarovanje z možnostjo odkupa. Zavarovalnica mu je izračunala odkupno vrednost police. Ali je matematična rezervacija enaka, večja ali manjša kot odkupna vrednost police? Odgovor utemeljite z določili Zakona o zavarovalništvu.

Če bi imel Janez Primernik sklenjeno rentno zavarovanje, kjer bi sam prevzel naložbeno tveganje, kakšna bi bila po vašem mnenju matematična rezervacija? Odgovor utemeljite.

Izravnalne rezervacije

Izravnalne rezervacije se po Zakonu o zavarovalništvu oblikujejo samo za kreditna zavarovanja, kjer je obračunsko obdobje prekratko za časovno izravnavo. Način oblikovanja izravnalnih rezervacij predpiše Agencija za zavarovalni nadzor, višina pa je odvisna od deleža škod, ki v obračunskem obdobju presegajo ocenjene obveznosti zavarovalnice, ki so bile podlaga za izračun zavarovalne premije.

Druge zavarovalno-tehnične rezervacije

Zavarovalnica oblikuje druge zavarovalno-tehnične rezervacije glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčevo odgovornost za farmacevtske izdelke, potresa, poplave in druge obveznosti in tveganja.

3.6 KRITNO PREMOŽENJE IN KRITNI SKLAD

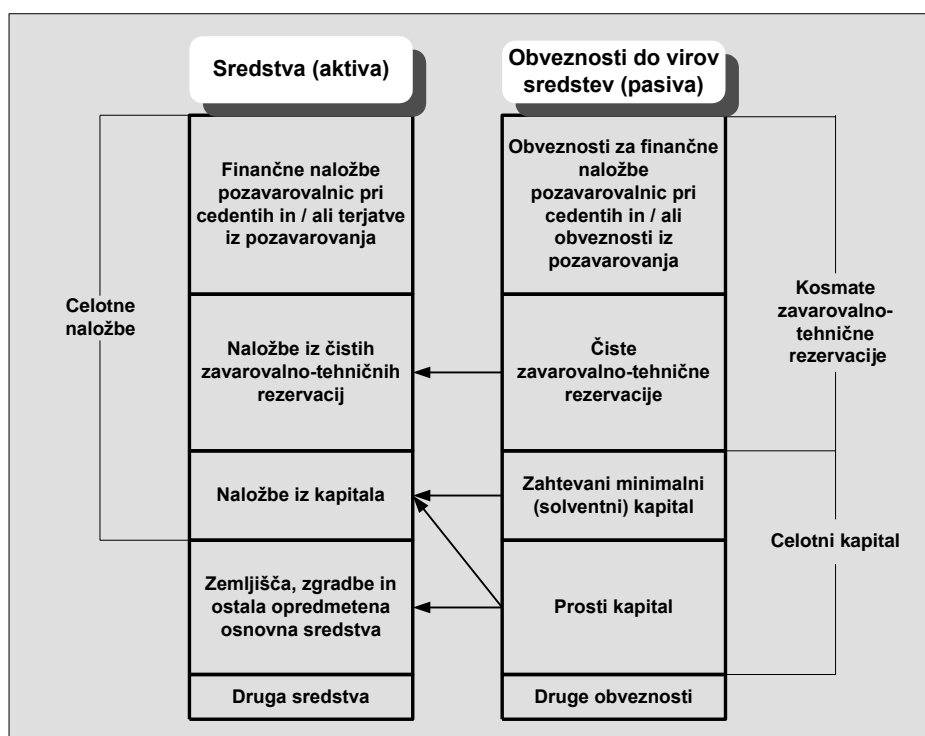
Zavarovalno-tehnične rezervacije kot oblikovane obveznosti zavarovalnice računovodsko predstavljajo pasivo. Aktiva je **kritno premoženje**, ki je namenjeno kritju bodočih obveznosti, ki izhajajo iz zavarovanj in zavarovalnih poslov zavarovalnice. Zavarovalnica ga oblikuje za tista zavarovanja in zavarovalne posle, za katere je dolžna oblikovati zavarovalno-tehnične rezervacije. Vrednost kritnega premoženja mora biti najmanj enaka višini zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Zaradi zagotavljanja varnosti, donosnosti, tržnosti in ustrezne ročnosti naložb, Zakon o zavarovalništvu predpisuje vrste dovoljenih naložb, omejitve posameznih naložb in lokalizacijo kritnega premoženja.

Kritju obveznosti zavarovalnice iz tistih vrst zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacije, pa je namenjen **kritni sklad**. Premoženja kritnega sklada ni dovoljeno uporabiti za izplačilo terjatev iz zavarovanj, v zvezi s katerimi kritni sklad ni bil oblikovan. Zavarovalnica oblikuje ločene kritne sklade za klasična življenjska zavarovanja, življenjska zavarovanja z naložbenim tveganjem, zdravstvena zavarovanja, za katera oblikuje rezervacije za starost in druga, za katera oblikuje matematične rezervacije. Vrednost premoženja kritnega sklada mora biti vedno najmanj enaka višini zahtevanega kritja. Ob zaključku vsakega trimesečja mora zavarovalnica za račun kritnega sklada pridobiti dodatno premoženje, če je to potrebno zaradi uskladitve vrednosti premoženja kritnega sklada z višino zahtevanega kritja.

Zavarovalnica mora premoženje kritnega sklada ločiti od svojega premoženja in zagotoviti, da klirinško depotna družba za vsakega od kritnih skladov, ki ga upravlja zavarovalnica, odpre poseben račun, na katerem se ločeno vodijo stanja vrednostnih papirjev. Če zavarovalnica naloži premoženje kritnega sklada v bančne denarne depozite oziroma posojila, mora biti iz

pogodbe z banko oziroma posojilodajalcem jasno razvidno, da je sklenjena za račun kritnega sklada.

Slika 21: Poenostavljen prikaz bilance stanja
Vir: Lasten

V Zakonu o zavarovalništvu poiščite vrste dovoljenih naložb, omejitve posameznih naložb in lokalizacijo, ter predpise komentirajte.

3.7 ZUNANJE IZRAVNAVANJE NEVARNOSTI

Zavarovalnica mora velikokrat v zavarovanje prevzeti tudi rizike, ki po velikosti presegajo kapacitete zavarovalnice, ali pa rizike, pri katerih obstaja možnost nastanka masovnih škod, kopičenja posameznih škod ob enem škodnem dogodku in katastrofalnih škod. Ker takšnih rizikov v celoti sama ne more prevzeti, viške rizikov prenese bodisi na druge zavarovalnice, ali na pozavarovalnice.

Zakonodaja Evropske unije je za konkretno zavarovanje predpisala zavarovalno vsoto 1.500.000 € po posameznem zavarovalnem primeru. Pet slovenskih zavarovalnic se je s sozavarovalno pogodbo dogovorilo, da bodo v enakih deležih pokrivala morebitne nastale škode.

Že v zgodovini je bila pri pomorskem zavarovanju navada, da je posamezno ladjo, običajno skupaj s tovorom, zavarovalo večje število zavarovalnic. Takšen način delitve oziroma atomizacije rizika je bil tudi tehnično lažje obvladljiv, zato je dalj časa na zavarovalnem tržišču celo prevladoval.

V zavarovalni praksi se zunanje izravnavanje nevarnosti pojavlja v dveh temeljnih oblikah:

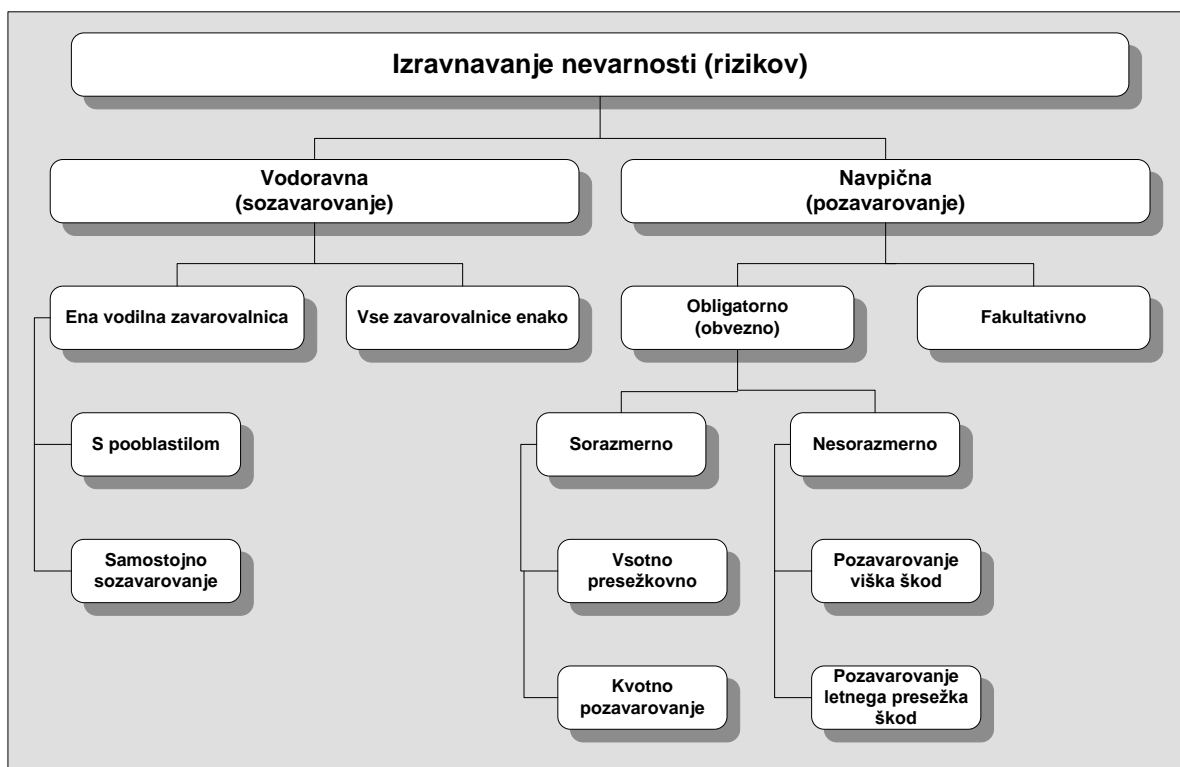
- **sozavarovanje** in
- **pozavarovanje**.

Pri sozavarovanju se proces delitve rizika odvija med dvema ali več zavarovalnicami, tako, da lahko govorimo o vodoravni (horizontalni) izravnavi nevarnosti. Pri pozavarovanju pa se pojavi pozavarovalnica, ki se poklicno ukvarja s prevzemanjem kakršnihkoli presežkov zavarovalnih obveznosti.

Zavarovalnica, d. d. ima zavarovanih veliko število stanovanjskih hiš na Štajerskem. Hud vihar s točo bi lahko naenkrat odkril vse strehe. Zavarovalnica je izračunala, da bi lahko sama izplačala samo do največ 70 % vseh zavarovalnin, zato na pozavarovalnico prenese 30 % vseh obveznosti.

Da zavarovalnica lahko določi, katere nevarnosti oziroma zavarovanje katerih rizičnih objektov mora prenesti na druge, mora izračunati lastno kapaciteto oziroma **lastne deleže**, to je tisti del, ki ga lahko sama v celoti pokriva. Pomembno vlogo pri določanju lastnih deležev ima tudi homogenost portfelja²⁴. Bolj homogen je tisti portfelj, v katerem ni zelo velikih odstopanj od povprečne zavarovalne vsote in povprečne višine možne škode.

Slika 22: Zunanje izravnavanje nevarnosti

Vir: Lasten

²⁴ Če poiščemo besedo “portfelj» v SSKJ, na str. 927, najdemo eno samo razlago: listnica. Učbenik SZZ, 2008, na str. UZS-1.1-2 pa navaja: »Zavarovalna tveganja skupaj imenujemo portfelj. Velikost portfelja merimo z vplačano premijo, z vrednostjo ali številom zavarovanih predmetov, ali kot vsoto zavarovalnih vsot pri življenjskih zavarovanjih«.

Primer odločitve za pozavarovanje

Zavarovalnica pozavaruje vse zavarovalne police, na katerih zavarovalna vsota presega 20.000 €.

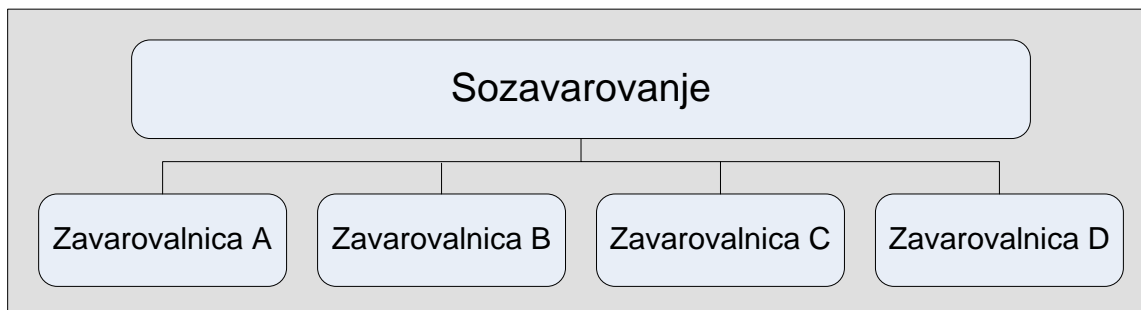

Vaja

Poiščite velike oziroma katastrofalne škode v vaši okolici. Ugotovite, ali je šlo za velike škode po posameznem nevarnostnem objektu ali za kopičenje številnih posameznih škod ob nastopu enega škodnega dogodka. Odgovor argumentirajte.

3.8 SOZAVAROVANJE

Sozavarovanje je zavarovanje posameznih ali pa skupine nevarnostnih objektov hkrati pri več zavarovalnicah po enakih pogojih in ob enaki zavarovalni premiji. Vsak sozavarovatelj sodeluje v premiji in škodah z dogovorjeno kvoto, navadno v dogovorjenem odstotku. Sozavarovanje je danes značilno za posamezne zavarovalne posle, teoretično pa je možno sozavarovati tudi celotni portfelj zavarovalnice. **Posamezna zavarovalnica ne sme prevzeti v sozavarovanje nevarnosti v obsegu, ki presega njen lastni delež.** V praksi se sozavarovanje izvaja na več načinov.

Slika 23: Proces sozavarovanja

Vir: Lasten

Sozavarovanje z eno vodilno zavarovalnico (liderjem)

Vodilna zavarovalnica opravi vse posle, ki so povezani s prevzetim rizikom, na primer: pripravi ponudbo za zavarovanje, sklene zavarovalno pogodbo, sprejema, ugotavlja, ceni in likvidira škode, pa tudi obračuna deleže premije in škod po posameznem sozavarovatelju. Pri **sozavarovanju s pooblastilom** zavarovalnice vnaprej podpišejo pooblastilo, ki daje vodilni zavarovalnici pravico opravljati vse posle v zvezi s prevzetim rizikom. Deleži posameznih sozavarovateljev so razvidni iz zavarovalne pogodbe. Pri **samostojnem sozavarovanju z vodilno zavarovalnico** pa vodilna zavarovalnica najprej opravi vse posle v zvezi s prevzemanjem določenega rizika v zavarovanje in šele potem s pisno ponudbo išče ostale sozavarovatelje. V obeh primerih zavarovalnice med seboj sklenejo sozavarovalno pogodbo, v kateri določijo sestavine sozavarovalnega razmerja.

Sozavarovanje brez vodilne zavarovalnice

Kadar je število zavarovalnic, ki skupaj prevzamejo določeni riziko majhno, zavarovalnice lahko sklenejo sozavarovalno pogodbo brez vodilne zavarovalnice. Vsaka od zavarovalnic od začetka do konca zavarovalnega posla sodeluje tako pri prevzemanju rizika kot tudi pri poslih, povezanih s škodnimi dogodki.

V praksi je razen navedenih možna tudi kombinirana rešitev sozavarovanja. Zavarovalnice se lahko dogovorijo, da sporazumno eno zavarovalnico pooblastijo za opravljanje določenega posla, vse ostale posle pa opravljajo skupno.

Primer: Jedrska elektrarna v Krškem

Jedrska elektrarna v Krškem je klasičen primer, kako se pri zavarovanju največjih in najtežjih rizikov združujejo vse domače razpoložljive izravnalne zmogljivosti.

Pri izgradnji jedrske elektrarne je bil obvezen mednarodni razpis za prevzem celotnega zavarovanja novo nastajajočega objekta z vsemi njegovimi posebnostmi. Vodilni pozavarovatelj, ki je bil izbran na tem mednarodnem razpisu, je nato pozval vse tedaj poslujoče jugoslovanske zavarovalne organizacije, naj v okviru svojih lastnih izravnalnih zmogljivosti prevzamejo deleže tako v sozavarovalnem (zavarovalnice) kot tudi v pozavarovalnem delu (pozavarovalnice).

S pomočjo sozavarovanja se je v zavarovalni proces vključilo več zavarovalnic, kar je pomenilo, kar je pomenilo, da je šlo manj sredstev v tujo izravnavo in posredno s tem več naložb v narodno gospodarstvo.

Pomen sozavarovanja

Sozavarovanje ima vsekakor prednosti, saj gre za izravnavanje nevarnosti znotraj nacionalnih meja, kar preprečuje odlivanje sredstev v tujino. Zavarovalnice, ki sodelujejo, pridobijo dodatno zavarovalno premijo. Zavarovalec hitreje pride do ustrezne zavarovalne storitve. Kljub prednostim pa sozavarovanje v praksi ni povsem zaživelo. Eden od razlogov je konkurenčni boj na zavarovalnem tržišču. Zavarovalnice »svojih« zavarovalcev niso pripravljene deliti z drugimi zavarovalnicami. Drugi razlog pa je v opredelitvi odgovornosti posamezne zavarovalnice. Čeprav zavarovalna stroka tolmači odgovornost posamezne zavarovalnice v sozavarovanju le do višine sprejetega deleža, pa Obligacijski zakonik v svojem 959. členu opredeljuje solidarno odgovornost posameznega sozavarovatelja, kar pomeni, da lahko zavarovanec zahteva popolno nadomestilo škode od katerekoli zavarovalnice, navedene na zavarovalni polici.

Zakonska solidarna odgovornost in tržna konkurenca sta dostikrat razlog, da se zavarovalnica raje odloči za pozavarovanje, saj za razliko od sozavarovanja, zavarovalec v pozavarovalno pogodbo ni vključen.

Zavarovalnice A, B in C so sklenile sozavarovalno pogodbo z vodilno zavarovalnico A po pooblastilu. Dogovorjeno razmerje v sozavarovalni pogodbi je 25 : 25 : 50 %. Janez Primernik, ki ima svoja zavarovanja sklenjena pri zavarovalnici B, potrebuje konkretno zavarovanje. Opreделите in komentirajte postopek sklepanja zavarovanja in postopek likvidacije morebitne škode.

3.9 POZAVAROVANJE

Pozavarovanje je zavarovanje presežkov nad stopnjo lastnega izravnavanja nevarnosti zavarovalnice pri pozavarovalnici. **Gre za nekakšno zavarovanje zavarovalnic.** Nevarnost, ki jo prevzame zavarovalnica, originalni riziko, je obenem tudi bistveni predmet pozavarovalne pogodbe. Pogodbeni partner pri pozavarovanju je lahko le zavarovalnica. Med pozavarovalnico in zavarovalci ni nobenega pravnega razmerja. V tem se pozavarovanje tudi razlikuje od sozavarovanja, pri katerem več zavarovalnic skupaj prevzame zavarovalno kritje za posameznega zavarovalca. Pozavarovanje štiti direktnega zavarovatelja pred premoženjsko izgubo, ki bi mu nastala ob nastopu njegove obveznosti.

Če pozavarovanje pogledamo s stališča zavarovalnice, ji pomaga večati njene zavarovalne zmogljivosti, omogoča, da zavaruje tudi rizike, ki bi sicer zaradi njihove velikosti ali nevarnosti presegali njeno finančno in ekonomsko moč. S pomočjo pozavarovanja zavarovalnica doseže potrebno izravnavanje nevarnosti, ki izhajajo iz sklenjenih zavarovanj.

To izravnavanje stalno ogrožajo:

- slučajna nihanja škodnega poteka,
- spremembe škodnega poteka, ki vplivajo na spremembo podatkov, na katerih temelji premijska kalkulacija,
- katastrofe, ki lahko povzročijo nadpovprečno visoke škode, še zlasti pri kumuliranju.

Ena najvažnejših nalog vsake zavarovalnice je, da pravočasno spozna vse te nevarnosti in poišče primerno obliko pozavarovanja, da se zaščiti pred njimi. Pozavarovalnice so dolžne zavarovalnici tudi strokovno in objektivno svetovati.

Pogosto zavarovalnica ravno s pravilno, optimalno pozavarovalno politiko odločilno vpliva na razvoj in tempo razvoja posameznih zavarovalnih vrst, kakor tudi na svoje lastne rezultate.

Zavarovalnica lahko na pozavarovalnico prenese tudi posamezni rizik v celoti. V bistvu izda zavarovalno polico v lastnem imenu in preda celotni posel v pozavarovanje. Takšnemu poslu pravimo »fronting«. Ponekod, na primer v ZDA je fronting prepovedan z zakonom. Pri tovrstnem poslu zavarovalnica dobi samo provizijo za predajanje posla.

Dolžnost pozavarovanja je opredeljena v Zakonu o zavarovalništvu. Zavarovalnica mora najprej ugotoviti lastne deleže oziroma lastno kapaciteto po posameznih zavarovalnih vrstah in na osnovi izračunov izdelati **tabelo maksimalnega kritja**. Za posamezne, v zavarovanje prevzete nevarnosti, mora ugotoviti **največjo verjetno škodo**. Pri vseh izračunih mora upoštevati skupni poslovni obseg, višino kapitala in deleže zavarovanj po posameznih zavarovalnih vrstah. Tisti del, v zavarovanje prevzetih, nevarnosti, ki po tabelah maksimalnega kritja presegajo **lastne deleže** v izravnavanju nevarnosti, je zavarovalnica dolžna kriti s pozavarovanjem.

Pozavarovanje zavarovalnici omogoča prevzeti v zavarovanje tudi nevarnosti, katerih velikost presega njene zmogljivosti, poleg tega pa zavarovalnica tudi izravna – homogenizira svoj portfelj.

Lastni delež

Lastni delež (samopridržaj, retencija, kapaciteta) predstavlja zgornjo mejo kritja, do katere lahko zavarovalnica jamči s svojimi lastnimi sredstvi. Izračun lastnega deleža temelji na aktuarski matematiki. Pravilno izračunan lastni delež in plasiranje viška rizika iznad lastnega deleža drugim zavarovalnicam ali pozavarovalnicam, omogoča zavarovalnici ustvariti pozitiven finančni rezultat, ne glede na gibanje posameznih ali kumuliranih škod.

Zavarovalnica določi lastne deleže v zneskih po posameznih nevarnostih oziroma zavarovalnih vrstah, lahko pa ga določi tudi po posameznem škodnem dogodku. Lastni delež je lahko izražen tudi v odstotku od tehnične premije²⁵.

Zavarovalnica je določila lastni delež za zavarovalno vrsto požar in druge elementarne nesreče v višini 20.000 enot in višek rizika plasirala pozavarovalnici. Zgodila se je katastrofalna škoda, po kateri je zavarovalnica dolžna izplačati 30.000 enot zavarovalnin. Izkazalo se je, da se je bil lastni delež zavarovalnice precejšen in bi moral znašati 10.000 enot. Komentirajte posledice prenizko izračunanega lastnega deleža zavarovalnice.

Tabela maksimalnega kritja

Tabela maksimalnega kritja je seznam maksimalnih lastnih deležev po zavarovalnih vrstah v absolutnih zneskih. Pri sklepanju zavarovalnih pogodb zavarovalnica skrbno preverja, da nobena zavarovalna pogodba, ki bi po kritju presegala lastni delež zavarovalnice, ni sklenjena brez predhodne ustrezne sozavarovalne ali pozavarovalne zaščite.

 Tabela maksimalnega kritja		
Zavarovalna vrsta	Šifra	Lastni delež v €
Nezgodna zavarovanja	01	150.000
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	03	200.000
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	08	320.000
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil	10	300.000
Kreditno zavarovanje	14	260.000

Slika 24: Primer tabele maksimalnega kritja

Vir: Lasten

Največja verjetna škoda

Največja verjetna škoda (Probable Maximum Loss, PML) je ocena največje verjetne škode, s katero moramo v primeru škodnega dogodka računati, če upoštevamo lastnosti rizika. Osnova pri določanju PML je vedno popolna škoda oziroma polna (100 %) zavarovalna vsota. Kadar na osnovi močnih argumentov ocenimo, da popolna škoda ni verjetna, lahko PML izračunamo

²⁵ Tehnična premija je del premije, namenjen poplačilu ob nastanku zavarovalnega primera.

od zavarovalne vsote v nižjem odstotku. Pri ocenjevanju PML je zelo pomembno strokovno znanje, poznavanje proizvodnih postopkov, tehničnih in strukturnih lastnosti nevarnostnega objekta, sezonskih nihanj, pomembne pa so tudi izkušnje. Višino PML je potrebno spremljati in jo prilagoditi morebitnemu povečanju zavarovalne vsote ali spremembi v proizvodnem postopku.

Preprost primer izračuna PML za nevarnost požara

Na spodnji sliki je prikazan poenostavljen industrijski obrat. Za izračun PML bomo upoštevali samo razdalje med posameznimi objekti, vse ostale elemente vplivanja pa bomo zanemarili. Predpostavili bomo, da se morebitni požar ne bo razširil na vse objekte hkrati.

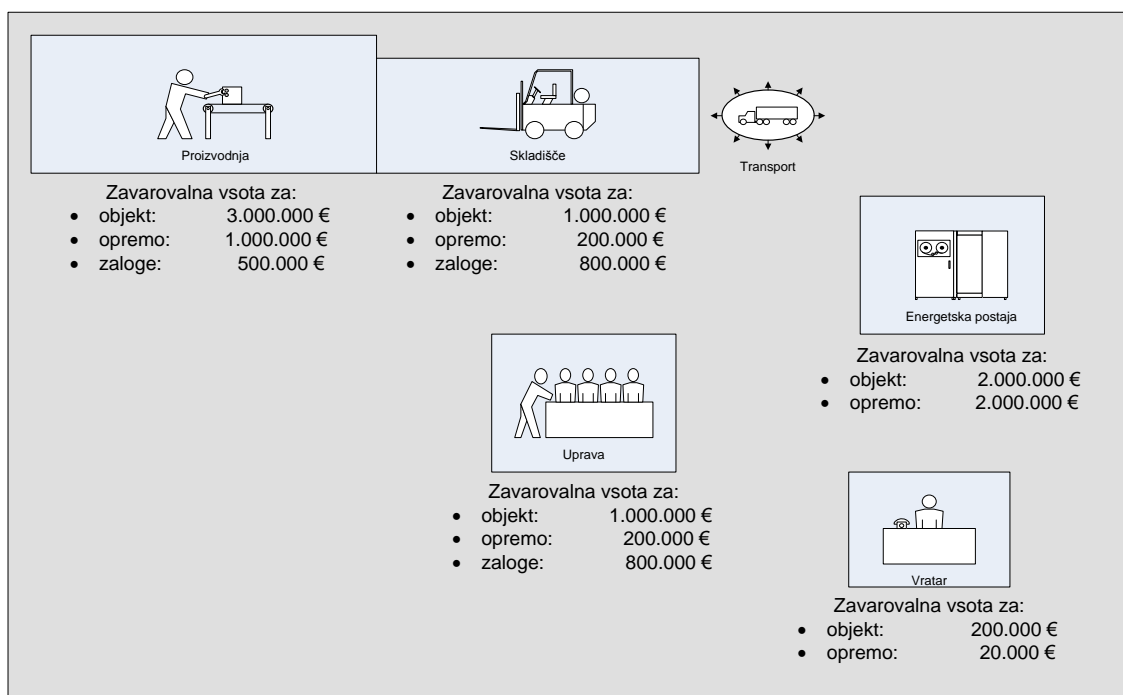
Iz slike je razvidno, da sta najbolj izpostavljena objekta proizvodnje in skladišča, zato bi ob popolnem uničenju teh dveh objektov verjetno nastala največja škoda.

Postopek izračuna PML

- Seštejemo zavarovalne vsote za objekte, opremo in zaloge za proizvodnjo in skladišče.
- Kadar zavarovalni pogoji predvidevajo še kakšna izplačila, ki lahko presežejo zavarovalno vsoto (na primer 3 % izplačila za stroške čiščenja in rušenja), zavarovalno vsoto povišamo.
- Izračunamo delež od skupne zavarovalne vsote za vse objekte, opremo in zaloge.

$$PML = \frac{6.500.000 \times 1,03}{12.720.000} \times 100 = 53 \%$$

Slika 25: Poenostavljen industrijski obrat
Vir: Lasten

Razmislite o posledicah prenizko ali previsoko izračunanega lastnega deleža zavarovalnice ali PML.

Oglejte si kakšen proizvodni obrat v vaši bližini. Razmislite, kje bi najverjetneje lahko nastal požar in kako hitro bi se lahko razširil.

3.9.1 Pozavarovalna pogodba

Pozavarovalno pogodbo v pisni obliki skleneta zavarovalnica (pozavarovanec, **cedent**) in pozavarovalnica (pozavarovatelj, **cesionar**). S pozavarovalno pogodbo pozavarovatelj prevzame od pozavarovanca v kritje presežek rizikov, pozavarovanec pa se zaveže, da bo za to plačal določeno premijo.

Za pozavarovalne pogodbe je značilno, da zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovalne pogodbe niso v nobenem pogodbenem razmerju s pozavarovateljem, zato direktno pozavarovatelja ne morejo tožiti.

Pozavarovalne pogodbe se sklepajo tako znotraj posamezne države kot tudi na mednarodni ravni, kadar so kapacitete domačih pozavarovalnic prenizke za izravnavanje nevarnosti znotraj domačih meja. Mednarodno izravnavanje nevarnosti je povezano z odlivom finančnih sredstev iz države, zato države spodbujajo razvoj domačih zavarovalnic in pozavarovalnic, da bi ohranile odlive sredstev v optimalnem obsegu.

Po načinu sklepanja pozavarovalne pogodbe delimo pozavarovanja na:

- fakultativna ali prostovoljna pozavarovanja in
- obligatorna ali obvezna pozavarovanja.

Fakultativno pozavarovanje

Pozavarovanje je stoletja obstajalo le v fakultativni obliki. Obvezne oblike pozavarovanja so se razvile šele v 19. stoletju. Fakultativno pozavarovanje je edina oblika pozavarovanja, pri kateri dobi pozavarovalnica že pred začetkom njene obveznosti bolj točno sliko, kakšne rizike prevzema.

Zavarovalnica najprej postavi pozavarovalnici zahtevo po pozavarovanju. Ponujeno pozavarovanje lahko pozavarovalnica sprejme v celoti ali delno, z odstotkom ali v fiksnem znesku, lahko pa ga tudi odkloni. Praviloma molk zavarovalnice ne šteje kot njen pristanek, razen če ni drugače dogovorjeno. Pozavarovanje stopi v veljavo šele, ko zavarovalnica prejme pristanek pozavarovalnice.

Običajno pozavarovalnica potrdi sprejem rizika v pozavarovanje z dokumentom, ki se imenuje slip in vsebuje vse podatke, potrebne za sklenitev posla. Slip se uskladi z vsemi pozavarovalnicami, ki so soudeležene pri pozavarovalni pogodbi. Podpišejo ga zavarovalnica in vse pozavarovalnice. Slip je dodatek k pozavarovalni pogodbi. Za potrditev pogojev iz slipa se lahko izstavi še list pokritja (Cover note), katerega vsebina je enaka.

 <i>Pozavarovalnica, d. d.</i>	
SLIP za fakultativno pozavarovanje	
Zavarovanec:	<i>ABC, d. o. o., proizvodnja pohištva</i>
Cedent:	<i>Zavarovalnica, d. d., Moje mesto</i>
Pozavarovatelj:	<i>Pozavarovalnica, d. d., Moje mesto</i>
Delež pozavarovalca:	<i>100 % od 100 %</i>
Pozavarovalno kritje:	<i>Zavarovanje požara in drugih elementarnih nevarnosti</i>
Pozavarovalni pogoji:	<i>Originalni pogoji Zavarovalnice, d. d.: P-2009</i>
Čas pozavarovanja:	<i>01. januar 2011 (00:00) do 01. januar 2012 (00:00)</i>
Limit kritja:	<i>150.000 € po škodnem dogodku in letno</i>
Zavarovalna vsota:	<i>Objekti: 100.000 € Oprema: 100.000 € Zaloge: 20.000 €</i>
Bruto premija:	<i>1.600,00 €</i>
Provizija:	<i>5 %</i>
Franšiza:	<i>10.000 € za elementarne nevarnosti</i>
Izključitve:	<i>Škode zaradi potresa.</i>
Rok plačila:	<i>Takoj po plačilu zavarovalca oziroma najkasneje do 10. januarja 2011.</i>
<i>Moje mesto, 20. 12. 2010</i>	<i>Moje mesto, 20. 12. 2010</i>
 <i>Robert Zavarovalnikar</i>	 <i>Matjaz Pozavarovalnikar</i>

Slika 26: Primer slipa
Vir: Lasten

Danes se fakultativna pozavarovanja sklepajo od primera do primera za posamezne velike rizike.

Obvezno pozavarovanje

Obvezno pozavarovanje je v praksi pogostejši način pozavarovanja, saj zavarovalnice sprejemajo v zavarovanje zelo veliko rizikov, zato ni mogoče niti smiselno v večjem obsegu reševati problemov izravnavanja nevarnosti na fakultativni način.

Obvezna pozavarovanja se sklenejo vnaprej s pozavarovanimi pogodbami, ki opredeljujejo zavarovalne vrste in dogovorjene deleže zavarovalnice in pozavarovalnice. Obligatorna pozavarovalna pogodba pomeni zavezo za obe pogodbeni stranki in temelji na visokem zaupanju med zavarovalnico in pozavarovalnico, ki sta ga obe zgradili z večletnimi korektnimi poslovnimi odnosi. Zavarovalnica se zaveže po svojih cenikih obračunavati premijo in sklepati zavarovalne pogodbe, preseške pa javljati pozavarovalnici. Pozavarovalnica je na eni strani zavezana vse preseške sprejeti v pozavarovanje, po drugi

strani pa mora zaupati zavarovalnici, da bo korektno sklenila zavarovalno pogodbo, določila višino, vrsto in način izravnavanja nevarnosti ter likvidirala škode.

Za obvezne pozavarovalne pogodbe pravimo, da pozavarovatelj deli usodo cedenta. V bistvu gre za to, da lahko cedent neomejeno računa na storitve pozavarovatelja, če sam pri svojem poslovanju tudi pošteno ravna.

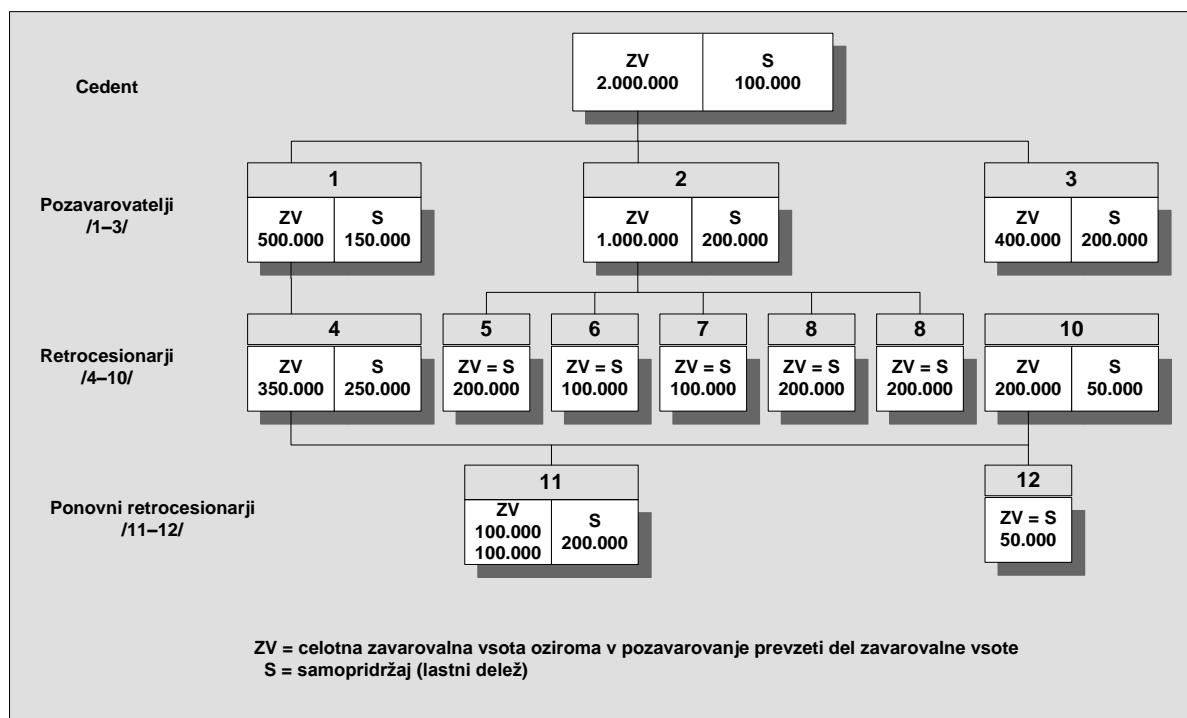
3.9.2 Stranke pozavarovalne pogodbe

Cesionar

Cesionar (pozavarovatelj) je zavarovalnica, ki od zavarovalnice s pozavarovalno pogodbo prevzame višek rizika.

Cedent

Cedent (pozavarovanec) je zavarovalnica, ki je s pozavarovalno pogodbo predala višek rizika na pozavarovalnico.

Slika 27: Primer retrocesije

Vir: Lasten

Pozavarovatelj lahko prevzeto obveznost prenaša naprej in sklene z drugim pozavarovateljem novo pozavarovalno pogodbo, kot prikazuje slika 24. Takšna oblika pozavarovanja se imenuje **retrocesija**, stranki pozavarovalne pogodbe pa sta **retrocesionar** (2. pozavarovatelj) in **retrocedent** (1. pozavarovatelj). Retrocesija omogoča prenos dela rizika drugim pozavarovalnicam. Kadar pozavarovalnica presežke rizika v celoti prevzame sama, govorimo o **aktivnem pozavarovanju**, kar je tudi osnovni interes pozavarovalnice. Kadar pa pozavarovalnica plasira viške rizikov drugim pozavarovalnicam, govorimo o **pasivnem pozavarovanju**.

Primer pasti, ki jo skriva retrocesija

Na veliki italijanski potniški ladji »Andrea Doria« je leta 1956 nastala totalna škoda v skupnem znesku 16 milijonov dolarjev.

Slika 28: Andrea Doria

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/SS_Andrea_Doria²⁶

Ob likvidaciji te škode se je pokazalo, da gre za riziko, pri katerem ne zadoščajo izravnalne zmogljivosti enega samega nacionalnega trga. Izvirno zavarovalno polico je podpisalo le 16 italijanskih zavarovalnic, ki pa so ugotovljene presežke porazdelile s pozavarovanjem in retrocesijo na približno 300 zavarovalnih družb po vsem svetu. Z analizo so ugotovili, da je na italijanski trg odpadlo le 10 % celotne škode, na angleški 60 % in na ameriški 30 %. Pri tem so ugotovili, da mnogi pozavarovatelji in retrocesionarji na tem velikem riziku, katerega deleži so bili skriti v številnih obveznih pozavarovalnih pogodbah, prevzeli mnogo višje deleže, kot bi jih bili sicer pripravljene prevzeti. Posamezni pozavarovatelji oziroma retrocesionarji so še ugotavljali, da so bili pri tem nevarnostnem objektu udeleženi pri 25 partnerjih iz 5 različnih držav. Nad dejstvom, da so bili tako »slepo« v tolikšni meri udeleženi pri zavarovanju potniške ladje »Andrea Doria«, so bili seveda vsi presenečeni.

3.9.3 Pozavarovalni primer

Pozavarovalni primer nastopi v trenutku nastanka zavarovalnega primera. Velja, da v trenutku sklepanja pozavarovalne pogodbe, pozavarovalni primer ne sme še nastati. Če je v pozavarovalni pogodbi dogovorjeno, mora zavarovalnica v določenem roku vsako škodo iz pozavarovanih nevarnosti prijaviti pozavarovalnici, običajno z obrazcem »prijava škode«. Prijava škode vsebuje poleg podatkov iz zavarovalne police tudi kraj in datum nastanka škode, vzrok škode, poškodovane ali uničene predmete zavarovanja in ocenjeno višino škode. Po prijavi se pozavarovalnica odloči, ali bo sodelovala pri likvidaciji škode ali ne.

3.9.4 Bistvene sestavine pozavarovalne pogodbe

Pravno oblikovanje odnosov med zavarovalnico in pozavarovalnico najdemo v posameznih pogodbah. Pogoji pozavarovalnih pogodb, usmerjeni predvsem k zadovoljitvi posebnih potreb cedenta, so praviloma rezultat povsem svobodnega dogovarjanja obeh pogodbenih strank. Pozavarovalne pogodbe se običajno skrbno čuvajo kot poslovna tajna in so za nepoklicanega

²⁶ Harry A. Trask je za fotografijo potapljaajoče se ladje prejel Pulitzerjevo nagrado.

težko dostopne, zaznamuje pa jih tudi poslovna tehnika, še posebej pa temeljno načelo primernosti in zaupanja.

Na splošno pozavarovalno pogodbo določajo naslednje bistvene sestavine (SZZ, 2008, UZS-1.10–14):

- predmet pozavarovanja,
- trajanje pozavarovalne pogodbe,
- nevarnost,
- pozavarovalna premija, provizija, depozit, provizija za posrednika,
- borderoji,
- lastni delež pozavarovanca,
- maksimalna obveznost pozavarovatelja.

Predmet pozavarovanja

Predmet pozavarovanja je premoženje ali oseba, ki je predmet pozavarovalne pogodbe, enako kot velja tudi za zavarovalno pogodbo.

Trajanje pozavarovalne pogodbe

Obligatorne pozavarovalne pogodbe običajno trajajo eno leto, od 1. januarja do 31. decembra, vključujoč oba dneva. Pri fakultativnih pozavarovalnih pogodbah je trajanje enako kot je trajanje konkretne zavarovalne pogodbe, ki je pozavarovana.

Nevarnost

V pozavarovalni pogodbi je natančno opredeljeno, za katero nevarnost, skupino nevarnosti ali zavarovalno vrsto je sklenjena pozavarovalna pogodba.

Pozavarovalna premija

Pozavarovalna premija je znesek, ki ga cedent plača za presežek rizikov, ki jih prenese na pozavarovalnico. Praviloma pripada pozavarovalnici del originalne premije. Originalna premija je premija, ki jo prejme cedent od zavarovalca. Praviloma je to premija iz veljavnega cenika. Če cedent izjemoma v posameznem primeru odstopi od določil veljavnega cenika, velja to tudi za pozavarovatelja, če so kot temelj pozavarovalne pogodbe izrecno vzeti cedentovi ceniki in pogoji. Cedent seveda te pravice ne sme izkoriščati, v dvomljivih primerih se priporoča, da tak odstop javi pozavarovatelju.

Provizija

Provizija je znesek, ki ga pozavarovalnica prizna cedentu za kritje stroškov, ki nastajajo pri cedentu s pridobivanjem in upravljanjem pozavarovanih zavarovanj. Provizija se običajno določi v odstotkih od premije. Pri določanju provizije se pogosto upošteva še pričakovani uspeh pozavarovalne pogodbe – dobiček ali izguba in pa vsakokratni položaj na tržišču. Višina ponujene provizije za ponudeno pozavarovanje mnogokrat odloča v konkurenčnem boju pozavarovateljev o tem, kateri bo dobil ponudbo. Pozavarovalna provizija postaja torej faktor, ki soodloča o ceni pozavarovalnega kritja, zato se zgodi, da v določenih okoliščinah priznana provizija preseže originalne stroške in na ta način je cedent prejel dodatna sredstva. Višina provizije je lahko stopnjevalna in se prilagaja tehničnemu rezultatu, razmerju med izplačanimi škodami in neto tehnično premijo. Pozavarovalnica prizna višjo provizijo za ugodnejši tehnični rezultat. Tako provizija deluje tudi kot stimulacija.

Pri nekaterih pozavarovalnih pogodbah je lahko poleg provizije določen tudi delež cedenta od dobička (profitna provizija), kar predstavlja dodatno povračilo, ki ga pozavarovatelj prizna

cedentu za uspešno izbiro rizikov in za skrbno politiko pri sklepanju zavarovanj, ki upošteva tudi interese pozavarovatelja, v primeru, da ima pozavarovatelj dobiček. Profitna provizija se obračunava tako, da se upoštevajo prenosne premije, škodne rezervacije in morebitne izgube iz preteklih let. Podoben učinek ima lahko tudi »no claims bonus«²⁷ klavzula, ki določa vračilo dela vplačane premije pri ugodnem tehničnem rezultatu.

Depozit

Depozit je polog, dogovorjen v pozavarovalni pogodbi, ki si ga cedent zadrži kot varščino za izpolnitev obveznosti pozavarovatelja.

Provizija za posrednika (brokeraža)

Provizija za posrednika je določena v odstotku od plačane pozavarovalne premije. Mnogokrat se poleg provizije ali pa namesto provizije dogovorijo za udeležbo posrednika na dobičku. Brez sodelovanja pozavarovalnih posrednikov (brokerjev) si težko predstavljamo razvoj pozavarovanja pri številnih zavarovalnicah. Predvsem pri pomorskih zavarovanjih delujejo v velikih pomorskih središčih posredniki, ki posredujejo ne samo pozavarovanje, ampak tudi zavarovanje. Delovanje pozavarovalnega posrednika zahteva visok in izostren čut odgovornosti, saj se mora pozavarovalnica zanesti na strokovne nasvete posrednika. Izkušnje kažejo, da ta čut pri vseh posrednikih ni dovolj razvit, saj mnogokrat dajejo prednost lastnemu interesu provizije, namesto da bi težili k trajnim poslovnim zvezam s svojimi partnerji. Ne glede na to, da pozavarovalni posrednik prejme plačilo od pozavarovalnice, mnogokrat misli, da mora zastopati predvsem interese cedenta.

Bordero

Bordero je zbirnik, ki vsebujejo podatke o izdanih zavarovalnih policah, izplačanih škodah ipd., ki ga zavarovalnica izdelava za potrebe pozavarovalnice. S pozavarovalno pogodbo se dogovori oddajanje borderojev, običajno trimesečno. Bordero premij se izdelava pri vsotno-presežkovnem pozavarovanju in običajno vsebuje razen podatkov iz zavarovalne police tudi odstotne deleže zavarovalnice in pozavarovalnice. Pri obnavljanju pozavarovalne pogodbe zavarovalnica izdelava začasni bordero, ki je seznam rizikov, katere zavarovalnica pričakuje, da bo v naslednjem pogodbenem obdobju zavarovala. Bordero škod je seznam škod, ki jih je zavarovalnica likvidirala iz pozavarovanih nevarnosti. Poleg osnovnih podatkov o škodi vsebuje tudi odstotke delitve med nosilce rizika.

Lastni delež pozavarovanca

Zgornja meja kritja, do katere lahko zavarovalnica jamči s svojimi lastnimi sredstvi, s ciljem izravnavanja nevarnosti. Višja kot je stopnja nevarnosti, nižji je lastni delež cedenta.

Maksimalna obveznost pozavarovatelja

Ko zavarovalnica določi lastne deleže, presežke pozavaruje. Vendar pa pozavarovanje presežkov ni neomejeno, saj sicer pozavarovalnica ne bi poznala višine prevzetega deleža. Pozavarovalnica običajno omeji svojo maksimalno obveznost na določeno število lastnih deležev. V strokovnem jeziku govorimo o maksimah, na primer »zgornji limit pozavarovalne pogodbe je 10 maksim«, kar v bistvu pomeni 10 lastnih deležev.

Primer

Lastni delež zavarovalnice znaša 150.000 €, limit pozavarovalne pogodbe pa 1.500.000 €.

²⁷ bonus, ki se dobi, če ni bilo odškodninskega zahtevka

 <p>Pogodba o _____ pozavarovanju za leto _____.</p> <p>sklenjena med Zavarovalnico d.d. (v nadaljevanju cedent) in Pozavarovalnico d.d. (v nadaljevanju pozavarovatelj)</p> <p>I. Predmet pozavarovanja in obseg kritja</p> <ol style="list-style-type: none"> Vrste požarnih zavarovanj <ol style="list-style-type: none"> lastni delež cedenta znaša _____ po tveganju na osnovi PML Kumul (požar in šomaz) <ol style="list-style-type: none"> lastni delež cedenta znaša _____ po tveganju na osnovi PML Najnižji PML znaša 20% od zavarovalne vsote ali osnove za obračun premije po tveganju. To pozavarovanje obsega osnovne in dodatne nevarnosti po Ceniku za požarno zavarovanje in zavarovanje pred nekaterimi drugimi nevarnostmi v industriji in obrti. <ol style="list-style-type: none"> Limit kritja znaša za vse vrste požarnih zavarovanj _____ po nevarnosti – dogodku na PML osnovi, v kumul (požar in šomaz) pa _____. <p>II. Pozavarovalna premija je originalna kosmata premija, zmanjšana za obratovalni dodatek, zakonske in druge obveznosti.</p> <p>III. Provizija po tej pogodbi znaša 15% na pozavarovalno premijo.</p> <p>IV. Vodenje pozavarovalnih poslov</p> <ol style="list-style-type: none"> Cedent samostojno organizira in vodi posebno evidenco premij in škod po vrstah nevarnosti, ki so predmet pozavarovanja po tej pogodbi. Cedent vodi bordero premij in bordero škod. Bordero premij in bordero škod vsebujeta vse bistvene elemente in se izdelata po pogodbenih letih in vrstah nevarnosti. V bordero premij vnese cedent kosmato premijo, ki se pri obračunu zmanjša za obratovalni dodatek, zakonske in druge obveznosti. <p>V. Dostava obračuna</p> <p>Za vsa pozavarovanja se obračuni dostavljajo v obračunskih obdobjih po pogodbenih letih. Obračun premije in škod se opravlja po trimesečjih (za I-III, IV-VI, VII-IX, X-XII mesec), dostavlja pa v roku 30 dni po poteku trimesečja, za katerega je izdan. Skupaj z obračunom je obvezno treba dostaviti še bordero premij in bordero škod za tekoče leto in za pretekla leta.</p>	<p>VI. Prijava škod</p> <p>Cedent je dolžan prijaviti v roku 5 dni vsako nastalo škodo za nevarnost, ki je pozavarovana s to pogodbo, in katere višina presega za pozavarovatelja znesek _____.</p> <p>VII. Plačilo premije in škod</p> <p>Plačilo premije in škod se opravi v roku 60 dni po poteku obdobja, za katero se dela obračun. Plačuje se saldo. Cedent ima pravico do cash-loss(a) (akontacije škode), če škoda presega znesek 3% limita pogodbe za 100%. Cedent dobi cash-loss na osnovi zahtevka za izplačilo škode izven obračunskih obdobj.</p> <p>VIII. Začasni bordero</p> <ol style="list-style-type: none"> Ob podpisu te pogodbe (najkasneje pa zadnji delovni dan pred začetkom veljavnosti te pogodbe) cedent preda pozavarovatelju začasni bordero. Začasni bordero vsebuje številke polic iz predhodnega leta, zavarovalne vsote ali osnovo za obračun zavarovalnih premij, načine zavarovanja in višino PML-jev. Cedent lahko v teku leta spremeni PML-je. Pozavarovatelj nosi tveganje po novem PML-ju od dneva prijave v pozavarovanje. <p>IX. Pravica nadzora</p> <p>Cedent je dolžan nuditi, pozavarovateljeva pravica pa je zahtevati:</p> <ol style="list-style-type: none"> podrobne informacije in potrebne podatke o zavarovanih, ki so predmet te pogodbe, pozavarovatelj ima pravico preko svojega pooblaščenega predstavnika do vpogleda v spise in drugo dokumentacijo cedenta v zvezi z zavarovanji, ki so predmet te pogodbe, pozavarovatelj ima pravico sodelovati pri ugotavljanju in cenitvi škod, nadzoru določenih PML-jev in v nadzoru pri prevzemanju nevarnosti v dogovoru z upravo cedenta za tista zavarovanja, ki so predmet pogodbe. <p>X. Končna določila</p> <ol style="list-style-type: none"> Ta pogodba je sklenjena za eno leto in velja od 1.1. _____ do 31.12. _____ leta, vključujoč obo dneva. Cedent je dolžan dostaviti pozavarovatelju pogoje in cenike za zavarovanje nevarnosti, ki so predmet pozavarovanja po tej pogodbi. Prav tako mora dostaviti na pozavarovateljevo zahtevo tudi druga navodila, ki se uporabljajo za sklepanje zavarovanj in likvidacijo škod. Ta pogodba je sklenjena v _____ enakih izvodi, od katerih vsaka pogodbeni stranka zadrži po _____ izvode. <p>XI. Sestavni del te pogodbe so naslednje klavzule:</p> <p>Klavzula o izključitvi nevarnosti jedrske energije, Klavzula o izključitvi terorističnih dejanj, Klavzula o sodelovanju pri obdelavi odškodninskega zahtevka, Klavzula o omejitvi jamstva PML-ja, Klavzula o najnižjem PML-ju.</p> <p>V _____</p> <p>Cedent _____ Pozavarovatelj _____</p> <p>(Zig in podpis) (Zig in podpis)</p>
---	--

Slika 29: Primer pozavarovalne pogodbe
Vir: Lasten

V primeru pozavarovalne pogodbe poiščite bistvene sestavine. Razmislite in argumentirajte, ali gre za obvezno ali fakultativno pozavarovalno pogodbo.

Poiščite kakšno polico za zavarovanje stanovanjske hiše ali stanovanjske opreme. Primerjajte bistvene sestavine iz pozavarovalne pogodbe z bistvenimi sestavinami na zavarovalni polici. Komentirajte ugotovitve.

3.9.5 Pozavarovanja po načinu kritja

Po načinu kritja delimo pozavarovanja na:

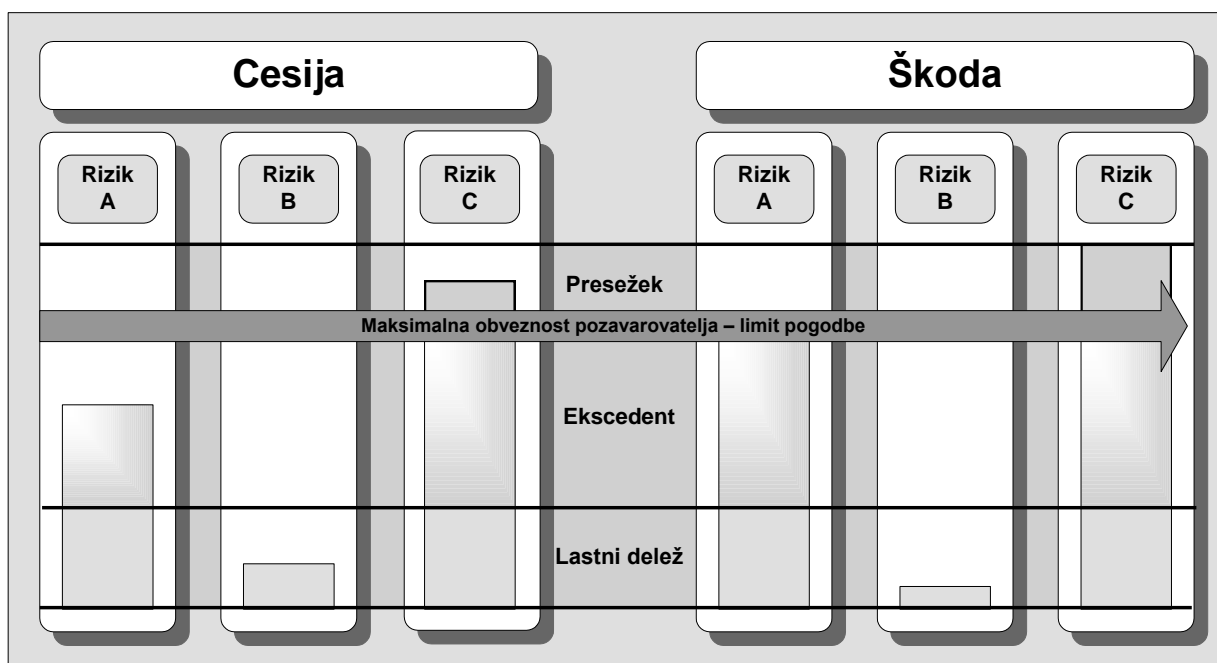
- **sorazmerna** (proporcionalna), tudi **vsotna** pozavarovanja in
- **nesorazmerna** (neproporcionalna), tudi **škodna** pozavarovanja.

Če se pozavarovani rizik med cedentom in pozavarovateljem deli na osnovi vnaprej določenega odstotka, je to **vsotno pozavarovanje**. Če se na primer dogovori, da se pri vsakem požarnem zavarovanju pozavaruje 40 %, prejme pozavarovatelj 40 % premije in jamči za 40 % vsake škode. Pozavarovatelj v tem primeru jamči točno v razmerju svoje udeležbe pri zavarovalni vsoti in premiji, zato vsotno pozavarovanje imenujemo tudi sorazmerno oziroma proporcionalno pozavarovanje. Vsotno pozavarovanje se pojavlja v obliki presežkovnega (ekscedentnega) in kvotnega pozavarovanja, ter kombinaciji obojega.

Bistvo **škodnega pozavarovanja** je v tem, da je višina obveznosti pozavarovatelja odvisna izključno od višine škode, da torej ni sorazmerne delitve posameznih rizikov in njihovih premij, zato jim pravimo tudi nesorazmerna pozavarovanja. Cedent določi absolutni znesek ali odstotek, do katerega krije škode sam. Ta znesek se ne imenuje samopridržaj, ampak prioriteta.

Vsotno – presežkovno (ekscedentno) pozavarovanje (Surplus Reinsurance)

Presežkovno pozavarovanje je najstarejša in najpomembnejša oblika vsotnega pozavarovanja. Uporablja se pri zavarovalnih vrstah, v katere so vključeni riziki z zelo različnimi zavarovalnimi vsotami. S to obliko pozavarovanja cedent doseže potrebno izravnavo, ki jo stalno ogrožajo velike škode pri posameznih rizikih, izravna oziroma homogenizira portfelj. Vsotno-presežkovno pozavarovanje se najpogosteje uporablja pri zavarovanjih pred požarom in nekaterimi drugimi nevarnostmi, zavarovanjih prekinitve dela zaradi požara, gradbenem in montažnem zavarovanju, pa tudi v nezgodnem in transportnem zavarovanju.

Slika 30: Ekscedentno pozavarovanje
Vir: Prirejeno po Kačar (2009, 97)

Delitev nevarnosti pri ekscedentnem pozavarovanju cedent lahko izvede:

- na osnovi zavarovalne vsote ali
- na osnovi PML-a, največje verjetne škode.

Delitev na osnovi PML-a je smiselna le pri tistih zavarovanjih, pri katerih ni možen nastanek popolne – totalne škode.

Ugotovite, na kakšni osnovi bi cedent delil nevarnosti pri ekscedentnem pozavarovanju v primeru, ki je prikazan na sliki 25.

Primer delovanja ekscedentnega pozavarovanja

Vzemimo, da ima cedent v svojem portfelju 1.000 nezgodnih zavarovanj za primer smrti s premijsko stopnjo 1 % za potrebno čisto tehnično premijo. Cedent je pri kalkulaciji na osnovi zbranih statističnih podatkov predvidel, da pride letno na 1.000 zavarovancev ena smrtna nezgoda. Če bi imeli vsi zavarovanci enake zavarovalne vsote v višini 20.000 €, bi znašala premija po posameznem zavarovanju 20 €, kar bi za 1.000 zavarovancev zneslo 20.000 €, torej ravno dovolj, da bi cedent kril po statističnih podatkih pričakovano škodo. Če pa ima cedent sklenjena zavarovanja z različnimi zavarovalnimi vsotami, dobimo naslednjo situacijo:

Tabela 7: Primer delovanja ekscedentnega pozavarovanja

Število polic v portfelju	Zavarovalna vsota po posamezni polici	Skupna višina zavarovalne vsote	Potrebna premijska stopnja	Nevarnostna premija za vse zavarovalne police	Nevarnostna premija			
					Zavarovalnica		Pozavarovalnica	
					%	znesek	%	znesek
800	20.000	16.000.000	1 ‰	16.000	100	16.000	-	-
100	40.000	4.000.000	1 ‰	4.000	50	2.000	50	2.000
100	80.000	8.000.000	1 ‰	8.000	25	2.000	75	6.000
1.000	x = 28.000			28.000		20.000		8.000

Vir: Prirejeno po Pfeiffer (1970, 15)

Skupna premija v tako nehomogenem portfelju znaša 28.000 €, škoda pa lahko znaša tudi 40.000 € ali celo 80.000 €. S pridobljeno premijo lahko cedent pokrije škodo le v višini 20.000 €, za izplačilo 40.000 € mu zmanjka polovica, zato 50 % zavarovalne vsote pozavaruje, v primeru zavarovalne vsote 80.000 € pa mora pozavarovati 75 % zavarovalne vsote. Zavarovalnici ostane 20.000 €, s katerimi lahko krije lastni delež, za pozavarovalno premijo 8.000 € pa bo pozavarovalnica pokrila razliko v škodi nad lastnim deležem cedenta.

Primer obravnava zavarovanje, pri katerem se ob nastanku zavarovalnega primera izplača polna zavarovalna vsota. Če pa bi šlo za zavarovanje, pri katerem lahko nastane tudi delna škoda, na primer k nezgodnemu zavarovanju za smrt priključimo še zavarovanje invalidnosti, bi se tudi te škode delile v enakem razmerju.

Cedent določi lastni delež, presežke po posameznih zavarovalnih policah pa plasira pozavarovatelju. S pozavarovalno pogodbo se določi tudi maksimalna obveznost pozavarovatelja. Za zavarovanja, kjer presežek znaša več kot znaša maksimalna obveznost pozavarovatelja, zavarovalnica običajno za razliko nad limitom, poišče fakultativno pozavarovalno kritje.

Zavarovalnica, d. d. pričakuje v določeni zavarovalni vrsti zelo heterogen portfelj, ki bi ga s pozavarovanjem želela pretvoriti v homogenega. Odloči se za ekscedentno pozavarovanje na osnovi zavarovalne vsote. Pozavarovala je vse zavarovalne police, katerih zavarovalna vsota je presegala 20.000 €.

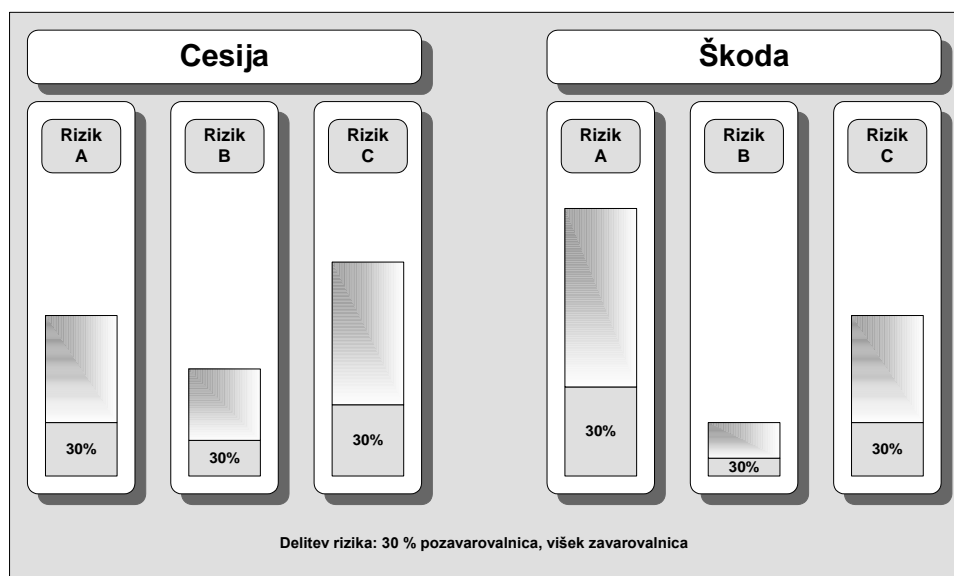
V konkretnem obračunskem obdobju je zabeležila naslednje rezultate:

Število polic	Zavarovalna vsota po polici	Število škod	Znesek posamezne škode
200	10.000	20	100
		3	2.000
		1	5.000
100	30.000	4	2.000
		1	10.000
50	50.000	3	2.000
		1	22.000
1	100.000	0	0

Izračunajte, koliko polic bo pozavarovanih in koliko premije bo Zavarovalnica d. d. plačala Pozavarovalnici d. d., če je premijska stopnja enotna in znaša 1 %. Koliko premije bo ostalo za lastni delež zavarovalnice? Ugotovite število škod, ki so bile pozavarovane in skupni znesek pozavarovalnin. Koliko znašajo zavarovalnine iz lastnega deleža zavarovalnice?

Kvotno pozavarovanje (Quota Share)

Kvotno pozavarovanje na učinkovit način varuje pred kopičenjem (kumuliranjem) velikega števila majhnih in srednjih škod, ki jih lahko povzroči posamezni škodni dogodek. Najpogosteje se uporablja pri zavarovanjih odgovornosti, pri kasko zavarovanju, pa tudi pri zavarovanju proti toči in viharju ter pri transportnem zavarovanju. Kvotno pozavarovanje je sorazmerno pozavarovanje.

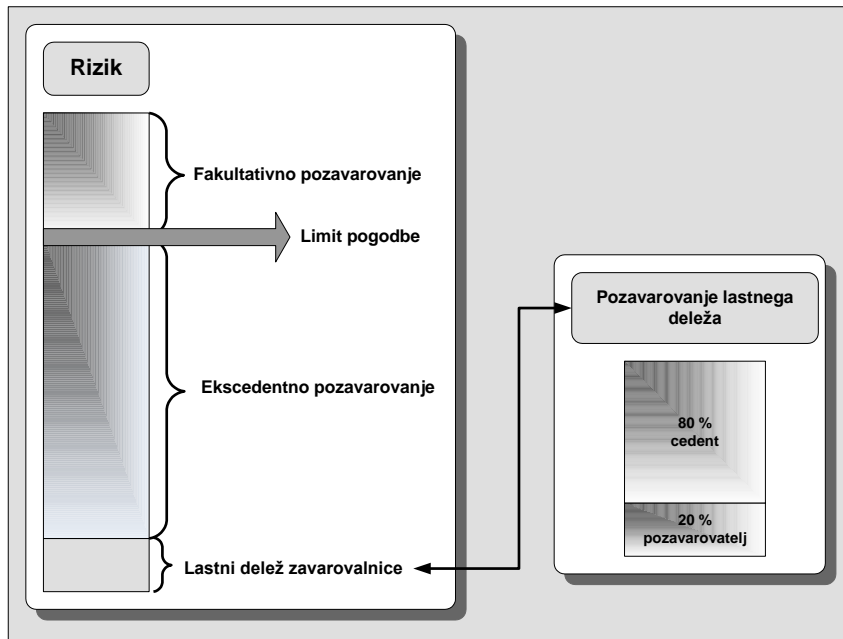
Slika 31: Kvotno pozavarovanje
Vir: Prirejeno po Kačar (2009, 95)

Z obvezno kvotno pozavarovalno pogodbo se zavarovalnica in pozavarovalnica dogovorita za delitev kritja v enotnem, vnaprej določenem odstotku (kvoti), pri vseh zavarovanjih določene zavarovalne vrste ali njenega dela. S pozavarovalno pogodbo je določen tudi najvišji znesek, do katerega kvotno pozavarovanje velja. Kvotno pozavarovanje, za razliko od ekscedentnega, ne upošteva velikosti posameznih zavarovanj, zato ne homogenizira portfelja zavarovalnice.

Pri kvotnem pozavarovanju pozavarovatelj praviloma ne zahteva borderojev, zato je obračun enostaven in ne zahteva mnogo administrativnega dela.

Kvotno-vstotno presežkovno pozavarovanje

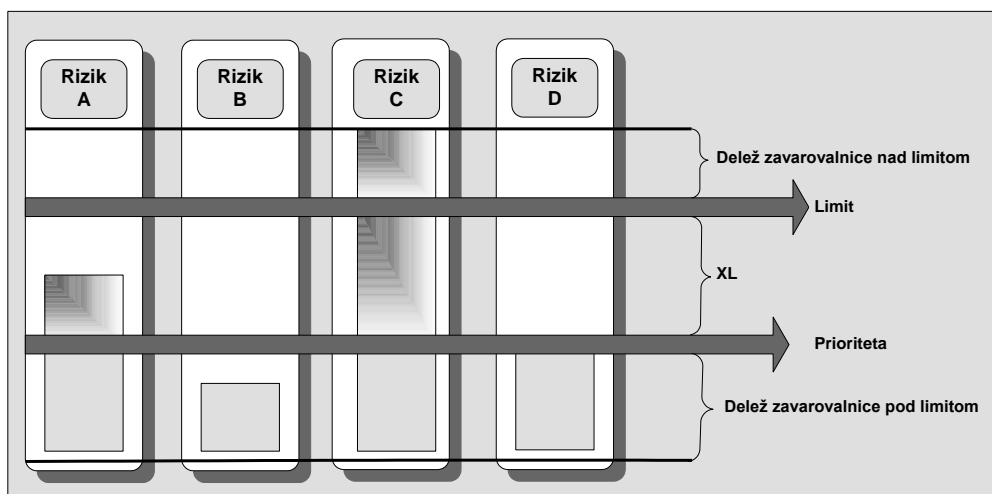
Kvotno-vstotno presežkovno pozavarovanje je mešana oblika kvotnega in ekscedentnega pozavarovanja, značilna za nove zavarovalnice, ki imajo manjši zavarovalni portfelj, zato težje izravnajo nevarnosti. Kombinacija obeh načinov pozavarovanja jim omogoča, da lahko sklepajo tudi zavarovanja z visokimi zavarovalnimi vsotami.

Slika 32: Možna oblika kvotno-vstotno presežkovnega pozavarovanja
Vir: Lasten

Škodno presežkovno pozavarovanje (Excess of Loss, XL)

Škodno presežkovno pozavarovanje je neproporcionalno pozavarovanje, ki krije vse škode, ki presegajo prioriteto in so nastale po enem škodnem dogodku, ne glede na to, ali se nanašajo na eno zavarovalno polico ali več. Pozavarovalnica s pogodbo določi zgornjo mejo svoje obveznosti po enem škodnem dogodku, največkrat pa tudi skupni znesek vseh izplačil v pozavarovalnem letu (letni agregat). Ko je letni agregat dosežen, pozavarovanje ugasne oziroma preneha. XL pozavarovanje varuje cedenta predvsem pred kumuliranjem, na primer pri zavarovanjih proti viharju in toči, kasko zavarovanju motornih vozil in pri transportnem zavarovanju.

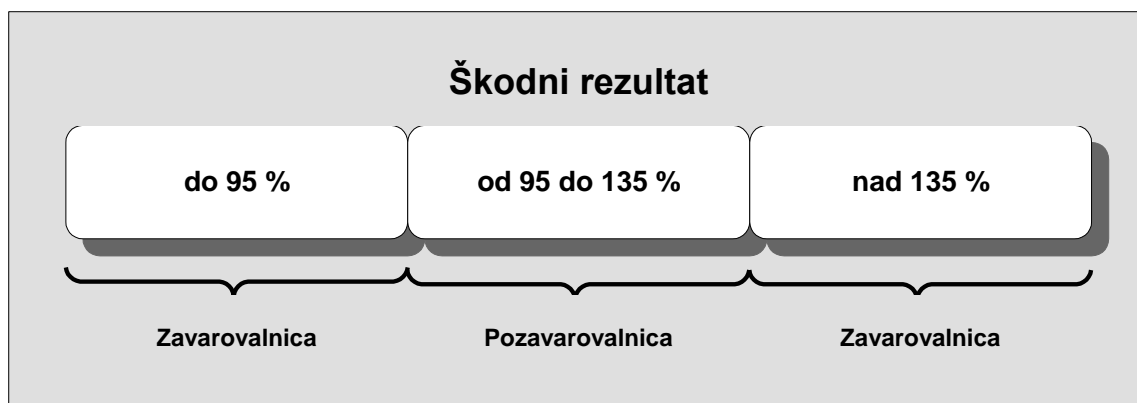
Slika 33: Škodno presežkovno pozavarovanje
Vir: Prirejeno po Kačar (2009, 99)

Kadar portfelj zavarovalnice ogrožajo naravne katastrofe, se zavarovalnica lahko odloči tudi za posebno obliko škodno presežkovnega pozavarovanja – **Cat XL pozavarovanje**²⁸, ki štiti cedenta pred katastrofalnimi škodami, kot so na primer potres, poplava, tajfun ipd.

Za potrebe po zaščiti pred veliki škodami po eni zavarovalni polici, se zavarovalnica lahko odloči za **pozavarovanje drugega rizika**. Ta oblika pozavarovanja ima v ostalem enake značilnosti kot škodno presežkovno pozavarovanje. Uporablja se na primer pri odgovornostnih zavarovanjih, tudi pri zavarovanih avtomobilske odgovornosti in pri fakultativnem pozavarovanju posameznih rizikov.

Pozavarovanje tehničnega rezultata (Stop Loss)

Pozavarovanje tehničnega rezultata krije povišanje škodnega odstotka posamezne zavarovalne vrste ali njenega dela, ne glede na to, ali je povišanje povzročil en škodni dogodek ali več. Prioriteta pozavarovalne pogodbe se določi v razponu tehničnega rezultata, ki ga krije pozavarovatelj.

Slika 34: Pozavarovanje tehničnega rezultata

Vir: Lasten

Pozavarovalnica določi prioriteto tako, da cedent ne bi imel pri neugodnem tehničnem rezultatu že vnaprej zagotovljenega dobička. Potek takšnega pozavarovanja, ki ga je vnaprej praktično nemogoče predvideti in kontrolirati, vpliva na spremembe pri obnovi pozavarovalne pogodbe. Pozavarovanje tehničnega rezultata je smiselno na primer pri zavarovanju posevkov in plodov pred nevarnostjo toče.

Oglejte si primer iz prejšnje vaje. Predpostavite, da se Zavarovalnica, d. d. odloči, da kupi pozavarovalno zaščito za škode, ki presega 20.000 €. Za to bo odštela 5 % od celotne premije portfelja. Kako se imenuje takšno pozavarovanje? Koliko polic bo pozavarovanih? Koliko premije bo Zavarovalnica, d. d. plačala svoji pozavarovalnici? Koliko škod bo pozavarovanih? Kolikšen bo skupni znesek pozavarovalnin? Primerjate rezultata iz obeh vaj in analizirajte odločitev zavarovalnice z ekonomskega vidika.

²⁸ Catastrophe excess of loss cover

POVZETEK

Pojem izravnavanja nevarnosti je tesno povezan in izhaja iz tehnične in ekonomske sestave ter funkcioniranja zavarovanja. Zavarovanje praktično pomeni skupno nošenje nevarnosti v okviru posameznih nevarnostnih skupin (zavarovalnih vrst), katerim so izpostavljeni posamezni gospodarski subjekti in posamezniki oziroma njihovo imetje. Vsi vemo, da nevarnosti obstajajo, ne vemo pa, koga, kdaj in za kolikšen znesek bo prizadela kakšna škoda. Ker tega ne vemo, od nevarnosti pa se čutimo ogrožene, zavarujemo sebe in svoje imetje pri zavarovalnici, s tem pa zagotovimo ekonomsko varnost za primer nastanka škode. Zavarovalnica zavaruje veliko število nevarnosti izpostavljenih objektov, zato lahko na podlagi delovanja zakona velikih števil in statističnih podatkov, zbranih v desetletjih, izračuna na vrednostno enoto odpadajoči del skupne škode, to je zavarovalno premijo oziroma premijsko stopnjo. Na posameznega zavarovalca pripadajoči del zavarovalne premije je za njega sprejemljiv izdatek, zavarovalnica pa ob dovolj velikem zajetju zbere zadostna sredstva, da se škode povrnejo.

Pri izravnavanju nevarnosti pa zavarovalnica ob kalkulaciji zavarovalne premije, upošteva vsaj še tri elemente: časovno razporejenost škod, raznolikost (heterogenost) rizikov po vrednosti in prostorsko razporejenost rizikov, prav tako pa ne sme pozabiti na možnost nastanka katastrofalnih škod. Zavarovalnica mora škode izplačati takoj, zato mora imeti svoje rezerve, ki zagotavljajo njeno gospodarsko varnost in stabilnost, zaradi tega oblikuje zavarovalno-tehnične rezervacije, kritno premoženje in kritne sklade. Tu govorimo o časovnem izravnavanju nevarnosti.

V sodobnem svetu se slabša tudi prostorska razporeditev rizikov, saj se naselja večajo, vedno več je velemest, industrijskih con, velikih pristanišč, ogromnih skladišč, kar povečuje nevarnost katastrofalnih ali vsaj zelo velikih škod. V takšnih okoliščinah zavarovalnica ne more sama izravnovati nevarnosti, temveč mora z nadaljnjim zavarovanjem, to je s pozavarovanjem, poskrbeti tudi za lastno gospodarsko varnost, da bi lahko uspešno zagotavljala gospodarsko varnost vsem svojim zavarovancem, ne glede na velikost njihovih rizikov.

Utrjevanje snovi

1. Pojasnite pojem »izravnavanje nevarnosti«.
2. Analizirajte razlike med gospodarsko nevarnostjo in gospodarskim tveganjem ter poiščite praktične primere.
3. Razmislite o vlogi statistike. Kako bi rešili problem potrebe po novem zavarovanju, za katero konkretna zavarovalnica nima ustreznih statističnih podatkov?
4. Komentirajte možne načine izravnavanja nevarnosti.
5. Razčlenite zavarovalno-tehnične rezervacije.
6. Poiščite konkretno zavarovalno polico premoženjskega in življenjskega zavarovanja ter ocenite zavarovalno-tehnične rezervacije po polici.
7. Na spletnih straneh poiščite letno poročilo izbrane zavarovalnice. Komentirajte višino kritnega premoženja in kritnih skladov.
8. Objasnite in na konkretnem primeru razložite razliko med sozavarovanjem in pozavarovanjem.
9. Analizirajte in primerjajte značilnosti fakultativnega in obligatornega pozavarovanja.
10. Izmislite si konkretni primer in analizirajte razlike med kvotnim in ekscedentnim pozavarovanjem.

11. Poiščite podatke o katastrofalnih škodah iz vaše okolice in opredelite, kateri riziki so se kumulirali v enem škodnem dogodku. Predlagajte ustrezno obliko pozavarovanja in jo utemeljite.
12. Zamislite si konkretne primere za neproporcionalna pozavarovanja in jih komentirajte.
13. Poizkusite sestaviti sestavine pozavarovalne pogodbe za vse oblike obveznih pozavarovanj.
14. Razložite analizo portfelja in presodite njen pomen za zavarovalnico.
15. Po pozavarovalni pogodbi je bil pozavarovan naslednji portfelj zavarovalnice:

Število polic	ZV po polici	PML po polici	Število škod	Znesek posamezne škode
100	20.000	8.000	20	1.000
			3	9.000
100	30.000	12.000	4	2.000
			1	10.000
100	100.000	50.000	10	60.000

Zavarovalnica d.d. pozavaruje presežek nad PML 30.000€. Koliko polic bo pozavarovanih? Koliko premije bo zavarovalnica plačala pozavarovalnici, če je premijska stopnja 1,5 %? Koliko premije bo ostalo za njen lastni delež?

Pri koliko policah je PML zagotovo napačno določen?

Izračunajte deleže zavarovalnice in pozavarovalnice pri kvotnem pozavarovanju, če je dogovorjeni delež zavarovalnice 60 %.

16. Zavarovanec je sklenil zavarovanje z zavarovalno vsoto 200.000 € in odbitno franšizo 10 % od izračunane zavarovalnine, vendar ne manj kot 100 €. Pri nastanku zavarovalnega primera je cenilec ugotovil, da znaša zavarovalna vrednost 220.000 €. Kako imenujemo takšno situacijo? Izračunajte izplačilo zavarovalnine pri totalni škodi in pri škodi v vrednosti 10.000 €

Viri za poglobljanje znanja

Publikacije, ki jih najdete na spletni strani pozavarovalnice Swiss Re:

<http://www.swissre.com>

4 ZAVAROVALNA STORITEV

Storitveni proces vključuje naloge, delovne postopke in delovne operacije, ki omogočajo izvedbo zavarovalne storitve ter oblike in načine vključevanja izvajalcev ter porabnikov v potek izvajanja storitev. Sestavine storitvenega procesa zavarovalnice razdelijo na logične postopke, ki olajšajo kontrolo izvajanja, predvsem pa skušajo odpraviti odmike v izvajanju v različnih stvarnih in časovnih situacijah. V poglavju boste spoznali zavarovalne vrste, kalkulacijo zavarovalne premije in potek zavarovalne storitve.

Janez Primernik je pred sklenitvijo zavarovanj, ki jih potrebuje. Obrne se na vas in pričakuje, da mu boste razložili, koliko zavarovalnih polic potrebuje, koliko bo moral plačati za zavarovalno zaščito, na koga naj se obrne in kaj mora storiti, če pride do poškodovanja ali uničenja zavarovanih stvari.

Sodobno trženje mora tudi v zavarovalništvu težiti k cilju vzajemnega zadovoljstva tako zavarovancev po čim boljši gospodarski zaščiti kot tudi zavarovalnice in njenega uspešnega poslovanja.

Kakšne pa so vaše izkušnje pri sklepanju zavarovanj in kakšne, če se vam je zgodil zavarovalni primer?

Ko boste preštudirali to poglavje, boste znali izbirati med posameznimi zavarovanji, opredeliti temeljne nevarnosti posamezne zavarovalne vrste, določiti sestavo zavarovalne premije za enostavna zavarovanja in svetovati v procesu zavarovalne storitve.

V poslovnem svetu so prvi vtisi kot ljubezen na prvi pogled (Allan in Barbara Pease).

4.1 ZAVAROVALNA PREMIJA

Zavarovalna premija je znesek, ki ga zavarovalec plača po zavarovalni pogodbi, je cena za zaščito pred določenimi nevarnostmi, ki jih je zavarovalnica prevzela nase. Višina zavarovalne premije je premo sorazmerna z velikostjo rizika. Za večje rizike je potrebno plačati višjo zavarovalno premijo in obratno.

Izračun zavarovalne premije temelji na uporabi aktuarske matematike z obdelavo statističnih podatkov o preteklih in sedanjih gibanjih in verjetnostni oceni uresnitve zavarovane nevarnosti. Izračun zavarovalne premije je še posebej težaven, kadar zavarovalnice razvijajo novo zavarovanje, uvajajo nove tržne poti ali vstopajo na novo geografsko tržišče.

Zavarovalnica z oblikovanjem zavarovalne premije teži k realizaciji zastavljenih poslovnih ciljev, kot so na primer preživetje, maksimiranje tekočega dobička, najvišji tržni delež, kakovost ipd. Znati morajo opredeliti pričakovano povpraševanje po konkretni zavarovalni storitvi in oceniti stalne in gibljive stroške, pa tudi cenovno politiko konkurentov.

Ne glede na specifičen način izračunavanja zavarovalne premije, lahko zavarovalnica glede na zastavljene trženjske cilje in izbrano ciljno tržišče izbira med nižjimi zavarovalnimi

prerijami, če ugotovi, da je tržišče na ceno občutljivo ali pa je konkurenca zelo močna. Zavarovalci so najbolj občutljivi na visoke zavarovalne premije pri masovnih in obveznih zavarovanjih, zato se te običajno od zavarovalnice do zavarovalnice le minimalno razlikujejo. Zavarovalna premija je določena v cenikih in premijskih sistemih zavarovalnice²⁹.

4.1.1 Izračun zavarovalne premije

Zavarovalna premija je izražena v absolutnih zneskih, pogosteje pa v promilih (‰) ali odstotkih (%) od zavarovalne vsote ali kakšne druge vrednostne osnove. V tem primeru se premija izračuna kot zmnožek zavarovalne vsote (osnove) in premijske stopnje. Pri nekaterih zavarovalnih vrstah zavarovalnica ponudi diferenciacijo zavarovalne premije glede na povečanje ali zmanjšanje nevarnosti v odvisnosti od posameznega rizika s tako imenovanimi tehničnimi doplačili in popusti. Velja pravilo, da se najprej postopoma prištejejo vsa doplačila v enakem vrstnem redu, kot so navedeni v ceniku, nato pa po enakem postopku odštejejo vsi popusti. Morebitna stimulacija v odvisnosti od škodnega rezultata (bonus – malus) se obračuna na koncu.

	Zavarovalnica d.d.	
Premijski sistem za strojelomno zavarovanje Izveleček		
Šifra dejavnosti	Naziv	Premijska stopnja v‰
29.3	Proizvodnja delov in opreme za motorna vozila	3
Na izračunano premijo se upoštevajo naslednja doplačila in popusti:		
Doplačila		
5 % za razširitev zavarovanja na stroške za nadurno delo ...,		
50 % za zavarovanje amortizirane vrednosti pri delnih škodah,		
50 % za odkup soudeležbe pri škodi (odbitne franšize).		
Popusti		
10 % za dolgoročno sklenjeno zavarovanje v trajanju najmanj 10 let.		

Slika 35: Primer tehničnih doplačil in popustov

Vir: Lasten

Zavarovalec bo obnovil zavarovanje strojne opreme z zavarovalno vsoto 100.000 €. Želi odkupiti amortizacijo pri delnih škodah in odbitno franšizo. Zavarovalno pogodbo je sklenil za 10 let. Iz preteklega škodnega dogajanja je razvidno, da ima 15 % bonusa. Izračunajte zavarovalno premijo.

²⁹ Premijski cenik je cenik za sklepanje zavarovanj s premijskimi stopnjami ali absolutnimi zneski kosmate premije. Premijski sistem poleg cenika vsebuje še navodila za sklepanje, komentarje, razlage, primere ipd. Lahko bi mu rekli tudi smernice za sklepanje zavarovanj.

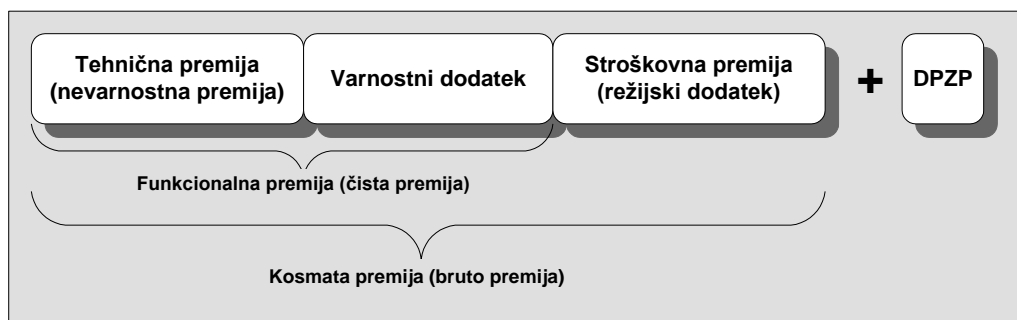
4.1.2 Struktura zavarovalne premije

Zavarovalna premija je običajno sestavljena iz (SZZ, 2008, UZS-4.2-2):

- nevarnostnega (riziko) dela,
- stroškovnega dela,
- dela, ki se nanaša na plačilo ustreznih davkov in prispevkov,
- varčevalnega dela pri življenjskih zavarovanjih, ki krijejo riziko doživetja, in pri prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanjih.

Del zavarovalne premije za davke in prispevke zavarovalnica oblikuje pri tistih zavarovalnih vrstah, kjer je to predpisano z zakonodajo. Zakon o varstvu pred požarom določa plačilo požarne takse. Iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti prispeva zavarovalnica za zdravljenje poškodovanih v cestnem prometu. Vrsta in obseg dajatev se prilagaja trenutno veljavni zakonodaji.

K zavarovalni premiji zavarovalnica prišteje še davek od prometa zavarovalnih poslov (DPZP), vendar ne pri osebnih zavarovanjih, ki trajajo 10 let ali več. Davek od prometa zavarovalnih poslov ni sestavni del zavarovalne premije.

Slika 36: Struktura premije pri premoženjskih zavarovanjih

Vir: SZZ, 2008, UZS-4.2-3

Tehnična premija

Tehnična premija je funkcija nevarnosti, zato ji pravimo tudi nevarnostna premija. Namenjena je kritju izplačila vseh škod iz sklenjenih zavarovanj, za katera je bila izračunana. Osnovo za izračun tehnične premije predstavljajo statistični podatki iz preteklih let, ki jih zavarovalnica analizira in dopolni z oceno bodočih dogajanj. Pri uvajanju zavarovalne vrste, za katero zavarovalnica nima dovolj lastnih podatkov, uporabi podatke, ki jih zbirajo pozavarovalnice, ali pa uporabi izkušnje z zavarovalnega tržišča.

Če bi želeli izračunati tehnično premijo za določeno zavarovanje in bi jo izrazili s premijsko stopnjo v ‰, bi zapisali naslednjo formulo:

$$\text{Premijska stopnja v } \text{‰} = 1000 \times \text{pogostost} \times \text{intenzivnost}$$

pri čemer je:

$$\text{Pogostost} = \frac{\text{število izplačanih škodnih primerov}}{\text{število sklenjenih zavarovanj}}$$

$$\text{Intenzivnost} = \frac{\text{povprečni znesek izplačanih škod}}{\text{povprečni znesek zavarovalnih vsot}}$$

Primer

Zavarovalnica je sklenila 1.000 zavarovanj s skupno zavarovalno vsoto 6.000.000 €. Iz sklenjenih zavarovanj je izplačala 20 škod v skupnem znesku 30.000 €.

$$\text{Pogostost} = \frac{20}{1000} = 0,02$$

$$\text{Intenzivnost} = \frac{\frac{30000}{20}}{\frac{6000000}{1000}} = 0,25$$

$$\text{Premijska stopnja v \%} = 1000 \times 0,02 \times 0,25 = 5 \%$$

Izračunajte premijsko stopnjo, če bi zavarovalnica:

- a) pri enakem številu sklenjenih zavarovanj in skupni zavarovalni vsoti izplačala 20 škod v skupnem znesku 36.000 €,
- b) če bi povečala število sklenjenih zavarovanj na 1.100 s skupno zavarovalno vsoto 7.500.000 €, število izplačanih škod pa bi ostalo nespremenjeno.

Komentirajte rezultata.

Varnostni dodatek

Izračun premije kot funkcije intenzivnosti in pogostosti v praksi zavarovalnica dopolni glede na verjetne prihodnje vplive na spremembo dogajanja, tveganja zaradi naključja, tveganja zaradi spremenjenih okoliščin, tveganja zaradi zmote ipd. Le na tak način lahko uspešno izravna nevarnosti v prostoru in času. Tudi pri določanju varnostnega dodatka zavarovalnica uporabi statistične metode.

Stroškovna premija

Stroškovna premija se teoretično oblikuje glede na stalne in spremenljive stroške, ki jih ima zavarovalnica s trženjem zavarovalne storitve, obdelavo zavarovanj in likvidacijo zavarovalnih primerov. V praksi se zavarovalnica na konkurenčnem zavarovalnem tržišču srečuje s problemom ponudbe in povpraševanja. Če želi prodajati določeno zavarovalno storitev, mora upoštevati tudi, koliko so zavarovalci še pripravljeni plačati za določeno zavarovalno storitev in premijo, ki jo za enako ali podobno zavarovalno storitev ponujajo konkurenčne zavarovalnice.

Slika 37: Struktura premije pri življenjskih zavarovanjih
Vir: SZZ, 2008, UZS-3.1-31

Varčevalna premija

Varčevalno premijo zavarovalec plača, da bo po izteku zavarovalne dobe upravičenec dobil izplačano dogovorjeno zavarovalno vsoto, gre torej za dolgoročno varčevanje. Zavarovalnica izračuna varčevalno premijo na osnovi obrestne mere, ki se imenuje tehnična (obračunska) obrestna mera. Princip lahko primerjamo z varčevanjem v banki. Če bi v banki dolgoročno varčevali, bi banka glede na večanje glavnice pri obročnem vplačevanju, pripisovala obresti. Po izteku varčevalne dobe v banki in pri izteku življenjskega zavarovanja bi tako pričakovali, da bosta obe izplačili enaki. Razlika je v tem, da ob morebitni smrti bančnega varčevalca, banka izplača do tedaj privarčevana sredstva upravičencem – dedičem varčevalca, zavarovalnica pa porazdeli zavarovalnine, namenjene doživetju, preživelim osebam. Zato zavarovalnica pri izračunu varčevalne premije upošteva tudi statistične podatke o smrtnosti, ki so zbrani v tablicah umrljivosti. Poleg tega lahko banka obrestno mero tudi prilagaja, zavarovalnica pa ne, saj ostane zavarovalna vsota enaka. Tehnično obrestno mero zato zavarovalnica določa zelo previdno, ob uspešni naložbeni politiki pa ustvarjeni dobiček navadno skoraj v celoti vrne zavarovalcem.

Rizična premija

Rizična premija je cena, ki jo zavarovalec plača za izplačilo zavarovalnine v primeru smrti zavarovanca. Zavarovalnica si pomaga s statističnimi podatki in tablicami umrljivosti. Za rizično premijo velja načelo vzajemnosti.

Primer

Primer je povzet iz učbenika Osnove aktuarske matematike.

Mešano življenjsko zavarovanje je za 20 let sklenil 40 letni moški z zavarovalno vsoto 10.000 €. Aktuar je pri izračunu uporabil tablice smrtnosti SLO 93-95 (vir: <http://stat.si/doc/pub/rr776-2002/10/T10-38-00.htm>).

Iz tabele na naslednji strani razberemo potrebne letne rizične in varčevalne premije, kjer najprej fiksiramo tablice smrtnosti in povečamo obrestno mero za 20, 40 in 60 odstotkov, nato pa fiksiramo obrestno mero in za 20, 40 in 60 odstotkov zvišujemo smrtnost. Osenčeni deli imajo večji medsebojni vpliv.

Tabela 8: Vpliv parametrov na izračun letne premije življenjskega zavarovanja

Obrestna mera v %	Stopnja smrtnosti v %	Letna rizična premija v €	Letna varčevalna premija v €	Letna premija skupaj v €
3	100	79,4	317,4	396,8
3,6	100	77,9	296,3	374,2
4,2	100	76,4	276,5	352,9
4,8	100	74,9	257,8	332,7
3	120	94,8	309,2	404,0
3	140	110,1	301,1	411,2
3	160	125,3	293,1	418,4

Vir: Močivnik, 2010, 56

Stroškovna premija

V stroškovni premiji so zajete tri vrste stroškov: alfa – sklenitveni stroški, beta – stroški vplačil in gama – upravni stroški. Predvsem zaradi visokih provizij zavarovalnim posrednikom, zavarovalnica navadno ne ustvarja dobička iz prihranka pri dejansko realiziranih stroških.

Zavarovalnica d.d.		Polica za mešanega življenjskega zavarovanja z dodatnim nezgodnim zavarovanjem številka 3333333	
Spodaj navedene pogoje je zavarovalec prejel ob podpisu ponudbe in je z njimi seznanjen.			
Zavarovanje sklenjeno po:			
predloženi ponudbi št.	3333333	ŽZ-2009	
in Splošnih pogojih za življenjsko zavarovanje		NE-2009	
in Splošnih pogojih za nezgodno zavarovanje		ŽZ	
Cenik življenjskega zavarovanja		NE	
Cenik nezgodnega zavarovanja		1234567	
Šifra sprejema prve zavarovane osebe		DA	
Valuta EUR	Indeksacija		
Začetek zavarovanja	1.11.2009	Potek	1.11.2029
		Zavarovalna doba	20 let
Prva zavarovana oseba			
PRIMERNIK JANEZ			
rojen(a):	1.1.1983		
Moja ulica 10			
0000 Moje mesto			
Zavarovalec			
PRIMERNIK JANEZ			
rojen(a):	1.1.1983		
Moja ulica 10			
0000 Moje mesto			
Zavarovalne vsote sklenjenega zavarovanja so:			
Za življenjsko zavarovanje:			
ZAVAROVALNA VSOTA ZA DOŽIVETJE	****	12.000,00	
ZAVAROVALNA VSOTA ZA SMRT	****	12.000,00	
Za dodatno nezgodno zavarovanje:			
Prva zavarovana oseba:			
SMRT ZARADI NEZGODE	****	10.000,00	
INVALIDNOST ZARADI NEZGODE	****	20.000,00	
DNEVNO NADOMESTILO ZARADI NEZGODE	****	10,00	
Premija za življenjsko zavarovanje	****	50,00	
Premija dodatnega nezgodnega zavarovanja za prvo zavarovano osebo	****	6,50	
Skupna premija	****	56,50	
Skupna premija z davkom	****	56,50	
Način plačila premija		12 x letno	
V skladu s 1. točko 44. člena ZDDV, DDV ni obračunan od osnove. Pri obračunu davka se upošteva DPZP.			
Premija se plačuje v domači valuti vsakega prvega (1.) v mesecu, vnaprej za dogovorjeno obdobje.			
Upravičenec za doživetje	PRIMERNIK JANEZ		
Upravičenec za smrt	sinova PRIMERNIK MIHA in PRIMERNIK MARKO, roj. 1.1. 2009 v enakih delih		
Moje mesto, 15.10.2009			
			
		Za zavarovalnico: Jože Predsednik	

Slika 38: Primer police mešanega življenjskega zavarovanja

Vir: Lasten

Oglejte si primer zavarovalne police na sliki 38. Izračunajte, koliko zavarovalne premije bo Janez Primernik v dvajsetih letih vplačal za življenjsko zavarovanje in primerjajte vplačilo z zavarovalno vsoto za doživetje na zavarovalni polici. Kaj lahko sklepate iz dobljenega rezultata?

Razmislite, ali bi zavarovalnica lahko za svoje izračune uporabila povišane ali znižane tablice umrljivosti. Ugotovite razloge za zvišanje ali znižanje.

4.1.3 Tržno pozicioniranje zavarovalne storitve

Zavarovalnica pri določanju premije ne upošteva samo matematično-statističnih metod in ekonomskih načel, ampak pozicionira svojo zavarovalno storitev tudi glede na konkurenco, zato skuša ugotoviti premije in kakovost konkurenčnih storitev. Njihove premije in zavarovalna ponudba predstavljajo za zavarovalnico orientacijo za določanje lastne zavarovalne premije. Velikokrat tudi tržišče presoja kakovost zavarovalne storitve skozi višino zavarovalne premije, zato mora zavarovalnica sprejeti tržno sprejemljiv stroškovni del premije.

Metoda ustreznega pokrivanja stroškov, po kateri se zavarovalnica pri nekem zavarovanju odpove stroškom in dobičku na račun večjega dobička pri drugem zavarovanju.

Metoda ciljnega dobička je stroškovno naravnani pristop določanja zavarovalne premije. Zavarovalnica teži k zavarovalni premiji, ki zagotavlja doseganje v naprej zastavljenega ciljnega dobička.

Metoda aktualnih premij temelji na premijah konkurenčnih zavarovalnic. Zavarovalnica določi premijo glede na premije konkurentov, manj pa je pozorna na lastne stroške in povpraševanje po konkretnem zavarovanju.

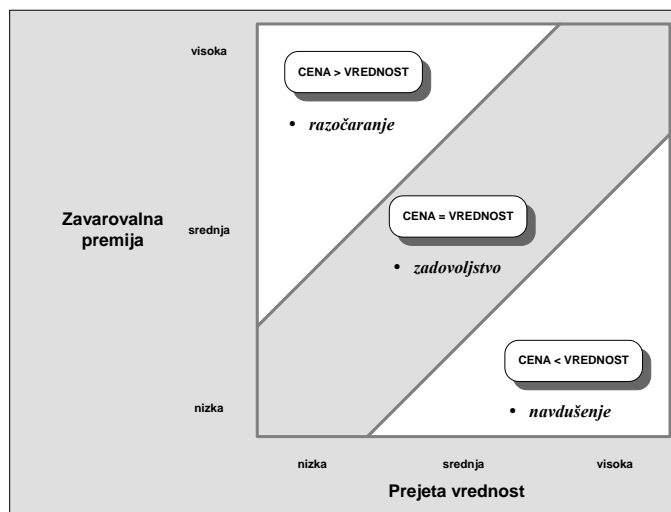
»Price taker« metoda je metoda prilagajanja zavarovalne premije vrednotenju posamezne zavarovalne storitve s strani zavarovalcev. Največkrat pomeni prilagajanje z zniževanjem stroškovnega dela premije. Zaradi odvisnosti določanja zavarovalne premije od preteklih dogajanj ni primerna za dolgoročnejše določanje zavarovalne premije.

Primer

Zavarovalnica B, d. d. želi na slovenskem zavarovalnem tržišču sklepati zavarovanje X. Ponudila je določeno zavarovalno premijo, vendar storitve ne more prodati. Z analizo povpraševanja pri potencialnih zavarovancih je ugotovila, da bi storitev kupovali, če bi bila cena nižja za 10 %.

Ali bo zavarovalna premija bistveno vplivala na zavarovančevo odločitev, je zelo odvisno od predstavitve zavarovalne storitve oziroma od prodajnega razgovora, v katerem zavarovanec koristi zavarovalne storitve povezuje z višino zavarovalne premije.

Slika 39: Povezava med zavarovalno premijo in vrednostjo za zavarovanca
Vir: Potočnik, 2004, 241

Poiščite zavarovalne ponudbe za enako zavarovanje pri različnih zavarovalnicah. Primerjajte ceno zavarovanja z zavarovanimi nevarnostmi in obsegi zavarovalnega kritja. Pomagajte si s spletnimi stranmi zavarovalnic.

4.1.4 Spremembe zavarovalne premije

Reakcije zavarovalcev na spremembe zavarovalnih premij so odvisne od njihovega deleža v izdatkih. Zavarovalci so najbolj občutljivi na visoke zavarovalne premije pri masovnih in obveznih zavarovanjih. Zavarovalnica lahko uspešno ponuja neko zavarovalno storitev tudi po višji ceni od konkurence, če zavarovalce prepriča, da je njen zavarovalni servis hitrejši, dostopnejši, da korektno rešuje zavarovalne primere ipd.

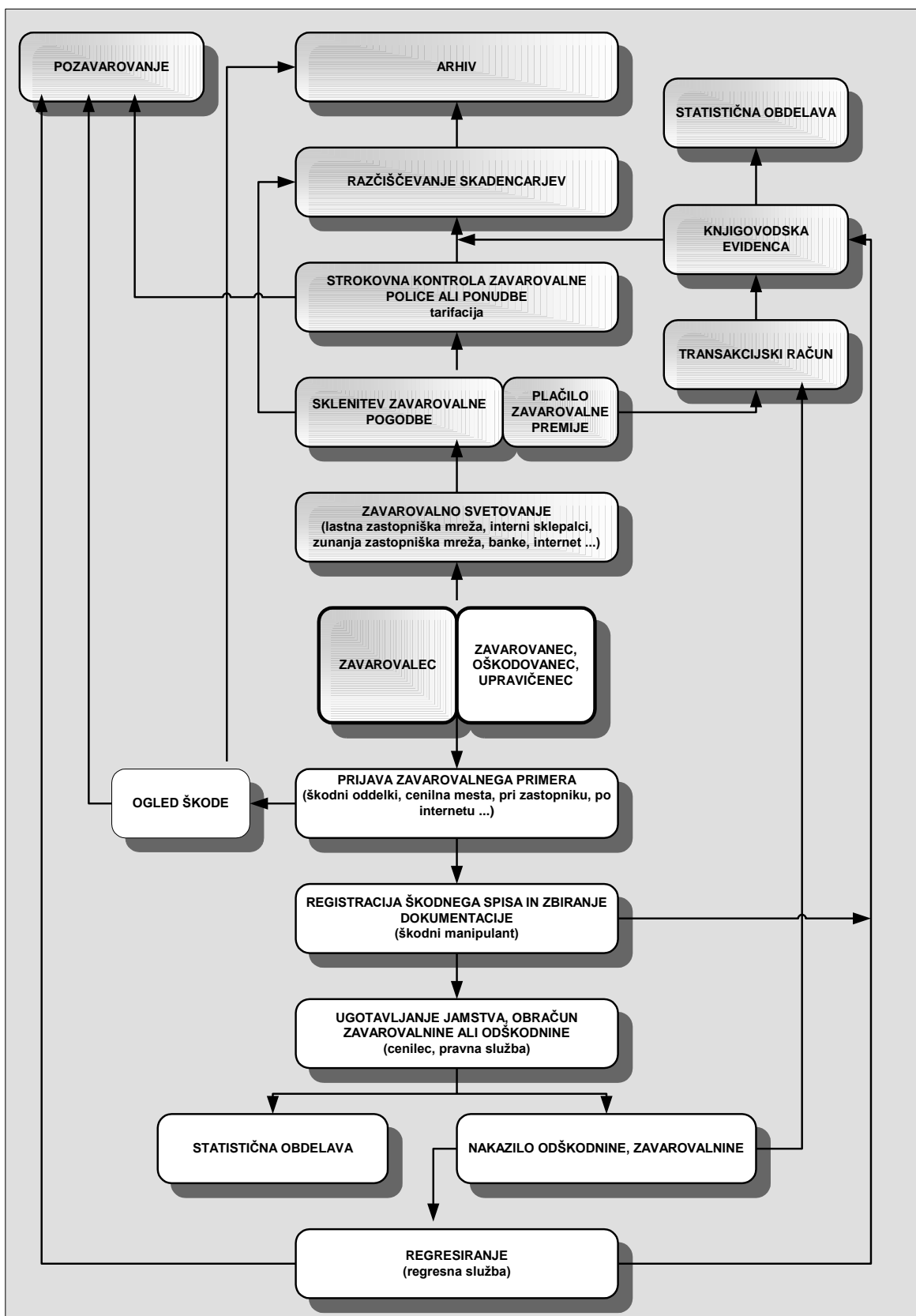
Zavarovalnica, ki se odloča spremeniti zavarovalne premije, mora najprej razmisliti o reakciji konkurentov in zavarovalcev. Kadar pa konkurenčna zavarovalnica spremeni premije, pa je smiselno razmisliti o vzrokih za spremembo, ciljih, ki jih konkurenca želi doseči s spremembo in tudi reakcijah zavarovalcev in drugih konkurentov na zavarovalnem tržišču.

4.2 PROCES ZAVAROVALNE STORITVE

Vsak proces je opredeljen z določenim vložkom in določenim izidom. Če velja ta definicija tudi za zavarovalno storitev, kaj je potem tisto, kar je predmet procesa? Končina (1994, 79) povzema Morisa in Johnsona, in navaja tri tipe vložka za storitve, ki začenjajo proces:

- **stranke same** (people processing) so del procesa takrat, ko želijo ali zahtevajo, da je storitev naravnana nanje, na primer želijo zavarovalno storitev prilagojeno njihovim pričakovanjem,
- **opredmetena posest** (possession processing) takrat, ko stranke zahtevajo od zavarovalnice, da poskrbi za njihovo posest: organizira odvoz poškodovanega vozila, predlaga izvajalca del za odpravo škode itd.

- **informacije** (information processing), kar je značilno za najbolj neotipljiv tip storitev, kamor sodijo bančne in zavarovalne storitve, pa tudi na primer vremenske napovedi, novice v medijih in mnoge druge.

Slika 40: Proces zavarovalne storitve

Vir: Lasten

Proces sklepanja zavarovanj

Janezu Primernik se je odločil za zavarovanje svoje etažne lastnine.

1. Janeza Primernika je na domu obiskal zavarovalni zastopnik. V prodajnem razgovoru mu je predstavil zavarovalno ponudbo in svetoval najbolj primerno zavarovanje. Prodajni razgovor bi Janez lahko opravil tudi na sedežu zavarovalnice ali na delovnem mestu, za nekatera zavarovanja pa tudi v servisih, turističnih agencijah, bankah in zavarovalnih zastopniških in posredniških družbah.
2. Janez je sklenil zavarovalno pogodbo, zastopnik pa je izdelal zavarovalno polico (pri nekaterih zavarovalnih vrstah bi zastopnik izdelal zavarovalno ponudbo).
3. Zavarovalno polico ali ponudbo vsebinsko, razumsko in računsko preverijo v tarifaciji³⁰ osebnih ali premoženjskih zavarovanj. Če bodo ugotovili bistveno napako na zavarovalni polici, jo bodo vrnilo zastopniku, ki bo moral izstaviti novo s pravilnimi podatki. Ko bo polica pravilno izpisana, jo bo zavarovalnica vnesla v svoj informacijski sistem.
4. Če zavarovalna polica presega lastni delež zavarovalnice, jo zavarovalnica posreduje v sozavarovanje in pozavarovanje.
5. Zavarovalno polico zavarovalnica uvrsti v **skadencar**³¹, to je seznam zavarovanj, ki zapadejo v obnovo na določeni dan. Skadencar bo dobil zavarovalni zastopnik kot pomoč pri obnavljanju zavarovanj in obveščanju Janeza o zavarovalnem razmerju.
6. Obdelano zavarovalno polico zavarovalnica odloži v arhiv polic.
7. Janez plača zavarovalno premijo na transakcijski račun zavarovalnice. S transakcijskim računom upravlja finančna operativa.
8. Zavarovalno premijo bo premijsko knjigovodstvo vknjižilo na njegovo zavarovalno polico. Če Janez ne bi plačal, bi mu zavarovalnica poslala opomin.
9. Vse podatke iz Janezove police bo zavarovalnica statistično obdelala.

Proces likvidacije škod

Janez je v jesenskih poplavih utrpel škodo.

1. Zavarovalni primer je Janez zavarovalnici prijavil osebno (lahko pa bi ga tudi v elektronski obliki).
2. Zavarovalnica je poslala cenilca, ki si je škodo ogledal, izdelal cenilni zapisnik ter takoj ocenil pričakovano višino škode.
3. Če Janez ne bi predložil zavarovalne police, bi jo zavarovalnica poiskala v arhivu.
4. Če bi Janezova škoda presegla lastni delež zavarovalnice, bi zavarovalnica obvestila sozavarovatelje in pozavarovatelje.
5. Zavarovalnica bo škodni spis registrirala v informacijski sistem.
6. Zavarovalnica bo zbrala vso potrebno škodno dokumentacijo. Račun za popravilo bo prinesel Janez, ostalo potrebno dokumentacijo pa bo pridobila od policije, sodišča ali drugih institucij.
7. Zavarovalnica bo ugotovila jamstvo in obračunala škodo. Izdelala bo poravnavo oziroma dogovor o višini izplačila in pripravila dokumentacija za nakazilo. Če bi predložene dokumentacije izhajalo, da ni temelja, bi zavarovalnica odklonila izplačilo.
8. Škodni spis na zavarovalnici statistično obdelajo.
9. Finančna operativa bo Janezu nakazala odobrena sredstva iz transakcijskega računa zavarovalnice.

³⁰ Tarifacija – Služba zavarovalnice, ki izvaja strokovno in računsko kontrolo zavarovalnih polic in ob nepravilnostih sporoči reklamacijo osebi, ki je izdelala polico.

³¹ Skadencar – Rok za plačilo obveznosti, zapadlost.

10. Zavarovalnica bo, glede na vzrok nastanka zavarovalnega primera, uveljavila regresno pravico³². O regresih iz plačanih škod, ki so presegle lastni delež zavarovalnice, se obvesti pasivno sozavarovanje in pozavarovanje.
11. Regresni zahtevki bo zavarovalnica kot terjatev knjigovodsko evidentirala na pripadajočo zavarovalno polico, ob plačilu regresnega zavezanca pa bo terjatve iz regresa zaprla.
12. Iz Janezove zavarovalne police je razvidno tudi škodno dogajanje in morebitno uveljavljanje regresnega zahtevka.

Zavarovalna storitev kot proces je predvsem zbir informacij, ki vključuje svetovanje, ocenjevanje vrednosti predmeta zavarovanja, plačilo premije, ocenjevanje škode, izplačilo škode itd. Določeni deli tega procesa so za stranko vidni, zakriti del pa predstavlja tehnično podporo oziroma tehnično jedro, ki deluje »v ozadju«.

Analizirajte, kateri deli procesa zavarovalne storitve so »vidni« in kateri se odvijajo v ozadju.

4.3 PRIJAVA ZAVAROVALNEGA PRIMERA

Zavarovalni primer je uresničitev zavarovane nevarnosti, ki povzroči zavarovancu nepričakovano škodo, zavarovalnici pa nastanek obveznosti za nadomestilo škode (Bijelić, 1998, 338).

Ob nastanku zavarovalnega primera mora zavarovanec takoj storiti vse, da bi preprečil nadaljnje nastajanje škode. V vseh primerih, ki so določeni z ustreznimi predpisi, mora obvestiti policijo. Na osnovi konkretne zavarovalne pogodbe je zavarovanec dolžan zavarovatelju prijaviti nastalo škodo. Praviloma se prijava škode opravi na obrazcu »Prijava zavarovalnega primera«.

Obligacijski zakonik določa, da je treba zavarovalnin primer prijaviti zavarovalnici v treh dneh od dneva, ko smo izvedeli, da se zavarovalni primer zgodil. Ta rok zavarovalnica po navadi podaljša na 8 dni. Obligacijski zakonik določa tudi absolutne zastaralne roke.

Prijava škode sproži proces likvidacije. Vsaka nastala škoda je nekaj posebnega, zato je treba k ugotavljanju škode in v nadaljnjih procesnih aktivnostih pristopati individualno.

Če pride do spora med zavarovalnico in zavarovalcem oziroma zavarovancem, se ta spor lahko rešuje v izvensodnem postopku z vložitvijo pritožbe na pritožbeno komisijo zavarovalnice. Udeleženci v sporu lahko predlagajo mediacijski postopek pri Mediacijskem centru, organiziranem pri Slovenskem zavarovalnem združenju. Če izvensodni postopek ni uspešen, je možno sodno reševanje spora pred pristojnim sodiščem. Zavarovalnica lahko namesto sodnega reševanja spora predlaga reševanje spora pred arbitražo zavarovalnice. Arbitražni postopek je običajno hitrejši od sodnega postopka. Arbitraža ponuja možnost

³² Regresna pravica je pravica zavarovalnice, da od tretjih oseb, ki so krive za nastanek zavarovalnega primera, izterja povračilo v višini izplačanega nadomestila.

uporabe posebnih strokovnih znanj, vendar pa je odločitev arbitraže dokončna in pravnomočna³³.

Janez Primernik je v jesenskih poplavah utrpel škodo. Voda je zalila kletne prostore. Izpolnite prijavo zavarovalnega primera na sliki 41.

Pri zavarovalnicah poiščite različne obrazce prijave zavarovanega primera in jih izpolnite.

		Štev. prijave: Datum prispetja prijave: Zavarovalna vrsta:
Prijava zavarovalnega primera		
Zavarovanec:		_____
		(ime in priimek, naslov, telefonska številka)
Oškodovanec:		_____
		(ime in priimek, naslov, telefonska številka)
1	Kraj in lokacija škode:	
2	Datum nastanka škode:	
3	Vzrok škode:	
4	Lastnik poškodovanih oziroma uničenih stvari:	
5	Kje se nahajajo poškodovane stvari?	
6	Ali je škoda prijavljena policiji?	
7	Kratek opis poškodovanih ali uničenih stvari in njihova starost:	
8	Številka transakcijskega računa:	
Kraj in datum prijave:		Podpis zavarovanca:
_____		_____
<small>IZJAVA: Za vse navedene podatke kazensko in materialno odgovarjam. V kolikor bi se v obravnavanem zavarovalnem primeru naknadno ugotovil razlog za izgubo zavarovalnih pravic po pogojih Zavarovalnice d.d., se obvezujem vrniti vso prejeto zavarovalnino. Zavarovalnici d.d. dovoljujem, da lahko za predmetni primer in za vodenje svojih evidenc, po določbah Zakona o varstvu podatkov zbira in uporablja pridobljene podatke.</small>		

Slika 41: Poenostavljen primer obrazca prijave škode
Vir: Lasten

Obrazci in potrebni podatki v obrazcih se razlikujejo glede na zavarovalno vrsto, iz katere je nastal zavarovalni primer. Zaposleni v zavarovalnicah in zavarovalni zastopniku pomagajo strankam pri pravilnem izpolnjevanju obrazcev.

³³ Stranke, ki želijo svoj spor rešiti pred arbitražo, morajo o tem predhodno skleniti posebni pisni sporazum. Sodna pot po pravnomočni odločitvi arbitraže je možna le s tožbo za razveljavitev arbitražne odločbe.

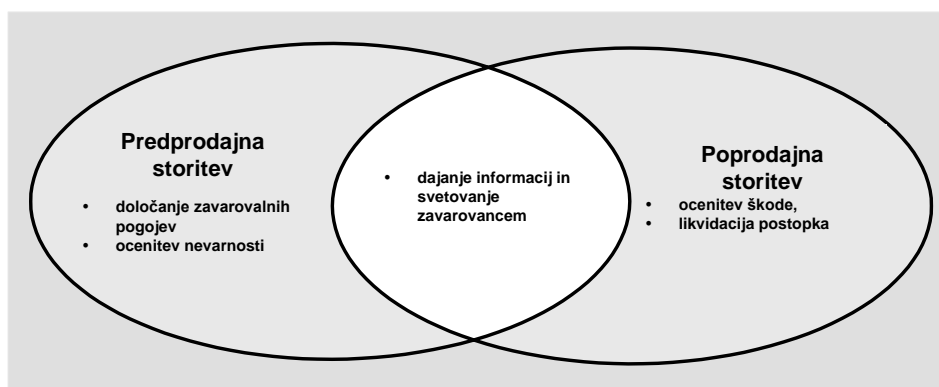
4.4 TRŽENJE ZAVAROVALNIH STORITEV

Zavarovalna storitev je kot nevidno blago, sestavljena iz vrste simbolov in abstraktnih kategorij, ko so zavarovalcu pogosto težko razumljive. Dejstvo je, da s sklenitvijo zavarovanja zavarovalec vnaprej plačuje zavarovalno premijo za zavarovanje pred nevarnostmi, ki se bodo mogoče zgodile v prihodnosti, ali pa zato, ker tako zahteva zakon. Dokler ne nastane zavarovalni primer, marsikdo zavarovalno premijo, kot ceno zavarovanja, občuti zgolj kot nepotrební strošek.

Uspeh pri prodaji zavarovalnih storitev je odvisen od nakupnih odločitev zavarovalcev, zato je za zavarovalnice življenjsko pomembno, da vedo, zakaj so porabniki izbrali prav njihovo storitev. Zavarovalne storitve so oblikovane na temelju ponudbe in povpraševanja. Če zavarovalna storitev ne ustreza povpraševanju, bodo zavarovalci odšli drugam, zato si zavarovalnice prizadevajo na daljši rok oblikovati takšne zavarovalne storitve, ki jih uspešno tržijo. Ob tem si z drugimi instrumenti (poslovna darila, komercialni in drugi popusti, šola varne vožnje in druge ugodnosti) prizadevajo ustvariti takšne poslovne in partnerske odnose, tako s pravnimi kakor tudi s fizičnimi osebami, ki jim preprosto rečemo poslovna navezanost, ali zvestoba strank.

Zaradi abstraktnosti zavarovalne storitve je pred prodajo potrebno veliko pojasnjevanja, razlaganja in prepričevanja, še zlasti v primerih, ko med trajanjem zavarovanja ni prišlo do zavarovalnega primera. Na zunaj je videti, da storitev sploh ni bila opravljena. Zavarovalec je imel sicer zavarovalno kritje, vendar za svoje plačilo zavarovalne premije ni prejel ničesar, kar bi lahko porabil ali zamenjal.

Zavarovalno storitev razdelimo na dva dela: predprodajno in poprodajno storitev. Cilj prve je sklenitev zavarovanja. Bistveni del pa predstavlja cenitev, likvidacija in izplačilo po nastanku zavarovalnega primera, nadaljnje svetovanje ter upoštevanje zavarovančevih želja, pripomb in nasvetov. Šele s takim odnosom postane zavarovalec tudi partner.

Slika 42: Izvajanje zavarovalnih storitev

Vir: Lasten

Za uspešno trženje zavarovalnih storitev zavarovalnica stalno izobražuje svoje lastno osebje, pa tudi svoje stranke. Organizira centre za pomoč uporabnikom, ki svetovalno delujejo 24-ur na dan. Na spletnih straneh objavlja najpogostejša vprašanja in odgovore nanje, napotila in navodila za čim boljše sodelovanje, slovarčke zavarovalnih izrazov, izvlečke iz zavarovalnih pogojev. Uporabniki imajo tudi možnost, da sami izračunajo zavarovalno premijo za enostavna in množična zavarovanja.

Predpostavite, da ste zavarovalni zastopnik. Opredelite potrebna znanja in veščine, ki bi jih potrebovali za uspešno opravljanje dela. Pomagajte si s spletno stranjo Slovenskega zavarovalnega združenja: <http://www.zav-zdruzenje.si/docs/izobrazevanja/Program.pdf>.

4.5 SKUPINE IN VRSTE ZAVAROVANJ

Razvrščanje zavarovanj je možno glede na različne kriterije delitve, ki so se ustvarjali skozi zgodovino in razvoj organiziranosti zavarovalnic, glede na trženjske potrebe, pa tudi glede na predpisano zakonodajo.

Po načinu odločanja delimo zavarovanja na obvezna in prostovoljna. Obvezna zavarovanja predpiše država v svoji zakonodaji. V Sloveniji je večina obveznih zavarovanj odgovornostnih, kar kaže na interes države, da zaščiti tretje osebe, ki bi utrpeli škodo, povzročitelj pa za njeno nadomestilo ne bi imel zadostnih sredstev.

Glede na dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov po Zakonu o zavarovalništvu delimo zavarovanja na življenjska in premoženjska. Delitev temelji na kriteriju izravnavanja nevarnosti in posledično določanju zavarovalne premije. Ta delitev je aktualna tudi pri ugotavljanju deleža zavarovalne branže v bruto domačem proizvodu.

S tržnega vidika, predvsem trženjskega pristopa in obravnave posameznega zavarovalca, delimo zavarovanja na zavarovanja za fizične in pravne osebe oziroma na zavarovanja za posameznika in poslovna zavarovanja.

Razvrščanje zavarovanj, ki temelji na sorodnosti tveganj, je delitev zavarovanj po panogah: panoga premoženjskih zavarovanj, panoga zavarovanj motornih vozil, panoga transportnih in kreditnih zavarovanj, panoga osebnih zavarovanj. Zavarovalnica ima pogosto po panogah organizirane tudi strokovne službe ali vsaj specializirane strokovnjake za posamezno panogo.

Raziščite, katera zavarovanja so obvezna. Razmislite o razlogih. Ugotovite in analizirajte razliko v trženjskem pristopu pri individualnem zavarovalcu in pri pravni osebi. Razmislite še o kakšni možni obliki razvrščanja zavarovanj.

Enotna merila za razvrščanje zavarovanj so predpisana v Zakonu o zavarovalništvu. Ta merila so osnova za evidence, statistične podatke in analize. Usklajena so z direktivami Evropske Unije. Povzema jih tudi Zavarovalni statistični standard (SZZ, 2008, 4): »Zavarovanja posameznih zavarovalnih vrst so praviloma zavarovanja različnih zavarovalnih podvrst, ki so kot enote zavarovalnih storitev opredeljene z ustreznimi splošnimi in posebnimi zavarovalnimi pogoji ter praviloma samostojnimi premijskimi ceniki«. Merila, ki so upoštevana so: glavne nevarnosti, predmeti zavarovanja, nevarnostni viri in nosilci naložbenega tveganja pri življenjskih zavarovanjih. Zavarovanja se glede na glavne nevarnosti, ki jih krijejo, razvrščajo v naslednje zavarovalne vrste:

1. nezgodno zavarovanje,
2. zdravstveno zavarovanje,
3. zavarovanje kopenskih motornih vozil,
4. zavarovanje tirnih vozil,

5. letalsko zavarovanje,
6. zavarovanje plovil,
7. zavarovanje prevoza blaga,
8. zavarovanje požara in elementarnih nesreč,
9. drugo škodno zavarovanje,
10. zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil,
11. zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov,
12. zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil,
13. splošno zavarovanje odgovornosti,
14. kreditno zavarovanje,
15. kavcijsko zavarovanje,
16. zavarovanje različnih finančnih izgub,
17. zavarovanje stroškov postopka,
18. zavarovanje pomoči,
19. življenjsko zavarovanje,
20. zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva,
21. življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov,
22. tontine,
23. zavarovanje s kapitalizacijo izplačil,
24. zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni, ki ga zavarovalnica ne more odpovedati.

V Zakonu o zavarovalništvu poiščite podrobnejše opise posameznih zavarovalnih vrst. Skušajte ugotoviti, ali se vse tudi v resnici sklepajo v Sloveniji. Na spletnih straneh Slovenskega zavarovalnega združenja poiščite Zavarovalni statistični standard in si oglejte zavarovalne podvrste, opredeljene v dodatku. Ugotovite, koliko od ponujenih zavarovanj imate sklenjenih vi sami ali pa vaša družina in prijatelji. Ugotovitve primerjajte in komentirajte. Pomagajte si z virom: <http://www/zav-zdruzenje.si>.

Poenoteno razvrščanje zavarovanj v zavarovalne vrste omogoča primerljivost podatkov o poslovanju v statističnih poročilih. Na zavarovalnem tržišču je namreč vedno več kombiniranih zavarovalnih produktov, ki se s svojo vsebino prilagajajo potrebam zavarovalnega tržišča. Zavarovalni statistični standard določa tudi merila za razvrščanje novih zavarovalnih podvrst v primerljivo klasifikacijo.

POVZETEK

Vsaka storitvena dejavnost zadovoljuje potrebe posameznika ali skupine v družbi, zavarovalna storitev pa tudi potrebe globalne družbe in njena pričakovanja. Zavarovalna premija vključuje strokovno ovrednoten obseg nevarnosti, glede na pričakovane škode ter druge načrtovane odhodke zavarovalnice. Cena zavarovane storitve – zavarovalna premija temelji na elementih aktuarske matematike z obdelavo statističnih podatkov o preteklih in sedanjih gibanjih in verjetnostni oceni uresničitve zavarovane nevarnosti. Pri oblikovanju zavarovalne premije zavarovalnica upošteva aktuarske temelje, z vidika trženja pa uresničitve cilja, ki ga zavarovalnica želi doseči na zavarovalnem tržišču. S plačilom zavarovalne premije zavarovanje stopi v veljavo, proces zavarovalne storitve pa se prične že prej, z zavarovalnim svetovanjem in izbiro potrebne in primerne zavarovalne zaščite. Procesu sklepanja sledi proces likvidacije, ki ga sproži prijava zavarovalnega primera. V delu procesa

stranka sodeluje, nevidni del procesa pa predstavlja tehnično podporno jedro. Zavarovalna storitev kot nevidno blago zahteva individualni trženjski pristop z veliko pojasnjevanja in razlaganja, zato zavarovalnice izobražujejo lastno osebje, pa tudi potencialne stranke. Po zakonodaji in zavarovalnem statističnem standardu zavarovalnice na enak način razvrščajo zavarovanja v zavarovalne vrste in tako zagotavljajo primerljivost statističnih podatkov.

Utrjevanje snovi

1. Pojasnite zavarovalno premijo in razložite njeno sestavo.
2. Presodite razlike med sestavo zavarovalne premije pri premoženjskih in življenjskih zavarovanjih.
3. Utemeljite razloge za spremembo zavarovalne premije.
4. Glede na spremembo vremenskih razmer in vse pogostejših naravnih ujm, analizirajte, za katere zavarovalne premije lahko pričakujemo spremembe.
5. Razložite potek zavarovalne storitve. Povežite in ocenite pomembnost posameznih stopenj s praktičnim primerom.
6. Ocenite prijavo zavarovalnega primera z vidika razumljivosti za stranko.
7. Utemeljite pomen trženja za zavarovalne storitve.
8. Razložite različne kriterije za razvrščanje zavarovanj in jih komentirajte.
9. Predstavite prednosti zavarovalnega statističnega standarda.
10. Poiščite in komentirajte delež posameznih zavarovalnih vrst v bruto domačem proizvodu.

Vir za poglobljanje znanja

<http://www/zav-zdruzenje.si>

5 ORGANIZACIJA ZAVAROVALNICE

Organizacija ima vedno večji pomen. Samo tisti, ki uspešno obvladujejo organizacije, prispevajo h gospodarskemu in splošno družbenemu napredku. V poglavju bomo spoznali osnovna načela organiziranosti in organizacijske strukture zavarovalnice ter njene pravnoorganizacijske oblike.

Janez Primernik je sklenil zavarovanja, ki jih je potreboval, pri različnih zavarovalnicah, prav tako je že utrpel škodo. Srečal se z zaposlenimi v različnih oddelkih in službah zavarovalnice. Nikjer ni imel težav, zato ga zanima, kako je zavarovalnica organizirana, da lahko zagotavlja nemoten proces zavarovalne storitve.

Primerjajte Janezovo izkušnjo z vašo v kakšni drugi dejavnosti. Ugotovite, zakaj pri nekaterih potekajo procesi brez težav, druge pa kljub vrhunski tehnologiji ne dosegajo zastavljenih ciljev.

Ko boste preštudirali to poglavje, boste znali povezati aktivnosti v zavarovalnem procesu, ki zagotavljajo njeno nemoteno delovanje in pravne okvire delovanja.

Jasnost je ključ – prijaznost je način (Neznani avtor).

5.1 CILJI IN POSLOVNA PODROČJA ZAVAROVALNICE

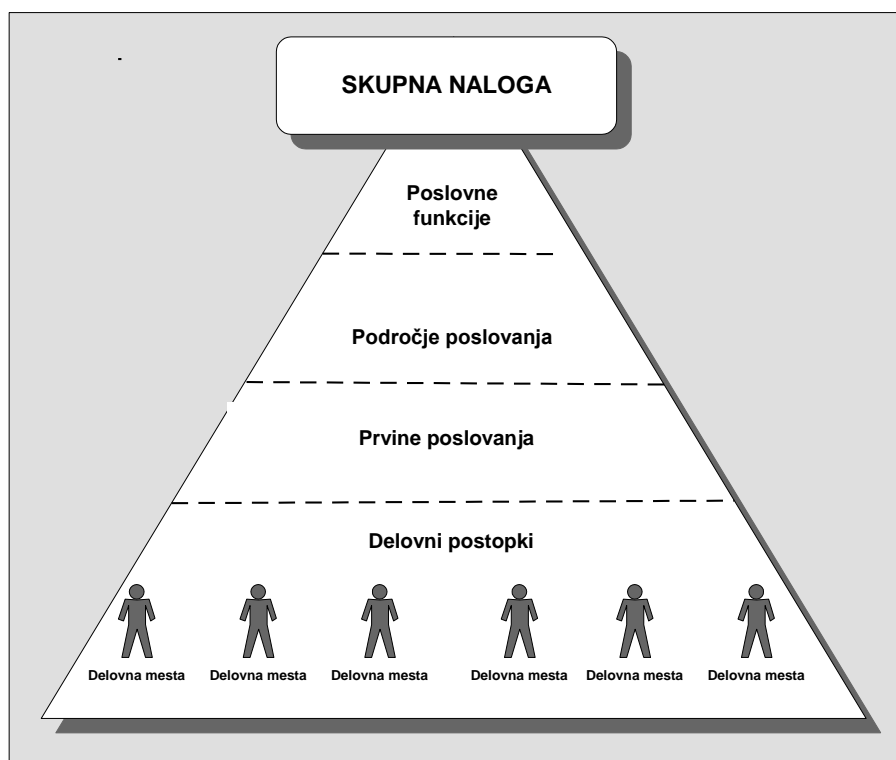
Cilji so rezultati, ki jih človek želi doseči s svojim delovanjem. Organizacijo postavljajo ljudje prav zato, da bi z njo lahko uresničevali cilje. Organizacija zavarovalnice je sestav medsebojnih razmerij med ljudmi, ki zagotavlja obstoj in razvoj zavarovalnice, pa tudi uresničevanje v strukturi usklajenih ciljev delovanja družbe.

Pojem organizacije v teoriji in praksi ni enotno opredeljen, še manj pa razčiščen. Teorij je najbrž prav toliko, kolikor je avtorjev. Kljub temu pa lahko v vsaki organizaciji razlikujemo tri ravni organiziranja:

- posameznik ali delovno mesto,
- delovna skupina in
- celotna organizacija.

Z analizo dela ali delovnega procesa ločimo delovni proces na dele, ki se osamosvojijo in dodelijo v izvedbo različnim ljudem. Skupna naloga zavarovalnice določa vse ukrepe, ki so potrebni za doseganje tržnega učinka zavarovalnice in je **v naprej zamišljen rezultat zaščite gospodarstva pred določenimi nevarnostmi, ki ogrožajo premoženje in osebe**. Gre za vzajemno zadovoljevanje potreb številnih in na enak način ogroženih oseb, ki nastanejo slučajno in jih je mogoče oceniti.

Za potrebe organiziranosti je potrebno členiti skupno nalogo do prvin poslovanja in delovnih postopkov.

Slika 43: Členitev skupne naloge gospodarskega subjekta
Vir: Lasten

Skupno nalogo zavarovalnica razčleni do takšne stopnje natančnosti, da ugotovi naloge, sposobne za programiranje, planiranje, razporejanje in merjenje stopnje izvedbe po posameznih organizacijskih osnovah, in to vse do konkretnih izvajalcev (Možina et al., 2002).

Poslovna področja zavarovalnice lahko razdelimo na naslednje sklope (Kačar, 2009):

- razvoj in priprava novega zavarovalnega produkta,
- trženje zavarovalnih storitev,
- reševanje zavarovalnih primerov,
- podpora vsem trem sklopom (na primer statistična obdelava podatkov, proces izobraževanja, finance in računovodstvo, pravna podpora, informacijska tehnologija, menedžment, razvoj kadrov itd.)

Poizkusite razčleniti poslovno področje trženje zavarovalnih storitev do delovnih nalog zavarovalnega zastopnika. Pomagajte si s pooblastili zavarovalnega zastopnika v Zakonu o zavarovalništvu.

5.2 ORGANIZACIJSKA NAČELA

Vsaka organizacija v sodobnem okolju mora biti organizirana tako, da lahko dosega svoje cilje in namene, zaradi katerih je bila ustanovljena. Temeljna organizacijska načela se menjajo, saj to, kar je pred leti zagotavljalo uspeh, danes ne zagotavlja niti preživetja. Vse večje so potrebe po novih načinih spopadanja s konkurenco in spreminjajočimi se zahtevami zavarovalnega tržišča.

Organizacijska načela so pravila, ki jih zavarovalnica upošteva, ko oblikuje organizacijsko strukturo in organizacijski proces.

Osnovno je **načelo enotnosti in jasnosti pri dodeljevanju nalog in odgovornosti**. Naloge, ki spadajo skupaj, je treba v celoti dodeliti v izvajanje eni osebi. Vsakdo mora biti voden od enega nadrejenega. Vsak zaposleni mora vedeti, od koga dobiva ukaze in komu poroča o izvedbah. Negotovost na tem področju lahko privede do resnih težav pri produktivnosti in morali zaposlenih.

Omejevanje samostojnosti pri izvajanju nalog naj bo izjema in ne pravilo. Delavci naj čim več nalog opravijo samostojno.

Pri izvajanju naj bo čim več avtomatskih kontrol, saj se na takšen način manjša verjetnost napak.

Primer

Zavarovalni zastopnik odgovarja za pravilno izdelavo zavarovalne police. Oddelek tarifacije izvaja strokovno in računsko kontrolo vseh zavarovalnih polic.

Načelo upoštevanja potreb zaposlenih upošteva dva vidika. S človeškega vidika upoštevamo potrebe delavcev pri oblikovanju delovnega časa, skrbimo za varnost delovnega mesta in ergonomičnost delovne opreme. Z ekonomskega vidika so zadovoljni delavci bolj učinkoviti, samostojni, zdravi in ustvarjajo večji dobiček, kot pa nezadovoljni.

Načelo hierarhije predpostavlja čisto in nepretrgano verigo ukazovanja, ki povezuje vsakega zaposlenega v organizaciji z nekom, ki je za eno stopnjo višji skozi celotno strukturo organiziranosti (Možina et al., 2002, 434). Podrejeni naj prejema navodila samo od enega nadrejenega zato, da ne pride do prekrivanja nalog. Slabost tega načela je dolga informacijska pot. Nasprotje tega načela je **načelo dodeljevanja po neposredni poti**. Po tem načelu naj se navodila dajejo po čim krajši možni poti, slabost tega načela pa je, da pride do prekrivanja nalog.

Dosledna uporaba načela hierarhije lahko terja to, da med seboj povezana dela in naloge zaposlenih v različnih enotah na enaki ravni organiziranosti terjajo neposredne horizontalne komunikacije. V takšne komunikacije morajo menedžerji vselej privoliti. V praksi neformalni odnosi med oddelki pospešujejo reševanje problemov in komunikacije znotraj organizacije.

Primer

Zaradi potrebe po zunanjem izravnavanju nevarnosti zavarovalnica sprejema najtežjih rizikov v zavarovanje praviloma ne prepušča v samostojno odločanje posameznim poslovnim enotam, temveč zahteva sodelovanje in odločanje strokovnih oddelkov.

Načelo vodstvenega razpona terja omejeno število ljudi, ki neposredno poročajo enemu menedžerju, ker en sam menedžer ne more nadzorovati prevelikega števila podrejenih (Možina et al., 2002, 435). Tradicionalna stališča o vodstvenem razponu navajajo, da naj bo število ljudi, ki poročajo enemu menedžerju, v razponu med štiri in enajst. V sodobni organizaciji ima lahko menedžer toliko podrejenih, za kolikor ljudi je sposoben oblikovati cilje in ugotavljati, koliko vsak posameznik prispeva k njihovemu uresničevanju.

Avtoriteta je pomembna struktura organiziranosti. Z vidika organiziranja je pomembna zlasti **zakonita avtoriteta**, ki temelji na normativnih pravilih in na pravici menedžerja, da deluje in ukazuje po teh pravilih.

Primer

Na področju zavarovalništva je zlasti pomembno varstvo zavarovancev kot potrošnikov, zato je vzpostavljen še dodatni sistem državnega varstva potrošnikov, ki ga v okviru nadzora izvaja Agencija za zavarovalni nadzor. Splošne ukrepe nadzora lahko sproži kršitev dobrih poslovnih običajev, opredeljenih v Zakonu o zavarovalništvu. Slovenske zavarovalnice so sprejele zavarovalni kodeks, ki vsebuje tudi pravila o varstvu potrošnikov.

Zavarovalnica je dolžna varovati osebne podatke in podatke, ki jih zbira, vodi in obdeluje.

Poiščite Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami. Poiščite možne primere zavajajočih dejanj, zavajajočih opustitev in agresivne poslovne prakse v zavarovalni dejavnosti. Zakon najdete na spletni strani <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200753&stevilka=2826>.

Abstraktnost zavarovalne storitve zahteva pred prodajo veliko pojasnjevanja, razlaganja in prepričevanja. Zavarovalci zaradi zahtevnih tehničnih podlag pogosto presojujejo kakovost zavarovalne storitve samo skozi njeno ceno. V resnici se kakovost zavarovalne storitve pokaže šele takrat, ko nastane zavarovalni primer in ko zavarovalnica izpolni, ali pa tudi ne, pričakovanja zavarovalcev. Samostojnost pri izvajanju nalog, motivacija, osebni kontakt in odnos zaposlenih do zavarovalca so ključnega pomena za uspešno delovanje zavarovalne organizacije.

Zamislite si, da ste enkrat v vlogi zavarovalca in drugič v vlogi oškodovanca. Analizirajte in komentirajte proces zavarovalne storitve z vidika organizacijskih načel.

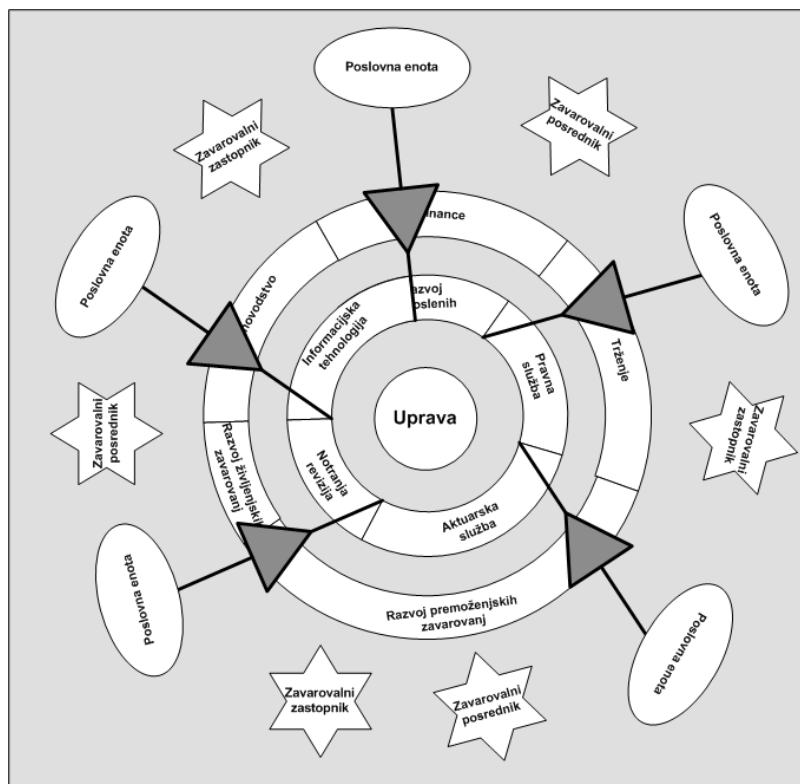
V zadnjem času opažamo vse večje združevanje finančnih institucij in s tem povezano ustanavljanje finančnih holdingov³⁴. V večini primerov holding vključuje zavarovalnice, banke, investicijske družbe in borzno-posredniške hiše. Razlogi za združevanja so predvsem v sinergijah glede stroškov poslovanja, produktov, tržnih poti in možnostih za nadaljnjo rast.

Poleg neposrednega združevanja bančno-zavarovalnih institucij, prihaja tudi do posrednega sodelovanja, ko na primer zavarovalnica na tujem trgu prodaja prek mreže lokalne zavarovalnice.

5.3 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA ZAVAROVALNICE

Organizacijska struktura ureja kdo je za kaj pristojen in kdo sme komu odrediti delo. Vse osebe v organizaciji morajo vedeti, komu poročajo in katere so naslednje menedžerske ravni, vse do vrha. Vsaka zavarovalnica ima svojo hierarhijo, ki izraža nadrejenost in podrejenost delovnih mest in oddelkov, pa tudi pristojnosti: pravic in dolžnosti.

Ključni problem organizacijske strukture zavarovalnice je odločitev o centralizaciji in decentralizaciji, oziroma, kako razporediti pristojnosti odločanja. Če ena skrajnost pomeni koncentrirano odločanje v eni sami osebi, je druga skrajnost njeno nasprotje. Sodobni poslovni svet vedno bolj uveljavlja decentralizacijo kot splošno organizacijsko načelo.

Slika 44: Primer organizacijskih povezav v zavarovalnici
Vir: Lasten

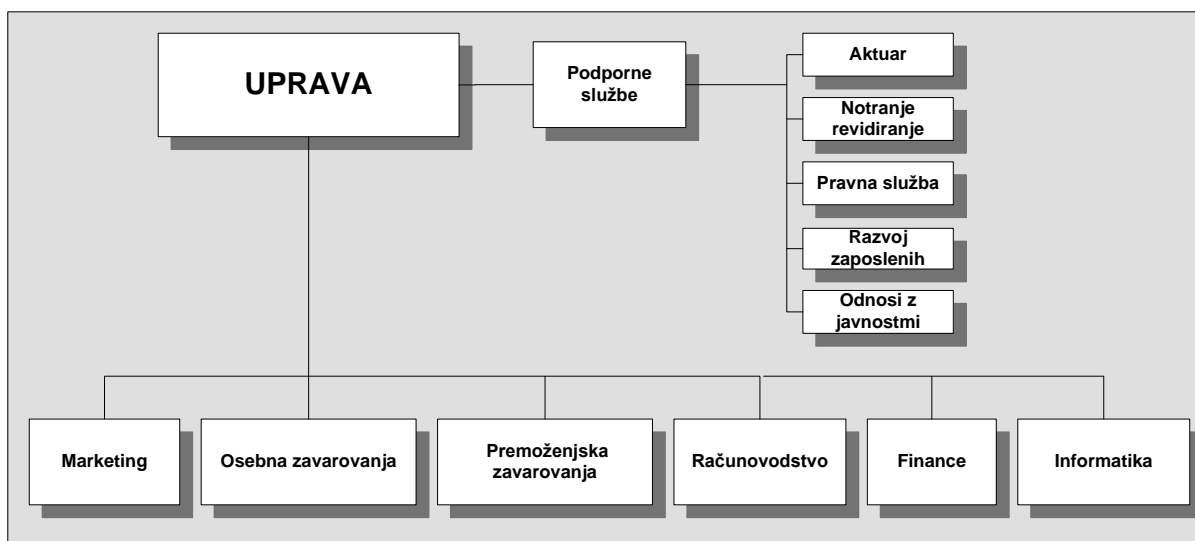
Poslovna področja zavarovalnice že iz svoje narave delovanja usmerjajo zavarovalnico v kombinirano rešitev, ki pa mora v sistemu delovati povezano in fleksibilno. Vsak zavarovalec ima pravico do enake kakovosti zavarovalne storitve in hitrega in učinkovitega servisa pri

³⁴ Holding – Družba, ki ne proizvaja, ampak si z nakupom delnic omogoča vpliv v določenih delniških družbah (SSKJ, 1994, 280)

sklepanju zavarovanj in ob nastanku zavarovalnega primera. Enako kakovost zavarovalne storitve lahko zavarovalnica zagotavlja le s centraliziranim razvojem in pripravo zavarovalnih produktov in z usklajenim in učinkovitim delovanjem podpornih služb. Sistem hitrega in učinkovitega servisa pa je potrebno približati zavarovalcem, zato zavarovalnica razvija decentralizirane poslovne enote, ki se ukvarjajo s trženjem zavarovalnih storitev in z likvidacijo škod. Pretežni delež zavarovalnih pogodb sklene zastopniška mreža poslovnih enot zavarovalnice. V tržno mrežo se kot samostojni gospodarski subjekti vključujejo zavarovalne zastopniške in posredniške družbe ter druge organizacije, ki se ukvarjajo z neposrednim trženjem. Tako so določena pooblastila in naloge centralizirane, hkrati pa obstajajo naloge in pooblastila, ki se izvajajo na nižjih hierarhičnih ravneh.

Racionalizacija postopkov pri delu, vodenju in upravljanju narekuje zavarovalnici na decentraliziranih poslovnih enotah vodenje na podlagi izjem. Načelo varnosti zahteva po eni strani centralizirane odločitve, po drugi strani pa učinkovitost zavarovalnega servisa. Zavarovalnica zato skrbno decentralizira pooblastila za sklepanje zavarovanj in za likvidacijo škod.

Lastnost in korist zavarovalne storitve tesno povezujeta centralizirano in decentralizirano organizacijo zavarovalnice. Zavarovalnica centralizira tehnične osnove, ki temeljijo na aktuarskih izračunih in možnostjo plasmana na zavarovalno tržišče, hkrati pa prav iz tega tržišča zbira in analizira potrebe, ki narekujejo razvoj novih in preureditev obstoječih zavarovalnih storitev.

Slika 45: Primer organigrama zavarovalnice

Vir: Lasten

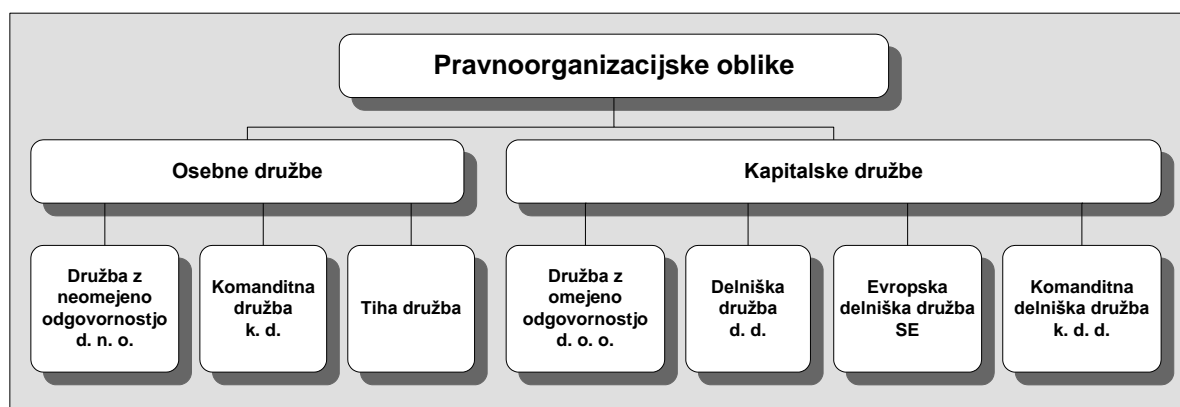
Izdelajte možno organizacijsko strukturo zavarovalnice. Pomagajte si z znanjem o organizaciji in s spletnimi stranmi zavarovalnic. Analizirajte informacijske poti v izdelani organizacijski strukturi.

5.4 PRAVNOORGANIZACIJSKA OBLIKA ZAVAROVALNICE

Pravnoorganizacijska oblika zavarovalnice je predpisana z Zakonom o zavarovalništvu, ki navaja tudi, za kakšne kombinacije zavarovalnih vrst lahko zavarovalnica pridobi dovoljenje.

Zavarovalnica ne sme sklepati obveznih socialnih zavarovanj. Za vsako zavarovalno vrsto mora pridobiti dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov, ki ga izda Agencija za zavarovalni nadzor. Glede na zavarovalne vrste, ki jih zavarovalnica sklepa, ločimo:

- premoženjske zavarovalnice, ki sklepajo samo premoženjska zavarovanja;
- življenjske zavarovalnice, ki sklepajo samo življenjska, nezgodna in prostovoljna zdravstvena zavarovanja;
- kompozitne zavarovalnice, ki sklepajo tako osebna kot tudi premoženjska zavarovanja.
- Zakon o zavarovalništvu navaja tudi izjeme,
- pozavarovalnice.

Slika 46: Pravnoorganizacijske oblike po Zakonu o gospodarskih družbah

Vir: Lasten

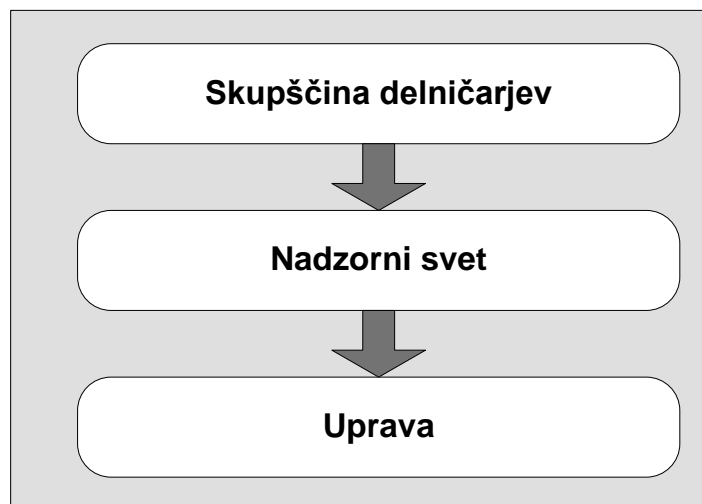
V Sloveniji so zavarovalnice lahko organizirane kot delniška družba, evropska delniška družba ali pa kot družba za vzajemno zavarovanje.

Zavarovalne zastopniške družbe in zavarovalne posredniške družbe so lahko organizirane v katerikoli pravnoorganizacijski obliki, razen kot tiha družba, ker morajo pri svojem poslovanju stranki sporočiti svoje ime in naslov, register, v katerem so vpisane in posredno ali neposredno kapitalsko povezavo z zavarovalnico. Zavarovalni zastopnik lahko opravlja dejavnost tudi kot samostojni podjetnik posameznik.

Zavarovalna delniška družba

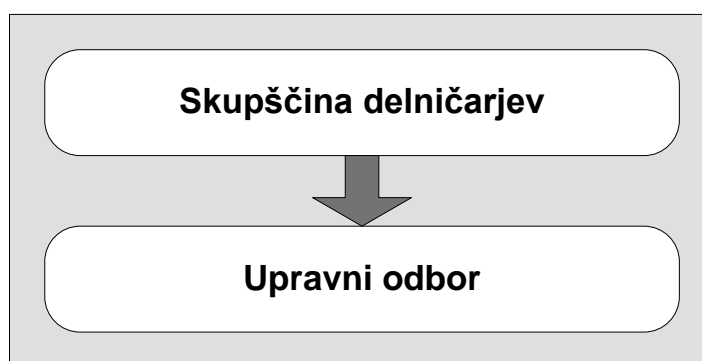
Najnižji znesek osnovnega kapitala delniške družbe določa zakon o zavarovalništvu glede na to, za katere zavarovalne vrste je pridobila dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov. Delnice zavarovalne delniške družbe (d. d.) se morajo glasiti na ime in morajo biti vse vplačane v denarju. Izdane morajo biti v nematerializirani obliki. Delničarji zavarovalne delniške družbe so lahko fizične ali pravne, domače ali tuje osebe. Zavarovalnica lahko izbere dvotirni sistem upravljanja zavarovalnice z upravo in nadzornim svetom ali enotirni sistem upravljanja zavarovalnice z upravnim odborom.

Dvotirni sistem upravljanja pomeni, da ima zavarovalnica nadzorni svet in upravo. Uprava zavarovalne delniške družbe mora imeti najmanj dva člana. Nobeden izmed članov uprave oziroma prokurist ne sme biti pooblaščen za samostojno zastopanje zavarovalne delniške družbe za celoten obseg poslov iz dejavnosti zavarovalnice.

Slika 47: Dvotirni sistem upravljanja
Vir: Lasten

Pri enotirnem sistemu upravljanja vodi zavarovalnico upravni odbor. Upravni odbor zavarovalnice mora imenovati najmanj dva izvršna direktorja. Za izvršnega direktorja je lahko imenovana največ polovica članov upravnega odbora zavarovalnice. Člani upravnega odbora, ki niso izvršni direktorji, ne smejo voditi poslov zavarovalnice.

Slika 48: Enotirni sistem upravljanja
Vir: Lasten

Evropska delniška družba je družba, katere delovanje ni krajevno omejeno na ozemlje države, v kateri je organizirana, ampak ima možnost delovati na celotnem območju Evropske unije. Upravljanje SE je enotirno, upravni odbor mora imeti vsaj tri člane. V Sloveniji do sedaj nobena zavarovalnica ni organizirana kot SE.

Družba za vzajemno zavarovanje

Družba za vzajemno zavarovanje (d. v. z.) opravlja zavarovalne posle, za katere je pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor, za svoje člane po načelu vzajemnosti. Najnižji osnovni kapital družbe je določen v Zakonu o zavarovalništvu in je odvisen od zavarovalnih vrst, za katere je družba pridobila dovoljenje. Družba za vzajemno zavarovanje ne sme opravljati poslov pozavarovanja. Člani zagotovijo sredstva, potrebna za poslovanje družbe v posameznem letu, z vplačanimi zavarovalnimi premijami. S statutom družbe se lahko določi, ali so člani v primeru izgube, dolžni zagotoviti naknadna vplačila, lahko pa je določeno, da se v primeru izgube znižajo obveznosti zavarovalnice. Statut družbe lahko določa tudi, da družba opravlja zavarovalne posle tudi za nečlane. Organi družbe za vzajemno zavarovanje so uprava, nadzorni svet in skupščina, ki jo lahko sestavljajo vsi člani ali pa njihovi zastopniki, ki pa morajo biti tudi sami člani.

Pozavarovalnica

Zakon o zavarovalništvu pozavarovalnice posebej ne opredeljuje, navaja pa, da je pozavarovalnica organizirana samo kot delniška družba ali evropska delniška družba. Pozavarovalnica opravlja posle pozavarovanja, sme pa opravljati tudi zavarovalne posle premoženjskih in življenjskih zavarovanj. Za razliko od pozavarovalnice, sme zavarovalnica opravljati samo zavarovalne posle.

Zavarovalniška skupina

Zavarovalniško skupino oblikuje ena nadrejena zavarovalnica ali zavarovalni oziroma mešani holding s sedežem v Republiki Sloveniji. Podrejena zavarovalnica ali več zavarovalnic lahko imajo sedež tako v Republiki Sloveniji, Evropski Uniji ali kateri tuji državi. Podrejene zavarovalnice ohranijo svoje ime, zaradi njihove povezanosti pa dosegajo sinergijske učinke skupine. V zavarovalniško skupino so vključene zavarovalnice, pozavarovalnice in pokojninske družbe.

Zavarovalni in pozavarovalni pool

Zavarovalni oziroma pozavarovalni pool je združenje najmanj dveh zavarovalnic za kritje zelo velikih nevarnosti, ki jih ena sama zavarovalnica ne bi mogla kriti sama. Pool deluje kot gospodarsko interesno združenje. Pool razvija tudi posebna znanja za obvladovanje novih nepoznanih nevarnosti in katastrofalnih nevarnosti. Zakon o zavarovalništvu navaja, da lahko zavarovalnice ustanovijo pool za kritje jedrskih škod, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, pa tudi drugih velikih premoženjskih škod. V Sloveniji deluje jedrski pool.

Ugotovite pravnoorganizacijske oblike zavarovalnic, pozavarovalnic in zavarovalnih zastopniških in posredniških družb, ki delujejo na slovenskem zavarovalnem tržišču. Pomagajte si s seznamom zavarovalnih subjektov, ki ga najdete na spletni strani Agencije za zavarovalni nadzor: <http://www.a-zn.si/Default.aspx?id=35>.

POVZETEK

Zavarovalnica ne sme prosto izbirati med pravnoorganizacijskimi oblikami, ki jih dopušča Zakon o gospodarskih družbah. Poleg zavarovalnic in pozavarovalnic se lahko ustanovijo gospodarska interesna združenja – pooli, ki upravljajo z velikimi nevarnostmi, ki presegajo kapacitete posamezne zavarovalnice. Temeljno nalogo zagotavljanja gospodarske varnosti z izravnavanjem nevarnosti opravlja zavarovalnica skozi poslovne funkcije, ki jih člani na področja in prvine poslovanja, katerim sledijo delovni postopki. Samostojnost pri izvajanju nalog, motivacija, osebni kontakt in odnos zaposlenih do zavarovalca so ključnega pomena za uspešno delovanje zavarovalne organizacije. Organizacijska struktura zavarovalnic je lahko različna, vendar zaradi načela varnosti zavarovalnica skrbno decentralizira pooblastila v fazi sklepanja zavarovanj in likvidacije škod.

Utrjevanje snovi

1. Razložite pomen organizacije za uspešno delovanje gospodarskih subjektov.
2. Razčlenite skupno nalogo zavarovalnice.
3. Ocenite pomen organizacijskih načel.
4. Analizirajte organizacijsko strukturo zavarovalnice.

5. Primerjajte bistvene značilnosti zavarovalne delniške družbe in družbe za vzajemno zavarovanje.
6. Poiščite primere dobre poslovne prakse in jih komentirajte.
7. Pojasnite pomen slovenskega jedrskega poola.

Vir za poglobljanje znanja

<http://www.finace-on.net/načela>

6 EKONOMSKA NAČELA POSLOVANJA ZAVAROVALNICE

Tudi za zavarovalnice velja, da so uspešne, če delajo prave stvari. Za doseganje temeljnih ciljev pa je potrebno uspešnost poslovanja najprej izmeriti in nato še presoditi, ali izračunana vrednost izbranih kazalnikov, kaže pravo sliko o dejanski uspešnosti. Vse bolj se uveljavljajo tudi nefinančni kazalniki za presojanje uspešnosti. V poglavju boste spoznali temeljna ekonomska načela in ovrednotili posamezno načelo glede na gospodarski pomen zavarovalnice.

Janez Primernik je spoznal principe izravnavanja nevarnosti. Zanima ga, po katerih načelih zavarovalnica zagotavlja zavarovalcu in sebi varnost in v tržnem smislu izpolnitve obljube, ki jo da s sklenitvijo zavarovalne pogodbe.

V časih neizprosnega tržnega boja velikokrat slišimo, da podjetja imajo delo in kupce, pa vendarle niso uspešna. Bistvo uspešnega poslovanja je tudi v uspešnem gospodarjenju, zato nas pri ugotavljanju uspešnosti ne zanima samo absolutna vrednost rezultata, temveč rezultat poslovanja v primerjavi s sredstvi, potrebnimi za njegovo doseganje.

Ko boste preštudirali to poglavje, boste znali pri svojem delu ravnati s skrbnostjo in razvijati kredibilnost zavarovalnice. Spoznali boste najpomembnejša načela poslovanja ki imajo za zavarovalnico posebni pomen. Več o raznolikosti ekonomskih načel poslovanja zavarovalnice boste spoznali pri predmetu Zavarovalna ekonomika.

Kar ljudje v resnici želijo, ni znanje ampak gotovost (Bertrand Russel).

6.1 NAČELO VARNOSTI

Ekonomske teorije razlagajo, da je varnost v poslovanju le eden izmed načinov vodenja politike likvidnosti. Po teh teorijah je popolna varnost dosežena takrat, ko je dosežena absolutna plačilna sposobnost oziroma ko razpoložljiva likvidna sredstva občutno presežejo zapadle obveznosti. Varnost je za zavarovalnico posebnega pomena, saj pomeni, da je v vsakem trenutku sposobna izpolniti pričakovanja zavarovalcev in pokriti ekonomske posledice nastalih škod ali izpolniti pričakovanja iz zavarovanj z varčevalno komponento.

Zavarovalni pogoji in premijski ceniki temeljijo na statistično-matematičnih in tudi gospodarskih načelih zagotavljanja varnosti, vendar pa ne zagotavljajo materialne varnosti ob neugodnem gibanju škod zaradi masovnih ali katastrofalnih škod, pa tudi pri posamičnih škodah velikih razsežnosti. Takšni dogodki lahko povzročijo, da zavarovalnica ni sposobna izpolnjevati prevzetih obveznosti do zavarovalcev.

Varnost za zavarovalnico pomeni (Bijelić, 1998, 276), da lahko doseže pozitiven rezultat tudi v poslovnem letu, ko velike in masovne škode povzročijo neugodno gibanje škod.

V praksi zavarovalnica izravnava nevarnosti s povišanjem varnostnega dodatka v zavarovalni premiji, z oblikovanjem lastnega kapitala ter s pravilno in strokovno ocenjenimi lastnimi

deleži in kapaciteto ter prenosom viška prevzetih nevarnosti v sozavarovanje in pozavarovanje. Načelo varnosti narekuje, da se kritno premoženje vrednoti tako, da je realizirana vrednost praviloma višja od ocenjene, zavarovalno-tehnične rezervacije pa so višje od realiziranih obveznosti. Kapital zavarovalnice mora presegati kapitalske zahteve.

Zadnja leta občutne spremembe klimatskih pogojev v svetu povzročajo naravne katastrofe. Zavarovalnica mora pravilno oceniti prihodnja gibanja v prostoru in času in jih vključevati v izračun potrebne zavarovalne premije.

Razmislite o vremenskih ujmah v zadnjih letih. Predlagajte konkretne rešitve za zavarovalnico glede na načelo varnosti. Pomagajte si z znanjem, ki ste ga pridobili, ko ste preštudirali poglavje o izravnavanju nevarnosti.

6.2 NAČELO LIKVIDNOSTI

Likvidnost je sposobnost podjetja, da izpolni svoje plačilne obveznosti ob njihovi dospelosti. Je lastnost premoženja, da se hitro in brez izgub spremeni v denarno obliko. Finančna politika zavarovalnice mora vedno zagotoviti zadosten obseg sredstev v gotovini, s katerimi takoj in v celoti poravnava svoje obveznosti. Zagotavljanje likvidnosti pomeni usklajenost prilivov in odlivov plačilnih sredstev z roki dospelja.

Zavarovalnica zagotavlja potrebne prilive iz vplačil zavarovalne premije, sozavarovalnih deležev premije, iz deležev škod iz sozavarovanih ali pozavarovanih zavarovanj, obresti in izterjanih regresnih zahtevkov.

Najpomembnejši odlivi zavarovalnice izhajajo iz likvidacije škod in plačil sozavarovalne in pozavarovalne premije.

Pri načrtovanju likvidnosti zavarovalnica upošteva posebnost zavarovalne storitve. Zavarovalci ob sklenitvi zavarovanja plačujejo zavarovalno premijo vnaprej za celotno obdobje ali za določen del zavarovalnega obdobja pri obročnem plačevanju. Ko nastane zavarovalni primer, pa zavarovalnica ni tisti trenutek zavezana plačati svoje obveznosti. Čas, ki preteče od nastanka zavarovalnega primera, pa do izplačila zavarovalnice, je lahko zelo različen, od nekaj dni, včasih pa celo leto in več. Zavarovalnica ugotavlja vzrok škode, njen obseg, zavarovalno kritje, vrsto poškodovanega premoženja ali premoženjskega interesa, velikost škode ipd. Različne škode zahtevajo različen čas za sanacijo oziroma povrnitev v prvotno stanje. Časovni presledek med plačilom zavarovalne premije in izplačilom obveznosti zavarovalnice je razlog za manj izrazite težave vzdrževanja likvidnosti kot pri ostalih gospodarskih subjektih.

Likvidnostne težave zavarovalnice lahko povzroči inflacija ali pa zmanjšana likvidnost gospodarstva v celoti. V obdobju splošnega zmanjšanja plačilne sposobnosti se zavarovalci pogosteje odločajo za obročna plačevanja premije ali pa izbirajo »cenejše« zavarovalno kritje.

Največji učinek v izboljšanju likvidnosti doseže zavarovalnica s povečanjem obsega poslovanja in z izboljšanjem plačilne politike. Nezaupanje v sposobnost zavarovalnice, da tekoče in v celoti poravnava svoje obveznosti, lahko zamaje njen tržni položaj.

Varnost in likvidnost sta tesno povezani, saj politika varnosti skrbi predvsem za sposobnost zavarovalnice, da poravnava svoje obveznosti, čemur je namenjen tudi državni nadzor zavarovalnice.

Mednarodna bonitetna hiša Standard & Poor's meni, da je primarni dejavnik likvidnosti zavarovalnice njen ustrezni **denarni tok**. Še posebej je pomembna proučitev denarnih tokov, ki izhajajo le iz zavarovalniške dejavnosti kot osnovne dejavnosti zavarovalnice. Gre za razmerje med prejetimi prejemki iz zavarovalne dejavnosti (prejete premije in drugo) ter izdatki iz zavarovalne dejavnosti (izplačane škode, stroški povezani s pridobivanjem zavarovanj in drugi).

$$\text{Kazalnik denarnih tokov iz zavarovanja} = \frac{\text{prejemki iz zavarovalne dejavnosti}}{\text{izdatki iz zavarovalne dejavnosti}}$$

Kazalnik nad 1 prikazuje zdravo delovanje zavarovalne dejavnosti.

Primer

Zavarovalnica je v opazovanem obdobju pokasirala 1.000.000 € neto tehnične premije. V enakem obdobju je izplačala oziroma pričakuje izplačilo za 800.000 € škod.

$$\text{Kazalnik denarnih tokov} = \frac{1.000.000}{800.000} = 1,25$$

Zavarovalnica je likvidna, kazalnik likvidnosti znaša več kot 1.

Preučite Sklep o načinu izračuna količnikov likvidnosti sredstev in najmanjšem obsegu likvidnosti, ki ga mora zagotavljati slovenska zavarovalnica. Pomagajte si s spletno stranjo Agencije za zavarovalni nadzor: <http://www.a-zn.si/Documents/acts/azn00116.pdf>.

V Zakonu o zavarovalništvu poiščite, kako skozi dolžnost poročanja Agencija nadzira poslovanje zavarovalnice.

6.3 NAČELO DONOSNOSTI

Donosnost (rentabilnost) je razmerje med dobičkom in vloženimi sredstvi (kapitalom). Z donosnostjo merimo uspeh ali neuspeh naložbe kapitala oziroma uporabe sredstev. Bijelić (1998) opredeli donosnost zavarovalnice kot odnos med uresničenim finančnim rezultatom in skupnimi prihodki, pri čemer je finančni rezultat lahko dobiček ali pa izguba.

Pomembnost načela donosnosti za zavarovalnico je manjša kot za podjetja. Zavarovalnica ima zaradi načela varnosti omejene možnosti za naložbe, vendar pa sredstva vseeno nalaga v tisto vrsto naložb, ki v danem trenutku zagotavlja kar največji donos.

Zavarovalnica izračunava donosnost za celotno poslovanje, lahko pa ga izračuna tudi za posamezno poslovno enoto ali zavarovalno vrsto, zato je tehnologija izračunavanja donosnosti lahko različna.

Na donosnost vplivajo neustrezne oziroma prenizke zavarovalne premije in previsoke odškodnine. Kadar so zavarovalne premije prenizke, se običajno zniža del premije za izvajanje zavarovanj, ki posledično ne pokriva dejanskih stroškov. Previsoke odškodnine so lahko posledica trenutnih neugodnih škodnih nihanj ali pa neustrezno izravnane portfelja zavarovalnice. Zato zavarovalnica analizira vzroke za doseženo donosnost tudi glede na različna časovna obdobja.

Poiščite Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic. Pomagajte si s spletno stranjo <http://zakonodaja.gov.si/rpsi>.

Med sklope kazalnikov donosnosti uvrščamo tudi **škodni količnik**, ki je specifičen za zavarovalno dejavnost.

$$\text{Škodni količnik} = \frac{\text{škoda}}{\text{premije}}$$

Škodni količnik oziroma škodni rezultat je osnovni merilec škod v odnosu do premije. Pri ugotavljanju škodnega količnika je pri vodenju poslovne politike bolje primerjati le iste zavarovalne vrste, saj mešanica različnih zavarovalnih vrst močno zamegli sliko. Kljub temu je proučitev škodnega količnika za namen presoje bonitete na ravni celotne zavarovalnice koristna.

Škodni količnik lahko iz leta v leto tudi precej niha, vendar slabši rezultati v enem letu še niso nujno znak za alarm. Pri analizah moramo biti previdni, predvsem, če gre za zavarovanja »z dolgim repom³⁵«.

Vrednost škodnega količnika mora biti manj kot 1, da lahko govorimo o učinkovitem in uspešnem poslovanju zavarovalnice.

Primer:

Tabela 9 prikazuje škodne količnike v štirih zaporednih letih, po posameznih zavarovalnih podvrstah, za zavarovalno vrsto Drugo škodno zavarovanje:

³⁵ Posli (zavarovanja) z »dolgim repom« (angl. Long-tail business) so posli, pri katerih preteče veliko časa med plačilom premije in plačilom odškodnine. Takšna so predvsem življenjska zavarovanja ali npr. zavarovanje odgovornosti za okoljske škode.

Tabela 9: Škodni količniki po poslovnih letih

09 Drugo škodno zavarovanje				
Zavarovalna podvrsta	1. leto	2. leto	3. leto	4. leto
	Škodni količnik v %	Škodni količnik v %	Škodni količnik v %	Škodni količnik v %
Strojelomno zavarovanje	80	117	85	85
Gradbeno zavarovanje	93	105	100	71
Montažno zavarovanje	71	89	30	125
Zavarovanje računalnikov	80	75	111	97
Skupaj	82	93	90	94

Vir: Lasten

Osenčeni deli v tabeli prikazujejo negativni škodni količnik. Kljub temu je poslovanje zavarovalnice v zavarovalni vrsti po posameznih poslovnih letih pozitivno.

Zavarovalnica je poslovnem letu v konkretni zavarovalni vrsti ustvarila 300.000 € kosmate premije. V istem obdobju je izplačala 260.000 € škod. Tehnična premija znaša 85 % kosmate premije.

$$\text{Škodni količnik v \%} = \frac{\text{izplačane škode}}{\text{kosmata premija}} \times 100 = \frac{260.000}{300.000} \times 100 = 87 \%$$

Izračunajte škodni količnik glede na tehnično premijo. Primerjajte rezultata in ju komentirajte.

6.4 NAČELO DOBRE POSLOVNE PRAKSE

Zavarovalnice so uspešne, če opravljajo predvsem tiste aktivnosti, ki prispevajo k vrednosti zavarovalnih storitev učinkov z vidika zavarovancev.

Benchmarking³⁶ je proces primerjanja postopkov in opravil določenega poslovnega procesa s podobnimi procesi v svetovno uspešnih podjetjih. Cilj benchmarkinga je doseči in preseči najboljše, pri čemer je potrebno najprej določiti, kaj je tisto, kar je najboljše in s čimer se primerjamo, nato to doseči in končno preseči.

Poznamo več vrst benchmarkinga, glede na to, kaj primerjamo in od kod dobivamo benchmarkinške informacije:

- **Interni benchmarking** pomeni primerjavo med oddelki, enotami, podružnicami ali državami znotraj zavarovalnice. Nima zunanjih ovir in ga tudi ne zanimajo. Pri internem benchmarkingu predvidevamo, da obstajajo razlike med delovnimi procesi in rezultati, ne glede na način vodenja zavarovalnice. Tako lahko odkrivamo najboljše prakse znotraj nje ter analiziramo in odkrivamo, zakaj določeni deli v zavarovalnici delujejo slabše kot ostali.
- **Konkurenčni benchmarking** je direktna primerjava svoje učinkovitosti in rezultatov proti najboljšemu realnemu konkurentu, t. j. tisti zavarovalnici, ki izvaja enake

³⁶ metoda najboljših praks; »best practices method«

storitve. Z njim želimo ugotoviti, kako delujejo neposredni konkurenti. Vemo pa, da od konkurentov ne moremo pričakovati sodelovanja oziroma velikega sodelovanja ter s tem izmenjave znanj in izkušenj, zato konkurenčni benchmarking spada med najtežje izvedljive in občutljive vrste benchmarkinga.

- **Funkcijski benchmarking** je primerjava procesov ali funkcij proti nekonkurenčnim organizacijam (npr. zavarovalnice in pozavarovalnice v svetu). Ima za cilj predstaviti primerjave med organizacijami, ki delijo enake tehnološke in tržne karakteristike ter so koncentrirane v specifične funkcije.
- **Generični benchmarking** pomeni primerjavo lastnih procesov na najboljše znane procese, ne glede na storitve. Je študija inovativnih metod ali tehnologij, ki so lahko uporabljene v različnih poslovnih procesih.

Skrajšani primer konkurenčnega benchmarkinga

Zavarovanje stanovanjske opreme	Zavarovalnica A	Zavarovalnica B
Vrednost opreme	Polno kritje	50.000 €
Gotovina, drage kovine ...	Omejitev kritja	Omejitev kritja
Požar, strela, eksplozija ...	Polno kritje	Polno kritje
Stroški čiščenja	5 %	7.500 €
Stroški izdaje dokumentov	Polno kritje	Ni kritja
...

Izberite dve zavarovalnici in izdelajte primerjavo zavarovalnih kritij in zavarovalne premije za naslednje zavarovalne vrste:

- zavarovanje avtomobilskega kaska za osebno vozilo
- posamično nezgodno zavarovanje
- klasično življenjsko zavarovanje

POVZETEK

Uspešnost gospodarjenja lahko merimo na različne načine. **Osnovno izhodišče je načelo gospodarnosti, ki se izraža na dva načina: določen rezultat poskušamo doseči s čim nižjim vložkom ali z določenim vložkom želimo doseči najboljši možni rezultat.** Trženjska funkcija zavarovalnice mora z zavarovalno storitvijo uresničiti poslanstvo zavarovalnice in doseganje dobička. **Najpomembnejši merili gospodarske uspešnosti zavarovalnice sta varnost in likvidnost, donosnost je šele na tretjem mestu. Vendar pa so vsa tri merila povezana, zato težave pri izpolnjevanju enega, neredko pomenijo tudi probleme pri izpolnjevanju preostalih dveh.**

Načelo dobre poslovne prakse velja tudi v zavarovalni dejavnosti. Zavarovalnice največkrat primerjajo svoje zavarovalne storitve s konkurenčnimi, da bi zakaj zmagujejo ali izgubljajo in kaj bi morale storiti, da bi rezultate izboljšale sebi v prid.

Utrjevanje snovi

1. Razložite temeljna ekonomska načela poslovanja zavarovalnice.
2. Ugotovite bistvene značilnosti in pomen varnosti v zavarovalništvu.
3. Kaj je likvidnost in kako je povezana z načelom varnosti?
4. Opredelite pomen donosnosti za zavarovalnico in ga primerjajte s pomenom donosnosti za podjetje.
5. Analizirajte pomen benchmarkinga na izbranem konkretnem primeru iz zavarovalne prakse.

Vir za poglobljanje znanja

<http://www.a-zn.si>

7 ZAVAROVALNIŠKA ZAKONODAJA

Cilj tega poglavja je opredeliti temeljne pravne vire v zavarovalništvu.

Ko je Janez Primernik sklepal potrebna zavarovanja in spraševal o delovanju zavarovalnice, je sklepal, da zavarovalnica ravna skladno z različno zakonodajo. Zanima ga, kateri pravni viri so najbolj pomembni za delovanje zavarovalnice.

Kar nekaj pravnih virov ste spoznali v prejšnjih poglavjih. Pravo v zavarovalništvu je specifično in posebno področje prava, zato ga boste obravnavali še posebej pri predmetu Pravo v zavarovalništvu. Pri tem predmetu bomo spoznali le kako so pravni viri povezani s temeljno nalogo zavarovalnice.

Ko boste preštudirali to poglavje, boste povezali in razumeli ravnanja zavarovalnice glede na predpisano zakonodajo.

Pravo je znanost o dobrem in pravičnem (Ulpijan Domitius).

7.1 ZAKON O ZAVAROVALNIŠTVU

Zakon o zavarovalništvu, ki temelji na načelu prostovoljnosti zavarovanj, ureja osnovna vprašanja v zvezi z ustanovitvijo, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnice, pozavarovalnice, zavarovalniške skupine, zavarovalnega in pozavarovalnega poola, pa tudi zavarovalne zastopniške ali posredniške družbe. Prenaša tudi vse potrebne direktive Evropske Skupnosti.

V splošnih določbah opredeli osnovne zavarovalne pojme in zavarovalne posle ter uporabo zakona. Statusne določbe določajo dovoljene pravnoorganizacijske oblike in dejavnost zavarovalnice. V poglavju o zavarovalnih poslih so opredeljena potrebna dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov, poslovni načrt in imenovanje pooblaščenega aktuarja. Zakon prav tako nalaga zavarovalnici dolžnost obveščanja fizičnih oseb o podatkih, ki so pomembni za sklenitev zavarovalnega razmerja, posredovanju informacij Agenciji za zavarovalni nadzor in obveščanju Evropske komisije o razmerjih s tujimi državami.

Posebno poglavje je namenjeno obvladovanju tveganj. Zavarovalnica mora zagotoviti, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste zavarovalnih poslov, ki jih opravlja, prav tako mora oblikovati ustrezne zavarovalno-tehnične rezervacije. Pri naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov zavarovalnica upošteva vrste dovoljenih naložb tako, da zagotovi varnost, donosnost, tržnost in ustrezno ročnost naložb, prav tako upošteva posebne določbe za zavarovanja, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. Zakon o zavarovalništvu nalaga zavarovalnici dolžnost pozavarovanja.

Poleg delovanja zavarovalnice, so predpisana tudi pooblastila zavarovalnega zastopnika in posrednika ter dolžnost in način poročanja.

Zakon o zavarovalništvu določa pravni okvir delovanja tudi za pooblaščenega aktuarja, Agencijo za zavarovalni nadzor in Slovensko zavarovalno združenje.

V Zakonu o zavarovalništvu poiščite razlike med zavarovalnim zastopnikom in zavarovalnim posrednikom in jih utemeljite s konkretno zavarovalno situacijo.

7.2 OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Obligacijski zakonik ureja zavarovalno pogodbo, njene sestavine in pravice in obveznosti pogodbenih strank. Zavarovalnica mora upoštevati pravico do direktne tožbe, ki jo ima tretja oseba pri zavarovanjih odgovornosti. Pomembna je odškodninska obveznost pogodbenih strank, ki daje zavarovalnici pravico, da sankcionira zavarovalca, ki je kršil določila zavarovalne pogodbe. Obveznosti pogodbenih strank zavarovalnica opredeli v zavarovalnih pogojih. V vsakdanji zavarovalni praksi se dogaja, da se zavarovalci ne seznanijo z vsebino zavarovalnih pogojev in so nezadovoljni, kadar zavarovalnica uveljavlja svoje pogodbene pravice.

Pri premoženjskih zavarovanjih Obligacijski zakonik nalaga zavarovalnici likvidacijo škod po **načelu prepovedi obogatitve**. Tudi to načelo dostikrat povzroči negodovanje pri likvidaciji škod, saj zavarovalnici prepoveduje izplačati več kot znaša dejanska utrpjena škoda.

V zavarovalnih pogojih poiščite obveznosti pogodbenih strank in jih komentirajte.

Oglejte si izbrane zavarovalne pogoje. V njih poiščite člen, ki je naslovljen z »uporaba zakona« in ga komentirajte.

7.3 OSTALA ZAKONODAJA

Zavarovalnica smiselno upošteva tudi ostalo zakonodajo, ki velja za poslovanje pravnih oseb. Tako ravna v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in z zakonodajo, ki ureja tržno in konkurenčno pravo. Zavarovalni pogoji morajo biti takšni, da ne škodujejo potrošniku, kar narekuje Zakon o varstvu potrošnikov.

Zavarovalnica upošteva tudi zakonodajo, ki se nanaša na konkretne zavarovalne vrste, na primer Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu, Pomorski zakonik itd.

Poiščite še kakšne zakone in zakonske predpise, ki jih zavarovalnica upošteva.

POVZETEK

Gospodarski pomen zavarovalništva zahteva zakonsko usklajeno delovanje zavarovalnice. Poslovanje zavarovalnice določa Zakon o zavarovalništvu, zavarovalno pogodbo pa Obligacijski zakonik. Zavarovalnica upošteva tudi drugo zakonodajo, ki velja za pravne osebe ali pa je povezana z zavarovanimi vrstami, ki jih trži.

Utrjevanje snovi

1. Argumentirajte pomen zakonsko usklajenega delovanja zavarovalnice.
2. Razložite pomen Zakona o zavarovalništvu.

Viri za poglobljanje znanja

Zakon o zavarovalništvu, Obligacijski zakonik, <http://www.uradni-list.si>.

Vsi smo zavarovanci in imamo pravico, da nas nihče ne razočara.

Ivan Frančišković

8 LITERATURA

- Bijelić, M. *Zavarovanje in pozavarovanje*. Ljubljana: Art agencija za Slovenico, 1998.
- Boncelj, J. *Zavarovalna ekonomika*. Maribor: Obzorja, 1983.
- Carter, R. L. *Practise of Reinsurance*. CII by Book Production Consultants. Cambridge, the Institute, 1981.
- Flis, S. *Zbrani spisi o zavarovanju*. IV. knjiga. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, GIZ, 1999.
- Frančišković, I. *Osiguranje u tržišnom gospodarstvu*. Zagreb: Croatia osiguranje, 1992.
- Kačar, T. *Osnove zavarovalništva*. Učbenik za interno uporabo. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, GIZ, 2009.
- Končina, M. *Trženje osebnih in premoženjskih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem trgu*. Ljubljana: samozaložba, 1994.
- Matijević, B. *Osiguranje u praksi*. Zadar: Naklada Zadar, 2007.
- Močivnik, P. *Osnove aktuarske matematike*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, g. i. z., 2010.
- Možina, S., et al. *Management: nova znanja za uspeh*. Radovljica: Didakta, 2002.
- Panza Frece, T. *Trženje zavarovalnih storitev*. Učbenik za interno uporabo. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, GIZ, 2009.
- Pavliha, M. *Zavarovalno pravo*. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000.
- Pfeiffer, C. *Pozavarovanje*. Ljubljana: Zavarovalnica Sava, interno gradivo, 1970.
- Potočnik, V. *Trženje storitev*. 1. natis. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000.
- SAZU. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: DZS, 1994.
- Swiss Re. *An Introduction to reinsurance*. Sigma No. 12, 1998.
- SZZ. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in posrednikov*. Učbenik za slušatelje. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2008.
- Šinkovec, J. *Obligacijski zakonik s komentarjem in sodno prakso*. Lesce: Oziris, 2001.
- Škufca, F. *Zavarovalstvo na Slovenskem*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2003.
- Watson, R. *Treaty non-marine LMP slip policies and marexel LMP slip policy*. London: SRS Division, 2004.

Zakon o gospodarskih družbah z novelo ZGD-C z uvodnimi pojasnili. Ljubljana: GV založba, 2009.

Zakon o zavarovalništvu, uradno prečiščeno besedilo UPB7. *Uradni list Republike Slovenije*, 99 (2010). Str. 15406.

Slika, *grška galeja*. Neznani avtor (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: <http://commons.wikipedia.org/wiki/File:Galley-knightshospitaller.jpg>.

Slika: *Veliki požar v Londonu 1666*. Neznani avtor (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: http://commons.wikipedia.org/wiki/File:Great_Fire_London.jpg.

Slika: *Sv. Hieronim*. Neznani avtor (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.2arnes~btrost/Hieronim/index.htm>.

Slika: *Izris modernega bivalnega prostora*. Neznani avtor (online). (citirano 24. 12. 2010). Dostopno na naslovu: http://izris-pohistva.com/category/notranja_oprema/page/2

Organigram Agencije za zavarovalni nadzor (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.a-zn.si>.

Organigram Slovenskega zavarovalnega združenja (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.zav-zdruzenje.si/organigram.htm>.

Trask, H. A. *Andrea Doria* (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: http://en.wikipedia.org/wiki/SS_Andrea_Doria.

SZZ. Zavarovalni statistični standard (online). (citirano 15. 8. 2009). Dostopno na naslovu: [http://www.a-zn.si/docs/zss_1%20\(1\).pdf](http://www.a-zn.si/docs/zss_1%20(1).pdf).

Projekt *Impletum*

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja in prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.